नेपाली कांग्रेसको विधान, २०१७

(संशोधन सहित)

१. पहिलो संशोधन २०५१/११/२३
२. दोस्रो संशोधन २०५४/७/७
३. तेस्रो संशोधन २०५७/१०/७
४. चौथो संशोधन २०६२/५/१५
५. पाँचौ संशोधन २०६४/६/८
६. छैठौं संशोधन २०६६/७/१८
७. सातौँ संशोधन २०६९/१२/२८
८. आठौँ संशोधन २०७२/११/२३
९. नवौँ संशोधन २०७५/११/१२

प्रस्तावना

जननायक विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाको सक्रियतामा वि.सं. २००३ सालमा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेसको गठन भई वि.सं. २००६ सालमा नेपाली राष्ट्रिय कांग्रेस र नेपाल प्रजातन्त्र कांग्रेसकाबीच सम्पन्न एकीकरण पश्चात् नेपाली कांग्रेसको नामबाट सङ्गठित र सञ्चालित यस पार्टीले सशस्त्र आन्दोलनद्वार ा जहानियाँ राणा शासनको अन्त्य गरी वि.सं. २००७ सालमा प्रजातन्त्रको स्थापना गरेको गौर वपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै,

नेपाली नागरिकको स्नेह एवं विश्वासको जगमा निर्मित वीर शहीदहरूको रगतले सिञ्चित क्रान्तिकारी पार्टीका हैसियतले नेपाली कांग्रेसका नेता सुवर्ण शम्शेर राणाको नेतृत्वको सरकार ले सम्पन्न गरेको वि.सं. २०१५ सालको प्रथम संसदीय आम निर्वाचनमा दुई तिहाइभन्दा बढी मतबाट विजयी भई सरकार गठन गर्ने सुअवसर प्राप्त यस पार्टीले जनहितका लागि काम गरिरहेको अवस्थामा, वि.सं. २०१७ साल पुस १ गते तात्कालीन राजाबाट प्रजातन्त्रको बलात् अपहरण भएपश्चात् वि.सं. २०४६ सालको अन्त्यसम्म प्रतिवन्धित रूपमा रही प्रजातन्त्र पुनःस्थापनार्थ निरङ्कुश पञ्चायती व्यवस्थाका विरूद्ध वि.स. २०४२ सालको सत्याग्रह र राजनीतिक अभियान तथा सबै आन्दोलन समेतका अनवरत सङ्घर्षलाई सम्झना गर्दै,

वि.सं. २०४६ सालमा नेपाली कांग्रेसको आह्वान र सर्वमान्य नेता गणेशमान सिंहको नायकत्वमा तात्कालीन राजाको निरङ्कुशता र निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्थाका विरुद्धमा शान्तिपूर्ण जन-आन्दोलन गरी प्रजातन्त्रको पुनःस्थापना गर्न सफल भएपश्चात् नेपाली नागरि कलाई सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नागरिकका रूपमा पुनर्स्थापित गर्नाका साथै संवैधानिक राजतन्त्र, मानव अधिकार, संसदीय शासन प्रणाली र बहुदलीय व्यवस्थालाई प्रत्याभूत गर्न सफल भएको इतिहासलाई स्मरण गर्दै,

नेपाली कांग्रेसका सभापति कृष्णप्रसाद भट्टराईले नेतृत्व गर्नु भएको सरकारले वि.स. २०

४७ सालमा, संवैधानिक राजतन्त्र र बहुदलीय शासन व्यवस्था सहितको संविधान जारी गरी सो स विधान अन्तर्गत तीनवटा संसदीय आम निर्वाचन, दुई वटा स्थानीय निकायको निर्वाचन गरी प्र जातन्त्र सुदृढ हुँदै गैरहेको र जनहितका कार्यहरू भैरहेको अवस्थामा वि.स. २०५९ सालमा शुरू भएको राजाको प्रतिगामी कदमबाट संसदीय शासन प्रणाली र बहुदलीय प्रजातन्त्र लगायतका संवै धानिक व्यवस्थाहरू क्षतविक्षत बनाइएपछि, नेपाली कांग्रेसको आह्वानमा नेपाली काँग्रेसका सभापति गिरिजाप्रसाद कोइरालाको नेतृत्वमा राजाको प्रतिगमनका विरूद्ध नागरिकको सर्वोच्चता स्थापित गर ाउन संचालन भएको संघर्षलाई निरन्तरता दिँदै, देशका राजनीतिक दलहरूसंग समन्वय गरी संचालन भएको वि.स. २०६२/०६३ सालको शान्तिपूर्ण संयुक्त जनआन्दोलनद्वारा संसद् पुनर्स्थापना गरेको गौर वमय कीर्तिमान र तत्पश्चात् गिरिजाप्रसाद कोइरालाकै प्रधानमन्त्रीत्वमा बनेको सरकारको नेतृत्वमा प्र ारम्भ भएको शान्ति प्रक्रिया र संसद्ले नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ जारी गरी सार्वभौ मसत्ता र राजकीयसत्ता पूर्णरूपले नागरिकमा स्थापित गरेको ऐतिहासिक घटनालाई स्मरण गर्दै;

नेपाली कांग्रेस र नेपाली कांग्रेस (प्रजातान्त्रिक) बीच भएको एकीकरणपश्चात् वि.स. २०६ ४ साल असोजमा बी.पी. स्मृति भवन, बी.पी. नगर, सानेपा, ललितपुरमा भएको महासमितिको बै ठकले देशमा संघीय गणतन्त्रात्मक राज्य संरचना एवं बहुदलीय संसदीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था स्थापना गर्न गरेको निर्णय र नेपाली कांग्रेसका सभापति गिरिजाप्रसाद कोइरालाको नेतृत्वको सरकारले संविधानसभाको निर्वाचन गरी गणतन्त्र कार्यान्वयनको लागि वि.स. २०६५ साल जेष्ठ १५ गते संविधानसभाको पहिलो बैठकमा पेश गरेको प्रस्ताव पारित भई नेपालमा राजतन्त्रको अन्त्य र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भएको ऐतिहासिक उपलब्धिप्रति गर्व गर्दै;

नेपाली कांग्रेसका सभापति सुशील कोइरालाको नेतृत्वमा दोस्रो संविधानसभाबाट वि.स. २०७२ सालमा बहुलवादमा आधारित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संविधान निर्माण गरी जारी गरेको ऐतिहासिक कीर्तिमानप्रति गर्व गर्दै;

पार्टी सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा स्थानीय, प्रदेश र संघीय तीनै तहको निर्वाचन स्वतन्त्र, निश्पक्ष र शान्तिपूर्ण तवरले सम्पन्न गरी नागरिकका आकांक्षा अनुरुप बहुलवादमा आधारित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संविधान कार्यान्वयन गरेको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै;

नेपाली कांग्रेसले आफ्नो जन्मकालदेखि मौलिक रुपमा नेपालको सन्दर्भमा प्रतिपादन गरेको र ाष्ट्रियता, लोकतन्त्र र समाजवादका आदर्श, मूल्य र मान्यताका आधारमा न्यायपूर्ण, गतिशील, स्वतन्त्र र समतामूलक समाजको स्थापनाका लागि देखाएको प्रतिवद्धता र यस पार्टीका नेता एवं कार्यकर्ताले गरेको त्याग, तपस्या र बलिदानपूर्ण देशभक्तिको लामो परम्परालाई निरन्तरता दिन बलिदान हुने एवं हिंसात्मक द्वन्द्वको बेलामा समेत पार्टी सिद्धान्त र मुलुकमा स्थायी शान्तिका निमित्त जीवन उत्सर्ग गर्ने श्रद्धेय वीर शहीदहरूको शहादतलाई सम्मान गर्दै;

राष्ट्रियता र लोकतन्त्रको संरक्षण र संवर्द्धन गर्दै लोकतान्त्रिक समाजवादको आदर्श अनुरु प समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तका आधारमा नेपाललाई सभ्य, सुखी र सम्पन्न राष्ट्रका रूपमा स्थापित गरी राजनीतिक, सामाजिक र आर्थिक विकास गर्ने उद्देश्यले नेपाली का ंग्रेसलाई एकताबद्ध, सुसङ्गठित र नेतृत्वदायी राजनीतिक दलका रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि, नेपाली कांग्रेसको विधान, २०१७ लाई समसामयिक, व्यावहारिक र वैज्ञानिक बनाउन वाञ्छनीय

भएकोले, २०७५ मंसिर २८ गते देखि पौष ८ गतेसम्म काठमाण्डौमा सम्पन्न नेपाली कांग्रेसको महासमितिको बैठकबाट केन्द्रीय कार्यसमितिलाई प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम महासमितिको बैठकमा प्राप्त सुझाव समेतका आधारमा केन्द्रीय कार्यसमितिको २०७५ फाल्गुण १२ गतेको बैठकबाट स्वीकृत भई संशोधन सहित यो विधान लागू भएको छ ।

परिच्छेद-१
नाम, प्रारम्भ, आदर्श, उद्देश्य र परिभाषा

१. नाम र प्रारम्भ : (१) यस विधानको नाम "नेपाली कांग्रेसको विधान २०१७" (संशोधन सहित) भनिने छ ।

(२) यो विधान तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।

(३) यस विधानको पालना गर्नु प्रत्येक सदस्यको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) नेपाली कांग्रेस पार्टीको सम्पूर्ण कामकारवाई यसै विधानमा लेखिए अनुसार हुनेछ ।

२. आदर्श र उद्देश्य

(१) आदर्श :

राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र समाजवाद नेपाली कांग्रेसका आदर्श हुन् ।

(२) उद्देश्य:

राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र समाजवादको आदर्श एवं सिद्धान्त अनुरूप बहुलवादमा आधारित बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संसदीय शासन प्रणालीको माध्यमबाट प्रत्येक नागरिकका राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, भाषिक तथा सांस्कृतिक एवं धार्मिक अधिकार र वैयक्तिक स्वतन्त्रताको प्रत्याभूति गर्दै, नागरिकको सुरक्षा, संरक्षण र समान अवसर उपलब्ध गराउन, न्यायपूर्ण, समतामूलक, गतिशील र शान्तिपूर्ण लोकतान्त्रिक समाज निर्माण गरी सम्पन्न नागरिक र समुन्नत राष्ट्र निर्माण गर्दै राजनीतिक, सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लक्ष्य पूरा गर्ने र विश्वशान्ति एवं भ्रातृत्व कायम गर्दै विश्वसामु नेपाललाई अखण्ड, सम्पन्न र स्वाभिमानी राष्ट्रका रुपमा परिचित गराउने नेपाली कांग्रेसको उद्देश्य हुनेछ ।

३. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमाः–

(१) "विधान" भन्नाले नेपाली कांग्रेसको विधान २०१७ (संशोधन सहित) लाई बुझाउनेछ ।

(२) "सदस्य" भन्नाले यसै विधान अनुसारका नेपाली कांग्रेसको सदस्य र नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यलाई बुझाउनेछ ।

(३) "क्षेत्र" भन्नाले टोल, गाउँ वडा, नगर वडा, गाउँपालिका, नगरपालिका, प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र, प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र, जिल्ला र प्रदेश क्षेत्र समेतलाई बुझाउनेछ ।

(४) "पदाधिकारी" भन्नाले नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय र प्रदेश कार्यसमितिका सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष र सह-महामन्त्रीलाई बुझाउने छ र सो शब्दले अन्य सबै तहका सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिवलाई समेत जनाउनेछ ।

(५) "निकाय" भन्नाले यस विधानमा व्यवस्था गरिएका पार्टीका सबै तहका कार्यसमिति, सबै तहका अधिवेशन, महाधिवेशन, महासमिति, प्रतिष्ठान, पार्टीका विभाग, समिति, कार्यदल

लगायत पार्टीका सबै संरचनालाई बुझाउनेछ ।

(६) “भ्रातृ संघ” भन्नाले नेपाली कांग्रेसको आदर्श, उद्देश्य र सिद्धान्तलाई मान्ने वर्गीय र अन्य रचनात्मक क्रियाकलापमा संलग्न यसै विधानको धारा ४२ (१) बमोजिम गठन भएका भ्रातृ संघलाई बुझाउनेछ ।

(७) “शुभेच्छुक संस्था” भन्नाले पार्टीले अँगालेका आदर्श र उद्देश्यका निम्ति क्रियाशील र सहयोगी रहने यसै विधानको धारा ४२ (२) बमोजिम गठन भएका लोकतान्त्रिक संघ, संस्था र समूहलाई जनाउनेछ ।

(८) “पार्टी” वा दल भन्नाले नेपाली कांग्रेसलाई बुझाउनेछ ।

(९) “संसदीय दल” भन्नाले नेपाली कांग्रेस पार्टीको संघीय संसदीय दललाई बुझाउनेछ । सो शब्दले प्रदेशमा नेपाली कांग्रेसको प्रदेश सभा संसदीय दललाई समेत बुझाउनेछ ।

(१०) “पार्टीका सांसद” भन्नाले प्रतिनिधि सभा, राष्ट्रिय सभा तथा प्रदेश सभाका सदस्यहरु र कानून बमोजिम पार्टीमा समावेश हुन आएका अन्य सांसदहरू समेतलाई जनाउनेछ ।

(११) “स्थानीय तह” भन्नाले यस विधान बमोजिम गठन हुने टोल, गाउँपालिका/नगरपालिका वडा, गाउँपालिका, नगरपालिका, प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र, प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र र जिल्ला स्तरका अधिवेशन र कार्यसमितिलाई बुझाउनेछ ।

(१२) “केन्द्र” भन्नाले केन्द्रीय कार्यसमिति र पार्टीको केन्द्रीय कार्यालयलाई समेत बुझाउनेछ ।

(१३) “प्रदेश” भन्नाले प्रदेश कार्यसमिति र पार्टीको प्रदेश कार्यसमितिको कार्यालयलाई समेत बुझाउनेछ ।

(१४) “नगरपालिका” भन्नाले यस विधानमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक उपमहानगर पालिका र महानगरपालिकालाई समेत बुझाउनेछ ।

(१५) “नियमावली” भन्नाले यस विधान बमोजिमको नियमावलीलाई बुझाउनेछ ।

(१६) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले नियमावलीमा उल्लेख भएको वा केन्द्रीय कार्यसमितिले निर्णय गरी परिपत्र जारी गरेकोलाई समेत बुझाउनेछ ।

परिच्छेद-२
सदस्यता

४. नेपाली कांग्रेसमा देहाय बमोजिमका सदस्य रहने छन् :

(१) नेपाली कांग्रेसको सदस्य ।

(२) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य ।

(१) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्राप्त गर्ने योग्यता :

(क) देहायको योग्यता पुगेको नेपाली नागरिक तोकिए बमोजिमको शुल्क बुझाई नेपाली कांग्रेसको सदस्य बन्न सक्नेछ ।

(१) १८ वर्ष उमेर पूरा भएको ।

(२) नेपाली कांग्रेसको आदर्श, उद्देश्य, नीति र विधानमा आस्था भएको ।

(३) नेपाली कांग्रेसको अनुशासनभित्र रहन मन्जुर गरेको ।

(४) प्रचलित कानुनले राजनीतिक दलको सदस्य हुन अयोग्य नठहरिएको ।

(५) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्राप्तिको आवेदन फारममा उल्लेखित प्रतिज्ञा/सपथ लिन मन्जुर गरेको ।

(६) अन्य राजनीतिक दलको सदस्य नभएको वा सदस्यता त्याग गरेको ।

(२) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता : धारा ४ (१) बमोजिमको योग्यता भई नेपाली

कांग्रेसको सदस्यता प्राप्त गरेको सदस्यले एक वर्ष पुगेपछि नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्तिका लागि तोकिए वमोजिमको आवेदन फारम भरी आफ्नो सदस्यता भएको पार्टी वडा कार्यसमितिको कार्यालयमार्फत् तोकिए बमोजिमको शुल्क सहित आवेदन गर्न सक्नेछ ।

(३) देहाय बजोजिमको योग्यता पुगेको नेपाली कांग्रेसको सदस्यले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गर्नेछ ।

(क) पार्टीको उद्देश्य, नीति, कार्यक्रमलाई निरन्तर सहयोग पुऱ्याउँदै आएको ।

(ख) निर्वाचनमा पार्टीको निर्देशनमा सक्रियतापूर्वक संलग्न रहेको र निर्वाचनको समयमा पार्टी र उम्मेदवारको पक्षमा काम गरेको ।

(ग) पार्टीका विभिन्न कार्यक्रम, अभियान वा आन्दोलनको क्रममा विभिन्न कष्ट, यातना, जेल वा निर्वासन भोगेको ।

(घ) पार्टीले आयोजना गरेको प्रशिक्षण, गोष्ठी, अन्तरक्रिया लगायत र ाजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक एवं विविध रचनात्मक कार्यक्रमहरु मा सक्रियतापूर्वक सहभागी भएको ।

(ङ) पार्टी वा भ्रातृ संघको माध्यमबाट विकास निर्माण र अन्य सामाजिक कार्यमा सक्रिय रहेको ।

(च) प्रचलित कानूनले राजनीतिक दलको सदस्यता लिन अयोग्य नठहराएको ।

(छ) आफू जिम्मा रहेको वा आफूले तोकिए बमोजिम बुझाउनु पर्ने पार्टीको रकम वा सम्पत्ति बुझाउन बाँकी नरहेको वा बुझाउन नपर्ने गरी सम्बन्धित निकायले निर्णय गरेको ।

(ज) आफू प्रतिनिधि सदस्य भएको अधिवेशन र सम्मेलनमा वा उपस्थित हुनु पर्ने बै ठक, अधिवेशन, सम्मेलन वा पार्टीले उपस्थित हुन निर्देशन गरेको स्थान र कार्यक्रममा भाग लिएको ।

(झ) जिल्लाभित्र पार्टीको आयोजनामा सञ्चालन भएका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा उपस्थित भई सक्रियतापूर्वक जिम्मेवारी पूरा गरेको ।

तर, पार्टीको अन्य जिम्मेवारीमा जिल्लाबाहिर रहनु पर्ने सदस्यका हकमा र प्रजनन अवधिमा बसेकी महिलाको हकमा यो व्यवस्थाले वाधा पुऱ्याउने छैन ।

(ञ) पार्टी अनुशासन वा आचार संहिताको उल्लङ्घनमा पार्टीबाट कारवाईमा नपरेको ।

(४) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्रदान गर्ने कार्यविधि :

(क) नेपाली कांग्रेसको सदस्यको आवेदन फारम पार्टीको सबै निकायमा उपलब्ध हुनेछ ।

(ख) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता लिन चाहने व्यक्तिले आवेदन पत्रमा उल्लेखित प्र तिवद्धतामा मन्जुर भई आफ्नो सम्पूर्ण विवरण उल्लेख गरी आफ्नो मतदाता नामावलीमा नाम भएको नेपाली कांग्रेस टोल वा वडा कार्यसमितिको कार्यालय वा पार्टीको जुन सुकै कार्यसमितिमा आवेदन दिन सक्नेछ । प्राप्त आवेदनको आधार मा पार्टी निकायले तुरन्त सदस्यता प्रदान गर्नेछ । सम्बन्धित वडा बाहेकको निकायले सदस्यता प्रदान गरेमा सोको जानकारी सम्बन्धित वडा कार्यसमितिलाई गराउनेछ । वडा कार्यसमितिले सबै सदस्यको अभिलेख राखी पार्टीको माथिल्लो निकायमा पठाउनेछ । पार्टीको जिल्ला कार्यसमितिले मातहतका सवै निकायलाई सदस्यताको विवरण अद्यावधिक राख्न लगाउने र

जिल्लाभरिको विवरण जिल्ला कार्यसमितिमा राखी प्रत्येक छ महिनामा प्रदेश कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसमितिमा पठाउनेछ।

(५) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्ने कार्यविधि :

(क) वडा कार्यसमितिले नियमित रुपमा क्रियाशील सदस्यताको सिफारिस गरी गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिमा पठाउनु पर्नेछ। वडा कार्यसमितिले वडा कार्यसमितिको बैठक गरी सोही बैठकमा वडा भित्रका क्रियाशील सदस्य समेत आमन्त्रण गरी क्रियाशील सदस्यता दिनु पर्ने व्यक्तिको नाम कार्यसमितिको बै ठकवाट निर्णय गरी राय साथ गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिमा पठाउनेछ। वडा कार्यसमितिले नियमित रुपमा योग्यता पुगेका क्रियाशील सदस्यको नाम सिफारिस नगरेमा गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिले आफू मातहतका वडा कार्यसमितिसंग क्रियाशील सदस्यता दिनु पने र्‍ नेपाली कांग्रेसका सदस्यको नामावली माग्नेछ।

(ख) गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिले नाम प्राप्त भएको दुई हप्ताभित्र बैठक गरी सिफारिश भई आएका व्यक्ति विधानको धारा ४ (३) बमोजिम क्रियाशील सदस्यता पाउन योग्य भएमा सोही बमोजिम वडा कार्यसमितिलाई क्रियाशील सदस्यताको फारम उपलब्ध गराउनेछ।

(ग) वडा कार्यसमितिले सम्बन्धित व्यक्तिलाई फारम प्राप्त भएको दुई हप्ताभित्र फार म भर्न लगाई सिफारिस साथ गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिमा पठाउनेछ। गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिले बैठक गरी क्रियाशील सदस्यताका लागि प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिलाई विवर णको जानकारी गराई दुई हप्ताभित्र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिलाई सिफारिस गर्नेछ।

(घ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले सिफारिस प्राप्त भएको बढीमा एक महिनाभित्र प्राप्त सिफारिसमा योग्यता पुगेका व्यक्तिलाई कार्यसमितिको बैठकवाट निर्णय गरी क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्ने निर्णय गर्नेछ। प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले सदस्यताको सम्पूर्ण विवरण राखी मातहतका निकायलाई राख्न लगाउने र जिल्ला कार्यसमिति, प्रदेश कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसमितिमा पठाउनेछ।

(ङ) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्ने निर्णय भएको सदस्यलाई केन्द्र ीय सभापति, प्रदेश सभापति र जिल्ला सभापतिको हस्ताक्षर भएको नेपाली का ंग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको प्रमाण पत्र प्रदान गरिनेछ।

(६) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता नवीकरण गर्ने कार्यबिधि :

नेपाली कांग्रेसको सदस्यता नवीकरण गर्न चाहने सदस्यले प्रत्येक वर्ष आफू सदस्य रहेको वडा कार्यसमितिमा नवीकरणका लागि तोकिए बमोजिमको आवेदन दिनु पर्नेछ। वडा कार्यसमितिले सदस्यता नवीकरण गर्नेछ।

(७) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्ने कार्यविधि :

(क) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यले प्रत्येक वर्ष क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्नु पर्नेछ। क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्न वडा कार्यसमितिमा तोकिए बमोजिमको आवेदन दिनु पर्नेछ। वडा कार्यसमितिले धारा ४ (३) बमाजिमको योग्यता पुगेको क्रियाशील सदस्यको सदस्यता नवीकरण गर्न फारम प्राप्त भएको

दुई हप्ताभित्र गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिमा सिफारिस गरी पठाउनेछ ।

(ख) गाउँपालिका/नगरपालिका कार्यसमितिले प्राप्त नवीकरण सम्बन्धी सबै आवेदनमा आफ्नो राय सहितको विवरण दुई हप्ताभित्र प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिमा, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले आफ्नो राय सहितको विवरण दुई हप्ताभित्र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिमा र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले आफ्नो राय सहितको विवरण दुई हप्ताभित्र जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउनेछ । जिल्ला कार्यसमितिले मातहत कार्यसमितिका सिफारिस र राय समेतको आधारमा आवेदन उपर बढीमा एक महिनाभित्र निर्णय गरी आवेदक र मातहतका सिफारिस गर्ने सबै निकायलाई निर्णयको जानकारी गराउनेछ । एक मात्र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र भएको जिल्लामा प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) विभिन्न तहका कार्यसमितिले राय व्यक्त गर्दा क्रियाशील सदस्यता नवीकरणका लागि विधान बमोजिम योग्यता पुगे नपुगेको हेर्नुका साथै पछिल्लो स्थानीय तह, प्रदेश सभा र प्रतिनिधि सभा निर्वाचनमा आवेदकको भूमिका र अन्य जिम्मेवारी पुरा गरे नगरेको समेत हेर्नेछ । यसका लागि आवश्यक परे विभिन्न तहका निर्वाचनका उम्मेदवारको राय पनि लिन सक्नेछ ।

(घ) पार्टीका सबै तहका कार्यसमितिले सदस्यताको विवरण र सदस्यता नवीकरण गरे नगरेको अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ । जिल्ला कार्यसमितिले सदस्यता र नवीकरण गरेको अभिलेख आफूसंग राखी प्रदेश कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसमितिमा पठाउनेछ र मातहतका निकायलाई अभिलेख राख्न लगाउनेछ ।

(ङ) क्रियाशील सदस्यताको नवीकरण गर्न चाहने सदस्यले नवीकरण गर्दा नवीकरण गर्न योग्यता पुगेको प्रमाण सहित सदस्य स्वयं वडा कार्यसमितिको कार्यालयमा उपस्थित भई नवीकरणको आवेदन दिनु पर्नेछ ।

(८) क्रियाशील सदस्यता र क्रियाशील सदस्यता नवीकरण सम्बन्धी उजुरी, छानविन र पुनरावेदन :

(क) नयाँ क्रियाशील सदस्यता सम्बन्धी उजुरी

(१) नयाँ क्रियाशील सदस्यता आवेदन फारम लिन अस्वीकार गरेको वा सदस्यता नदिने गरी निर्णय गरेको वा तोकिएको अवधिभीत्र सदस्यता दिने निर्णय नगरेको वा क्रियाशील सदस्यता पाउनु पर्ने व्यक्तिले नपाएको वा नपाउनु पर्ने व्यक्तिले पाएकोमा चित्त नबुझेमा सम्बन्धित आवेदक वा अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायले उपधारा ८ (ग) बमोजिम गठीत जिल्ला स्तरीय क्रियाशील सदस्यता प्रारम्भिक छानविन समितिमा उजुरी दिन सक्नेछ ।

(ख) क्रियाशील सदस्यता नवीकरण सम्बन्धी उजुरी

(१) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता नवीकरणका लागि आवेदन फारम लिन अस्वीकार गरेको वा नवीकरण नगर्ने निर्णय गरेको वा तोकिएको अवधिभीत्र नवीकरण नगरिदिएको वा नवीकरण हुनु पर्ने व्यक्तिको नवीकरण नगरिदिएको र नवीकरण नहुनु पर्ने व्यक्तिको नवीकरण गरि दिएकोमा चित्त नबुझेमा सम्बन्धित आवेदक वा अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायले उपधारा ८ (घ) बमोजिम गठीत प्रदेश स्तरीय क्रियाशील सदस्यता

छानविन पुनरावेदन समितिमा उजुरी दिन सक्नेछ ।

(ग) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता सम्बन्धमा उपधारा ८ (क) (१) बमोजिमको उजुरी हेर्न जिल्ला स्तरमा जिल्ला कार्यसमितिको सभापतिको स ंयोजकत्वमा कार्यसमितिका दुई जना सचिव सदस्य रहेको क्रियाशील सदस्यता प्र ारम्भिक छानविन समिति रहनेछ । उक्त समितिले उजुरी हेरी बढीमा पन्ध्र दिनभित्र निर्णय गरी मातहत निकायलाई निर्देशन र सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी गराउनेछ । क्रियाशील सदस्यता प्रारम्भिक छानविन समितिले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझ्ेको व्यक्ति वा पार्टी निकायले जानकारी पाएको पन्ध्र दिनभित्र क्रियाशील सदस्यता छानविन पुनर ावेदन समितिमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

(घ) प्रदेश तहमा प्रदेश कार्यसमितिको सभापतिको अध्यक्षतामा प्रदेश कार्यसमितिका दुई जना प्रदेश महामन्त्री सदस्य रहेको क्रियाशील सदस्यता छानविन पुनर ावेदन समिति गठन हुनेछ । उक्त समितिले प्राप्त पुनरावेदनमा बढीमा एक महिनाभित्र निर्णय गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन र सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी गराउनेछ ।

(ङ) केन्द्रीय तहमा केन्द्रीय सभापतिको अध्यक्षतामा केन्द्रीय कार्यसमितिका दुई जना महामन्त्री सदस्य रहेको क्रियाशील सदस्यता केन्द्रीय छानविन समिति गठन हुनेछ । क्रियाशील सदस्यता छानविन पुनरावेदन समितिले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझ्ेको कुनै व्यक्ति वा पार्टी निकायले यस समितिमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ । यो समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(९) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समिति :

(क) सभापतिले तोकेको महामन्त्रीको संयोजकत्वमा केन्द्रीय कार्यसमितिले तीन जना केन्द्रीय सदस्य रहेको सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समिति गठन गर्नेछ । उक्त समितिले देशभरिको सदस्यको अभिलेख राख्ने, सम्बन्धित निकायलाई अभिलेख राख्न लगाउने, सदस्यता वितरण र नवीकरणको अनुगमन गर्ने र आवश्यक निर्देशन दिने काम गर्नेछ ।

(ख) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिले विद्युतीय माध्यमवाट सदस्यता वितरण गर्न तोकिए बमोजिम व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(ग) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिले कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा आफ्नो आवधिक प्रतिवेदन केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्नेछ ।

(घ) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिले सदस्यता सम्बन्धमा मातहतका कुनै पनि निकायलाई सैद्धान्तिक सुझाव वा निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(ङ) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१०) सदस्यता सम्बन्धी अन्य व्यवस्था :

(क) आफू सदस्य रहेको कार्यसमितिको क्षेत्राधिकार भित्र र हेका सदस्यको सदस्यता र सदस्यता नवीकरणको अद्यावधिक विवरण हेर्न माग गर्ने कार्यसमिति सदस्यलाई तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पुऱ्याई एक हप्ताभित्र त्यस्तो विवरण उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यसमितिको सभापतिको हुनेछ ।

(ख) टोल कार्यसमितिदेखि केन्द्रीय कार्यसमिति सम्मका सबै निकायले आ-आफ्नो क्षेत्र

भित्रको सदस्यको विवरण अद्यावधिक गरी दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

(ग) नेपाली कांग्रेस पार्टीमा कानून बमोजिम विलय हुने राजनैतिक पार्टीका सदस्य वा भ्रातृ संघ वा शुभेच्छुक संस्था र पार्टी प्रवेश गर्ने अन्य राजनीतिक दलको व्यक्तिलाई केन्द्रीय कार्यसमितिले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ । यसरी क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिले पार्टीको निर्वाचनमा भाग लिने वा पार्टीको कुनै पदमा मनोनयन गर्ने सम्बन्धमा केन्द्रीय कार्यसमितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ । यस धारा बमोजिम क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूको अभिलेख सम्बन्धित जिल्ला र मातहत निकायमा पठाइनेछ ।

(घ) पार्टी परित्याग गरी अर्को पार्टीको सदस्यता लिएको व्यक्ति पुनः पार्टीमा प्रवेश गरेमा नयाँ सदस्यता लिनु पर्नेछ । त्यस्तो व्यक्तिको पुरानो सदस्यता नवीकरण गरिने छैन ।

(ङ) अन्य राजनीतिक दल परित्याग गरी नेपाली कांग्रेसमा प्रवेश गरेका व्यक्ति, जुन तहको पदीय दायित्व र जिम्मेवारीमा कायम रहँदा नेपाली कांग्रेस पार्टीमा प्रवेश गरेको हो, पार्टीको सोही तहको कार्यसमितिले निर्णय गरी त्यस्तो व्यक्तिलाई नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्न आफू माथिको निकाय मार्फत केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सिफारिस गर्नेछ ।

यसरी नेपाली कांग्रेसमा प्रवेश गरेको व्यक्तिलाई कुनै पनि तहको विशेष पद सिर्जना गरी जिम्मेवारी दिनु पर्ने अवस्था भएमा सम्बन्धित तहको सिफारिसमा केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक निर्णय गरी जिम्मेवारी दिन सक्नेछ । केन्द्रीय कार्यसमितिले त्यस्तो अधिकार मातहत निकायलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(च) सामान्यतया क्रियाशील सदस्यता मतदाता नामावली भएको स्थानमा हुनेछ । तर कुनै व्यक्ति मतदाता नामावली भएको स्थान भन्दा अन्य स्थानमा पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवार भएमा, उम्मेदवार भएको जिल्लाको जुनसुकै वडामा र बसाइसराइ भएमा नेपालको कुनै पनि गाउँपालिका वा नगरपालिकाको वडामा स्थानान्तरण गर्न र पार्टीको निर्वाचनमा भाग लिन सक्नेछ। तर पार्टीको कुनै तहको निर्वाचनको मिति भन्दा छ महिना अघि स्थानान्तरण नभएकाले निर्वाचनमा भाग लिन पाउने छैन। कुनै पनि व्यक्ति कुनै एक स्थानबाट मात्र सदस्य बन्न सक्नेछ।

(छ) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता शुल्क, नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता शुल्क र नवीकरण शुल्क तथा शुल्कको बाँडफाड सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(ज) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता र क्रियाशील सदस्यताको आवेदन फारम र नवीकरण फारम तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(झ) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको लोगो तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(ञ) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता र नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता जहिलेसुकै वितरण गरिनेछ । तर महाधिवेशन हुने मितिभन्दा छ महिना पहिले क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको वा नवीकरण गरेको सदस्यले मात्र पार्टीको मतदानमा भाग लिन र यो विधानको व्यवस्था बमोजिम निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन पाउनेछ ।

(ट) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता आवेदन फारम र प्रमाण पत्र, नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता आवेदन फारम र नवीकरण फारम र क्रियाशील सदस्यताको

प्रमाण पत्र सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(११) सदस्यताको दर्ता किताव :

(क) पार्टीको प्रत्येक निकायले सदस्यताको नामावली र अद्यावधिक विवरण सहितको दर्ता किताब तथा अन्य आवश्यक अभिलेख राख्नेछ । सदस्यता दर्ता किताव राखी प्रत्येक निकायले माथिल्लो निकायमा सदस्यता दर्ताको विवरण पठाउनु पर्नेछ ।

(ख) सदस्यता दर्ता कितावमा सदस्यको व्यक्तिगत विवरण, फोटो, प्रारम्भमा सदस्य लिएको मिति, नवीकरणको विवरण, सदस्यले जिम्मेवारी निर्वाह गरेको रेकर्ड समेतको सबै विवरण उल्लेख गरी राख्नु पर्नेछ ।

(ग) प्रत्येक क्रियाशील सदस्यलाई फोटो सहितको सदस्यताको प्रमाण पत्र, पार्टीको कार्यक्रममा उपस्थित भएको र पार्टीले जिम्मा दिएको काम सम्पादन गरेको रेकर्ड राख्नका लागि तोकिए बमोजिमको डायरी र पार्टीको लोगो उपलब्ध गराइनेछ ।

(१२) विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिको सदस्यता सम्बन्धी व्यवस्था :

(क) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्राप्त गर्न योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई जनसम्पर्क समितिले नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(ख) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्राप्त गरेको एक वर्ष पुगेको विदेशमा बसेको नेपाली नागरिकले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गर्नका लागि सम्बन्धित देशको जनसम्पर्क समितिमा तोकिए बमोजिम आवेदन गर्न सक्नेछ । नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रत्येक वर्ष नवीकरण हुनेछ । नेपाली जनसम्पर्क समितिले क्रियाशील सदस्यता प्राप्तिकालागि र नवीकरणकालागि प्राप्त आवेदनमा छानविन गरी कार्यसमितिको बैठकको निर्णय, आवेदकको नेपाली नागरिकता र नेपाली राहदानीको प्रमाणित प्रतिलिपी सहित केन्द्रमा सिफारिस गर्नेछ ।

(ग) यसरी सदस्यताको सिफारिस पठाउँदा सम्बन्धित सदस्यको नेपालको स्थायी घर, ठेगाना र मतदाता नामावलीमा नाम भएमा सो समेत स्पष्ट खुलाई पठाउनु पर्नेछ ।

(घ) सदस्यता व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिले आवश्यक छानविन गरी सदस्यता प्रदान गर्ने निर्णय गर्नेछ । निर्णय गरिएका सदस्यको विवरण मतदाता नामावलीमा नाम समावेश भएको स्थान वा स्थायी ठेगाना रहेको प्रदेश कार्यसमिति लगायत मातहतका सम्बन्धित निकायमा पठाउनेछ । साथै, सोको जानकारी सम्बन्धित व्यक्ति र जनसम्पर्क समितिमा पठाउनेछ ।

(ङ) जनसम्पर्क समितिहरू र जनसम्पर्क समितिसंग आवद्ध सदस्यको नेपाली कांग्रेसको सदस्यता र नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता शुल्क र नवीकरण शुल्क सहितका अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(च) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेको व्यक्तिको तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिहरूमा र विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिमा पार्टीको सदस्य रहेको व्यक्तिको सदस्यता नेपालमा सम्बन्धित व्यक्तिको मतदाता नामावली रहेको स्थानमा स्थानान्तरण हुन सक्नेछ । साथै, एउटा जनसम्पर्क समितिबाट नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्ति अर्को देशमा गई वसोवास गरेको भएमा नीजको क्रियाशील सदस्यता तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी स्थानान्तरण

हुन सक्नेछ ।

(छ) जनसम्पर्क समितिको सदस्यता सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१३) पार्टी सदस्यता नरहने : देहायको अवस्थामा पार्टीको सदस्यता रहने छैन ।

(क) मृत्यु भएमा ।

(ख) पार्टी परित्याग गरेमा ।

(ग) कुनै पनि निर्वाचनमा पार्टीले प्रस्तुत गरेको आधिकारिक उम्मेदवारको विरूद्ध उम्मेदवार भएमा वा त्यस्ता विद्रोही उम्मेदवारको प्रस्तावक/समर्थक भएमा ।

(घ) पार्टी अनुशासनको कारवाहीबाट निष्कासित भएमा ।

(ङ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अन्तिम अदालतबाट दोषी ठहर भएमा ।

(च) अनुशासनको कारवाहीको सिलसिलामा निलम्बनमा परेको सदस्य निलम्बनको अवधिभरी पार्टीको निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन, मतदान गर्न र बैठकमा भाग लिन पाउने छैन ।

परिच्छेद-३
स्थानीय तह संगठन

(टोल, गाउँपालिका/ नगरपालिका वडा, गाउँपालिका/ नगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/ महानगर पालिका, प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र, प्रतिनिधिसभा निर्वाचिन क्षेत्र, जिल्ला अधिवेशन, सम्मेलन र कार्यसमितिहरु)

५. टोल कार्यसमिति :

(१) टोल कार्यसमितिको गठन :

(क) वडा कार्यसमितिले आवश्यकतानुसार नेपाली कांग्रेसको सदस्य र नेपाली का ंग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट टोल कार्यसमितिको गठन गर्नेछ ।

(ख) टोल कार्यसमितिमा सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव सहित बढीमा पन्ध्र जना रहनेछन् ।

(ग) टोल कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(घ) टोल कार्यसमिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) टोल कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) आफ्नो क्षेत्रभित्रका सदस्यहरुको विवरण राख्ने मतदाताहरुको विवरण राख्ने, अद्यावधिक गर्ने, मतदाता नामावलीमा नाम थपघट गर्ने ।

(ख) सबै तहका निर्वाचनको समयमा पार्टीको प्रचार प्रसार, निर्वाचन तथा मतदानस ंग सम्बन्धित आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने र निर्वाचनको समग्र मूल्याङ ्कन र समीक्षा गर्ने तथा माथिल्लो निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।

(ग) आफ्नो क्षेत्रभित्रका मतदातासंग निरन्तर सम्पर्क र सम्वाद गर्ने तथा आवश्यकतानुसार सहयोग पुर्‍याउने ।

(घ) समय-समयमा नागरिक हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

(ङ) पार्टी हितमा अन्य कार्य गर्ने गराउने ।

(३) टोल सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

(क) टोलमा पार्टीको नेतृत्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति, निर्देशन, टोल कार्यसमिति तथा टोल सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) उपधारा १ (ग) बमोजिम टोल कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(घ) टोल कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको कार्यविभाजन गर्ने र आवश्यकतानुसार कार्यविभाजन हेरफेर गर्ने ।

(ङ) टोल कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(च) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

६. गाउँपालिका वडा अधिवेशन, गाउँपालिका वडा कार्यसमिति, गाउँपालिका वडा सम्मेलन :

(१) गाउँपालिका वडा अधिवेशनः

(क) गाउँपालिका वडा क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य गाउँपालिका वडा अधिवेशनका सदस्य हुनेछन् ।

(२) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको गठन :

(क) गाउँपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।
नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको एक वर्ष पुगेको सदस्य मात्र गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(ख) सभापतिले वडा कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित वडा कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(ग) कम्तिमा तीन महिला सहित नौ जना प्रत्यक्ष निर्वाचित सदस्य ।

(घ) महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट छ जना, वडाको जनसंख्याको बनोट अनुसार तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा सदस्य निर्वाचित गर्नेछ ।

(ङ) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाइ सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसंख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल संख्याको वीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(च) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(छ) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिलाई गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ज) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा अनिवार्य आमन्त्रण गरिनेछ ।

(३) गाउँपालिका वडा क्षेत्रबाट क्षेत्रीय प्रतिनिधिको निर्वाचनः

(क) (१) एकसय पचास वा सोभन्दा कम क्रियाशील सदस्य भएको वडामा गाउँपालिका वडा अधिवेशनले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका लागि कम्तिमा तीन जना महिला सहित नौं जना प्रतिनिधि प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(२) एक सय पचास भन्दा बढी क्रियाशील सदस्य भएको वडामा बढीमा पचहत्तरको सीमा भित्र रही प्रति एक सय थप क्रियाशिल सदस्यमा दुई महिला सहित छ जना थप प्रतिनिधि प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(ख) महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट माथि (क) बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचित हुने सदस्य संख्याको दुई तिहाई संख्यामा वडाको जनसंख्याको बनोट अनुसार समानुपातिक आधारमा तोकिए बमोजिम प्रतिनिधि निर्वाचित गर्नेछ ।

(ग) वडा सभापति प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधि हुनेछन् ।

(४) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता वितरणको व्यापक अभियान सञ्चालन गर्ने र सदस्यता निरन्तर वितरण र नवीकरण गर्ने गराउने, तथा यसको अभिलेख राखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने । क्रियाशील सदस्यता वितरण र नवीकरणको सार्वजनिक सूचना गर्ने ।

(ख) यस विधान बमोजिमको योग्यता पुगेका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्न र क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि टोल कार्यसमितिको राय सहित माथिल्लो निकायमा सिफारिस गर्ने ।

(ग) वडा क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रचार प्रसार गर्ने ।

(घ) वडाभित्रका टोल कार्यसमितिहरूकाबीच समन्वय कायम गर्ने तथा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(ङ) वडा क्षेत्रभित्र कम्तिमा तीन-तीन महिनामा मतदाता र नागरिकसंग सम्पर्क, सम्बाद तथा अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गर्ने ।

(च) वडा क्षेत्रभित्रका मतदाताको नामावली सूची टोल कार्यसमिति समेतको समन्वयमा थपघट भएको अद्यावधिक गर्ने ।

(छ) वडा क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रभाव र अन्य पार्टीको प्रभावको समीक्षा गरी पार्टीका पक्षमा नागरिकलाई आकर्षित गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ज) नागरिकको हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु समय समयमा अभियानका रुपमा सञ्चालन गर्ने गराउने ।

(झ) पार्टीको तर्फबाट वडामा निर्वाचित स्थानीय जनप्रतिनिधि र पार्टीको वडा कार्यसमितिकाबीच प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक अनिवार्य बैठक बस्नु पर्नेछ ।

(ञ) सञ्चार माध्यम र सामाजिक सञ्जाल मार्फत पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।

(ट) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(ठ) आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(ड) पार्टीको हितमा अन्य आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।

(५) गाउँपालिका वडा सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) गाउँपालिका वडामा पार्टीको नेतृत्व गर्ने । वडा अधिवेशन, वडा कार्यसमिति, वडा सम्मेलनको सभापतित्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति, निर्देशन, गाउँपालिका वडा अधिवेशन र वडा सम्मेलनको निर्णय तथा गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिका पदाधिकारीहरुको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकतानुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) उपधारा २ (च) बमोजिम गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ङ) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(च) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६) गाउँपालिका वडा कार्यसम्पादन समिति :

(क) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा र ाखी बढीमा नौं जनालाई वडा कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि वडा कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई वडा कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(ग) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई गाउँपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(७) गाउँपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक नभएको वेला गाउँपालिका वडा कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार गाउँपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिले प्रयोग गर्नेछ ।

(ख) गाउँपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिले गाउँपालिकाका वडा कार्यसमितिको बै ठकमा आफ्नो निर्णय अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(८) गाउँपालिका वडा सम्मेलन :

(क) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिले प्रत्येक छ महिनामा गाउँपालिका वडा सम्मेलन गर्नेछ ।

(ख) गाउँपालिका वडा अधिवेशनका सदस्यहरु गाउँपालिका वडा सम्मेलनका पनि सदस्य हुनेछन् ।

(ग) टोल कार्यसमितिको सभापति सहित पदाधिकारीहरु गाउँपालिका वडा सम्मेलनको पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिना वाहेक अन्य वर्षहरु मा गाउँपालिका वडा सम्मेलन बस्नेछ ।

(ङ) गाउँपालिका वडा सम्मेलनले निर्वाचन वाहेक गाउँपालिका वडा अधिवेशनले गने ' सबै काम गर्नेछ ।

(च) गाउँपालिका वडा सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रमहरू स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

(छ) गाउँपालिका वडा कार्यसमितिले गाउँपालिका वडा सम्मेलनमा वडाभित्रका आवश्यक व्यक्तिहरूलाई आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

७. <u>नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका वडा अधिवेशन, वडा कार्यसमिति, वडा सम्मेलन</u>

(१) नगरपालिका वडा अधिवेशनः

(क) नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्यहरू नगर पालिका वडा अधिवेशनका सदस्य हुनेछन् ।

(ख) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति नगरपालिका वडा अधिवेशनको सभापति हुनेछ ।

(२) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका वडा कार्यसमितिः

(क) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको गठन :

(१) नगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।
नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको एक वर्ष पुगेको सदस्य मात्र नगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले नगरपालिका वडा कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित नगरपालिका वडा कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) नगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट कम्तिमा चार महिला सहित बाह्र जना प्रत्यक्ष तथा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट आठ जना सदस्य, वडाको जनसंख्याको वनोट अनुसार तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(४) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, अपाङ्गता भएका र अल्पसंख्यक, समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल संख्याको वीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(५) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(६) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिलाई वडा कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(७) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई वडा कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ख) उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको गठन :

(१) उपमहानगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।
नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको एक वर्ष पुगेको सदस्य मात्र उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) उपमहानगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट कम्तिमा पाँच महिला सहित पन्ध्र जना प्रत्यक्ष तथा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट दश जना सदस्य वडाको जनसंख्याको वनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(४) उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिले कार्यसमितिमा एक

तिहाइ सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसंख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल संख्याको वीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(५) उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(६) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिलाई उपमहानगर पालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(७) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ग) महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको गठन :

(१) महानगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।

नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको एक वर्ष पुगेको सदस्य मात्र महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले महानगरपालिका वडा कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित महानगरपालिका वडा कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) महानगरपालिका वडा अधिवेशनले आफूमध्येबाट कम्तिमा छ महिला सहित अठार जना प्रत्यक्ष तथा महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट बाह्र जना सदस्य वडाको जनसंख्याको वनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(४) महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्ग वा अल्पसङ्ख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल संख्याको वीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(५) महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(६) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिलाई महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(७) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(३) नगर/उपमहानगर/ महानगरपालिका वडा क्षेत्रबाट क्षेत्रीय प्रतिनिधिको चयनः

(क) (१) एक सय पचास वा सो भन्दा कम क्रियाशील सदस्य भएको वडामा नगरपालिका वडा अधिवेशनले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका लागि कम्तिमा तीन जना महिला सहित नौं जना प्रतिनिधि प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(२) एक सय पचास भन्दा बढी क्रियाशिल सदस्य भएको वडामा बढीमा पचहत्तरको सीमा भित्र रही प्रति एक सय थप क्रियाशिल सदस्यमा दुई महिला सहित छ जना थप प्रतिनिधि प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(ख) महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट माथि (क) बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचित हुने सदस्य संख्याको दुई तिहाई संख्यामा वडाको जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा प्रतिनिधि निर्वाचित गर्नेछ ।

(ग) वडा सभापति प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनको पदेन प्रतिनिधि हुनेछ ।

(४) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता निरन्तर वितरण गर्ने गराउने र यसको अभिलेख राखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने ।

(ख) यस विधान बमोजिमको योग्यता पुगेको नेपाली कांग्रेसको सदस्यको सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि टोल कार्यसमिति समेतको रायका आधारमा नवीकरण गर्ने ।

(ग) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्न र क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि माथिल्लो निकायमा सिफारिस गर्ने ।

(घ) नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रचार प्रसार गर्ने ।

(ङ) नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्रका टोल कार्यसमितिहरुकाबीच समन्वय कायम गर्ने ।

(च) सबै तहका निर्वाचनमा टोल कार्यसमितिसंग समन्वय गरी मतदान स्थलमा पार्टीका तर्फबाट आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने ।

(छ) आवश्यकतानुसार सभा, गोष्ठी, सम्मेलनको आयोजना गर्ने ।

(ज) नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रभाव र अन्य पार्टीको प्रभावको समीक्षा गरी पार्टीका पक्षमा नागरिकलाई आकर्षित गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(झ) कम्तिमा प्रत्येक तीन-तीन महिनामा नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसको सदस्यको भेला र अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गर्ने ।

(ञ) सबै तहका निर्वाचनको समयमा टोल कार्यसमिति समेतको सहभागितामा पार्टीको प्रचार प्रसार, निर्वाचन तथा मतदानसंग सम्बन्धित आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने र निर्वाचनको समग्र मूल्याङ्कन र समीक्षा गरी माथिल्लो निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।

(ट) नगरपालिका वडा क्षेत्रभित्रका विकास निर्माणका कार्यको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने र विकास निर्माणका काम सम्पन्न गर्नका लागि पार्टीका तर्फबाट आवश्यक पहल गर्ने ।

(ठ) नागरिकको हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रम समय समयमा अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्ने गराउने ।

(ड) पार्टीको तर्फबाट नगर वडामा निर्वाचित स्थानीय जनप्रतिनिधि र पार्टीको नगर वडा कार्यसमितिकाबीच कम्तिमा दुई महिनामा एक पटक अनिवार्य रुपमा बैठकको आयोजना गर्ने ।

(ढ) सञ्चार माध्यम र सामाजिक सञ्जाल मार्फत पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ण) पार्टीद्वारा वर्ष भरिमा सञ्चालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने गराउने ।

(त) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(थ) आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्ने ।

(द) पार्टीको हितमा अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(५) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) नगरपालिका वडामा पार्टीको नेतृत्व गर्ने । वडा अधिवेशन, वडा कार्यसमिति, वडा सम्मेलनको सभापतितत्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति, निर्देशन, नगरपालिका वडा अधिवेशन, वडा कार्यसमिति र वडा सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) नगरपालिका वडा कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकतानुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ङ) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(च) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समिति :

(क) नगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समिति

(१) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी बढीमा नौ जनालाई नगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(३) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई नगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ख) उपमहानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समिति

(१) उपमहानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी बढीमा बाह्र जनालाई उपमहानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(३) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई उपमहानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ग) महानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समिति

(१) महानगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी बढीमा पन्ध्र जनालाई महानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(३) मातहतका टोल कार्यसमितिका सभापतिलाई महानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(७) नगरपलिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको बैठक नभएको वेला नगरपालिका वडा कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार कार्यसम्पादन समितिले प्रयोग गर्नेछ ।

(ख) नगरपालिका वडा कार्यसम्पादन समितिले नगरपालिकाका वडा कार्यसमितिको बैठकमा आफ्नो निर्णय अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(८) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका वडा सम्मेलन :

(क) नगरपालिका वडा कार्यसमितिले कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा नगरपालिका वडा सम्मेलन गर्नुपर्नेछ ।

(ख) नगरपालिका वडा अधिवेशनका सदस्य नगर सम्मेलनका पनि सदस्य हुनेछन् ।

(ग) टोल कार्यसमितिका सभापति सहित पदाधिकारी नगरपालिका वडा सम्मेलनका पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(घ) नगरपालिका वडा कार्यसमितिको सभापति नगरपालिका वडा सम्मेलनको पनि सभापति हुनेछ ।

(ङ) नेपाली कांग्रेसको महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिना वाहेक अन्य वर्षहरूमा नगरपालिका वडा सम्मेलन बस्नेछ ।

(च) नगरपालिका वडा सम्मेलनले निर्वाचन वाहेक नगरपालिका वडा अधिवेशनले गर्ने सबै काम गर्नेछ ।

(छ) नगरपालिका वडा सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रमहरू स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

(ज) नगरपालिका कार्यसमितिले सम्मेलनमा वडा भित्रका आवश्यक व्यक्तिहरूलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

८. <u>गाउँपालिका अधिवेशन, गाउँपालिका कार्यसमिति, गाउँपालिका सम्मेलन :</u>

(१) गाउँपालिका अधिवेशन:

(क) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य गाउँपालिका अधिवेशनका सदस्य हुनेछन् ।

(ख) गाउँपालिका कार्यसमितिको सभापति गाउँपालिका अधिवेशनको पनि सभापति हुनेछ ।

(२) गाउँपालिका कार्यसमितिको गठन:

(क) गाउँपालिका अधिवेशनले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट निर्वाचित गरेका:

(१) सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।

नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको दुई वर्ष पुगेको सदस्य मात्र गाउँपालिका कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले गाउँपालिका कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित गाउँपालिका कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) प्रत्येक वडाबाट कम्तिमा एक महिला सहित तीन जना सदस्य ।

(४) महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट माथि (३) बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचित हुने सदस्य सङ्ख्याको दुई तिहाइ सदस्य गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(ख) सभापतिले गाउँपालिका कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसंख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल सङ्ख्याको बीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्नेछ ।

(ग) गाउँपालिका कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक वस्नेछ ।

(घ) गाउँपालिका भित्रका प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिलाई कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ङ) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई गाउँपालिका कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(च) गाउँपालिका अधिवेशनले अपाङ्गता भएका क्रियाशील सदस्यमध्येबाट एक जना महिला सहित दुई जना प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधिको निर्वाचन गर्नेछ ।

(३) गाउँपालिका कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) गाउँपालिका अधिवेशन, गाउँपालिका कार्यसमिति, गाउँपालिका सम्मेलन र माथिल्लो निकायको निणर्यहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ख) मातहत निकायबाट प्राप्त सिफारिस अनुसार नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताका लागि माथिल्लो निकायमा सिफारिस गरी पठाउने र सोको अभिलेख राख्ने ।

(ग) यस विधान बमोजिमको योग्यता पुगेका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यको सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि मातहत तहको राय समेतका आधारमा माथिल्लो तहमा सिफारिस गर्ने ।

(घ) गाउँपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यसमितिसंग सम्पर्क र समन्वय गरी पार्टीको हितमा आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ङ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका मतदाताको विवरण राख्ने, अद्यावधिक गर्ने, मतदाता नामावलीमा थपघट गर्नु पर्ने कार्य गर्ने, गराउने ।

(च) निर्वाचनको समयमा निर्वाचन तथा मतदानसंग सम्बन्धित आवश्यक व्यवस्थापन

गर्ने र वडा कार्यसमितिसंग समेत समन्वय गरी निर्वाचनको समग्र मूल्याङ्कन र समीक्षासहित माथिल्लो निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।

(छ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विकास निर्माणका कार्यको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने र विकास निर्माणका कामलाई सम्पन्न गर्नका लागि पार्टीका तर्फबाट आवश्यक पहल गर्ने, गराउने ।

(ज) आफ्नो क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रभाव र अन्य पार्टीको प्रभावको समीक्षा गरी पार्टीका पक्षमा नागरिकलाई आकर्षित गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(झ) कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्यको भेला र अन्तरक्रिया गर्ने ।

(ञ) गाउँपालिका वडा वा गाउँपालिकास्तरका भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्थालाई परिचालन र समन्वय गरी आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ट) नागरिकका दैनिक हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू समय समयमा अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

(ठ) पार्टीबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिसंग समन्वय गर्ने, साथै पार्टीको तर्फबाट गाउँपालिकामा निर्वाचित स्थानीय जनप्रतिनिधि, पार्टीका उम्मेदवार र गाउँपालिका कार्यसमितिका बीच प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बैठक बसी छलफल, परामर्श र आवश्यक निर्णय गर्ने ।

(ड) सञ्चार माध्यम तथा सामाजिक सञ्जालमार्फत् पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ढ) पार्टीद्वारा वर्ष भरिमा सञ्चालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने, गराउने ।

(ण) आवश्यकतानुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्ने ।

(त) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(थ) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(४) गाउँपालिका सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) गाउँपालिका क्षेत्रमा पार्टीको नेतृत्व गर्ने । गाउँपालिका अधिवेशन, गाउँपालिका कार्यसमिति र गाउँपालिका सम्मेलनको सभापतित्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति, निर्देशन, गाउँपालिका अधिवेशन, गाउँपालिका कार्यसमिति तथा गाउँपालिका सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ग) गाउँपालिका कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकतानुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) उपधारा २ (ग) बमोजिम गाउँपालिका कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ङ) गाउँपालिका कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(च) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) गाउँपालिका कार्यसम्पादन समिति :

(क) गाउँपालिका कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा र

ाखी बढीमा नौ जनालाई गाउँपालिका कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(ग) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई गाउँपालिका कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(६) गाउँपालिका कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) गाउँपालिका कार्यसमितिको बैठक नभएको बेला गाउँपालिका कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार गाउँपालिका कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(ख) गाउँपालिका कार्यसम्पादन समितिले गाउँपालिका कार्यसमितिको बैठकमा आफ्नो निर्णय अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(७) गाउँपालिका सम्मेलन :

(क) गाउँपालिका कार्यसमितिले कम्तिमा वर्षमा एक पटक गाउँपालिका सम्मेलन गर्नुपर्नेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधि गाउँपालिका सम्मेलनका सदस्य हुनेछन् ।

(ख) गाउँपालिकाका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका प्रमुखलाई गाउँपालिका सम्मेलनमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ग) गाउँपालिका कार्यसमितिको सभापति गाउँपालिका सम्मेलनको सभापति हुनेछ ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिना बाहेक अन्य वर्षमा गाउँपालिका सम्मेलन बस्नेछ । गाउँपालिका सम्मेलनले निर्वाचन बाहेक गाउँपालिका अधिवेशनले गर्ने सबै काम गर्नेछ ।

(ङ) गाउँपालिका सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रम स्वीकृत गर्नेछ ।

(च) गाउँपालिका कार्यसमितिले सम्मेलनमा गाउँपालिकाभित्रका आवश्यक व्यक्तिलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

९. <u>नगर/उपमहानगर/महानगर पालिका अधिवेशन,कार्यसमिति, सम्मेलन :</u>

(१) नगर/उपमहानगर/महानगर पालिका अधिवेशनः

(क) नगर अधिवेशन तथा नगर सम्मेलन र नगर अधिवेशन गठन गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिका क्षेत्रलाई नगर अधिवेशन तथा नगर सम्मेलनको क्षेत्र मानिनेछ ।

(ख) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्यहरु नगरपालिका अधिवेशनका सदस्य हुनेछन् ।

(ग) नगरपालिका कार्यसमितिको सभापति नगर अधिवेशनको पनि सभापति हुनेछ ।

(घ) नगर अधिवेशनले नगर कार्यसमितिको गठन गर्नेछ ।

(ङ) नगर अधिवेशनले अपाङ्गता भएका क्रियाशील सदस्यमध्येबाट एक जना महिला सहित दुई जना प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधिको निर्वाचन गने र्छ ।

(२) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका कार्यसमितिको गठनः

(क) नगरपालिका अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका :

(१) सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।

नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको दुई वर्ष पुगेको सदस्य

मात्र नगर/उपमहानगर/महानगर पालिका कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) प्रत्येक वडाबाट कम्तिमा एक महिला सहित तीन जना सदस्य प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(४) महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट माथि (३) बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचित हुने सदस्य सङ ्ख्याको दुई तिहाइ सदस्य सम्पूर्ण नगर/उपमहानगर/महानगर पालिकाको जनसङ्ख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाइ सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ्ख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा र ाखी क्रियाशील सदस्यमध्येबाट कार्यसमितिको कूल सङ्ख्याको बीस प्र तिशत सदस्य मनोनित गर्नेछ ।

(ग) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिकाको कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(घ) नगरपालिका भित्रका प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्र तिनिधिलाई कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ङ) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई नगरपालिका कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(३) नगर/उपमहानगर/महानगर पालिका कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता प्रदान गर्ने, निरन्तर वितरण गर्ने, गराउने र यसको अभिलेख राखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने ।

(ख) यस विधान बमोजिमको योग्यता पुगेका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यको सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि वडा कार्यसमिति समेतको राय सहित माथिल्लो निकायमा सिफारिस गर्ने ।

(ग) नगरपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यसमितिलाई परिचालन र समन्वय गरी आवश्यक निर्देशन दिने ।

(घ) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका मतदाताको विवरण राख्ने, अद्यावधिक गर्ने, मतदाता नामावलीमा थपघट गर्नु पने र् कार्य गर्ने, गराउने ।

(ङ) निर्वाचनको समयमा निर्वाचन तथा मतदानसंग सम्बन्धित आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने गराउने र वडा कार्यसमिति समेतको रायको आधारमा निर्वाचनको समग्र मूल्याङ्कन र समीक्षा गरी माथिल्लो निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।

(च) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका मतदातासंग निरन्तर सम्पर्क, सम्वाद र सहयोग गर्ने तथा विभिन्न अन्तर क्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने ।

(छ) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका

विकास निर्माणका योजना छनौट गरी नगरपालिकामा सिफारिस गर्ने ।

(ज) नगरपालिका अधिवेशन, नगरपालिका कार्यसमिति, नगरपालिका सम्मेलन र माथिल्लो निकायका निणर्य कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(झ) कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यहरुको भेला र अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गर्ने ।

(ञ) नगरपालिका स्तरका भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्थालाई परिचालन, समन्वय गरी आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ट) समय समयमा पार्टी कार्यकर्ता प्रशिक्षण, गोष्ठी, भ्रमण आदि कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने गराउने ।

(ठ) सार्वजनिक सम्पति, धार्मिक, सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण गर्न क्रियाशील रहने ।

(ड) नगरपालिकाभित्रका नागरिकका आवश्यकता र समस्याको पहिचान गरि तिनको समाधान गर्न क्रियाशील रहने ।

(ढ) पार्टीबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूसंग समन्वय गर्ने र पार्टीको तर्फबाट नगरपालिकामा निर्वाचित स्थानीय जनप्रतिनिधि, पार्टीका उम्मेदवार र नगरपालिका कार्यसमितिकाबीच प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बैठक वसी छलफल, परामर्श र आवश्यक निर्णय गर्ने ।

(ण) नागरिकका हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रम समय समयमा अभियानकारुपमा सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

(त) सञ्चार माध्यम तथा सामाजिक सञ्जालमार्फत् पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(थ) पार्टीद्वारा वर्ष भरिमा सञ्चालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने, गराउने ।

(द) आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्ने ।

(ध) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(न) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(४) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) नगरपालिका क्षेत्रभित्र पार्टीको नेतृत्व गर्ने । नगरपालिका अधिवेशन, नगरपालिका कार्यसमिति र नगरपालिका सम्मेलनको सभापतित्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति, निर्देशन, नगरपालिका अधिवेशन, नगर

पालिका कार्यसमिति र नगरपालिका सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) नगरपालिका कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकतानुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) उपधारा २ (ग) बमोजिम नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ङ) नगरपालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिका कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(च) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) नगर/उपमहानगर/महानगर पालिका कार्यसम्पादन समिति :

(क) कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी नगरपालिकामा बाह्र, उपमहानगरपालिकामा पन्ध्र र महानगरपालिकामा अठार जना कार्यसम्पादन समितिको सदस्यका लागि कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(ग) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(६) नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) कार्यसमितिको बैठक नभएको बेला कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(ख) कार्यसम्पादन समितिले कार्यसमितिको बैठकमा आफ्ना निर्णय अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(७) नगरपालिका सम्मेलन :

(क) नगरपालिका कार्यसमितिले कम्तिमा वर्षमा एक पटक नगरपालिका सम्मेलन गर्नुपर्नेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्रका प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधि नगरपालिका सम्मेलनका सदस्य हुनेछन् ।

(ख) नगरपालिकाका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका सभापतिलाई नगर पालिका सम्मेलनमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ग) नगरपालिका कार्यसमितिको सभापति नगरपालिका सम्मेलनको पनि सभापति हुनेछ ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिना बाहेक अन्य वर्षहरूमा नगरपालिका सम्मेलन बस्नेछ । नगरपालिका सम्मेलनले निर्वाचन बाहेक नगरपालिका अधिवेशनले गर्ने सबै काम गर्नेछ ।

(ङ) नगरपालिका सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रम स्वीकृत गर्नेछ ।

(च) नगरपालिका कार्यसमितिले नगरपालिका सम्मेलनमा नगरपालिकाभित्रका आवश्यक व्यक्तिहरुलाई आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

१०. <u>प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन</u>

(१) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिववेशन :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन तथा प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन गठन गर्ने प्रयोजनका लागि प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्रलाई प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन

तथा प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको क्षेत्र मानिनेछ ।

(२) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनमा देहाय बमोजिमका प्रतिनिधि सदस्य हुनेछन् :

(क) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका गाउँ/नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका वडा अधिवेशनबाट निर्वाचित प्रदेश सभा क्षेत्रीय प्रतिनिधि ।

(ख) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका गाउँ/नगर/उपमहानगर/महानगरपालिका कार्यसमितिका सभापति र वडा कार्यसमितिका सभापति ।

(ग) सो क्षेत्रभित्र रहेका पार्टी केन्द्रीय कार्यसमितिका वर्तमान एवं पूर्व पदाधिकार ी र सदस्य, जिल्ला सभापति, प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय सभापति, संघीय स ंसदका सदस्य र उम्मेदवार, प्रदेश सभाका सदस्य र उम्मेदवार एक अवधिका लागि क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधि ।

(घ) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिले प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनको सभापतित्व गर्नेछ ।

(ङ) गाउँ/नगर/उपमहानगर/महानगर अधिवेशनबाट निर्वाचित अपाङ्गता भएका प्र देश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधि ।

(३) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनबाट प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिको निर्वाचन :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले आफूमध्येबाट कम्तिमा तीन महिलासहित दश जना प्रत्यक्ष र महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट छ जना प्रदेश सभा क्षेत्रको जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा गरी जम्मा सोह्र जना प्रतिनिधि निर्वाचित गर्नेछ । प्रदेश अधिवेशनको प्रतिनिधि हुन क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको तीन वर्ष पुगेको हुनु पर्नेछ ।

(ख) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रका क्षेत्रीय सभापति प्रदेश अधिवेशनका पदेन प्रतिनिधि हुनेछन् ।

(४) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका :

(१) सभापति, उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।
नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको तीन वर्ष पुगेको सदस्य प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिको उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) सभापतिले निर्वाचित प्रदेश अधिवेशनका प्रतिनिधिमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(३) प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि सोह्र जना ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी प्रतिनिधित्व र अपाङ्गता भएको वा अल्पसङ्ख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यसमितिको कूल सङ्ख्याको बीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(ग) मातहतका गाउँपालिका र नगरपालिकाका सभापति पदेन सदस्य रहनेछन् ।

(घ) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ङ) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(५) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन र माथिल्लो निकायको निर्णय र निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ख) आफू मातहतका गाउँपालिका र नगरपालिका कार्यसमितिबाट स्वीकृत नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको प्राप्त विवरणको अभिलेख राखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने ।

(ग) यस विधान बमोजिमको योग्यता पुगेका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यको सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि मातहत निकायबाट प्राप्त सिफारिस रायसहित माथिल्लो निकायमा पठाउने ।

(घ) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र अन्तर्गतका नगरपालिका, गाउँपालिका र मातहतका कार्यसमितिलाई परिचालन र समन्वय गरी आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ङ) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका मतदाताको विवरण राख्ने, अद्यावधिक गर्ने, मतदाता नामावलीमा थपघट गर्नु पर्ने कार्य गर्ने गराउने ।

(च) निर्वाचनको समयमा निर्वाचन तथा मतदानसंग सम्बन्धित आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने र निर्वाचनको समग्र मूल्याङ्कन र समीक्षा गरी माथिल्लो निकायमा प्रतिवेदन पठाउने ।

(छ) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका मतदातासंग निरन्तर सम्पर्क, सम्वाद र सहयोग गर्ने तथा विभिन्न अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने ।

(ज) आफ्नो क्षेत्रभित्रका विकास निर्माणका कार्यको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने र विकास निर्माणका कामलाई सम्पन्न गर्नका लागि पार्टीका तर्फबाट आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(झ) आफू मातहतका नगरपालिका कार्यसमिति, गाउँपालिका कार्यसमिति र वडा कार्यसमिति, टोल कार्यसमितिलाई सक्रिय बनाउन आवश्यक निर्देशन र समन्वय गर्ने ।

(ञ) कम्तिमा प्रत्येक दुई महिनामा प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका नेपाली कांग्रेसका सदस्यको भेला र अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गर्ने ।

(ट) पार्टीबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिसंग समन्वय गर्ने र सो कार्यका लागि पार्टीको तर्फबाट प्रदेश सभामा निर्वाचित प्रदेश सभाका सदस्य र उम्मेदवार प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिकाबीच प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बैठक बसी छलफल, परामर्श र आवश्यक निर्णय गर्ने ।

(ठ) नागरिकका हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रम समय समयमा अभियानकारुपमा सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

(ड) सञ्चार माध्यम तथा सामाजिक सञ्जाल मार्फत पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ढ) पार्टीद्वारा वर्ष भरिमा सञ्चालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने, गराउने ।

(ण) आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्ने ।

(त) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(थ) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(६) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रमा पार्टीको नेतृत्व गर्ने । प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन र प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिको सभापतित्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति-निर्देशन र प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, क्षेत्रीय कार्यसमिति र क्षेत्रीय सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गर ाउने ।

(ग) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्यविभाजन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्यविभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) आवश्यकता अनुसार प्रतिनिधिहरु खटाउने ।

(ङ) पार्टीको प्रदेश सभा क्षेत्रीय तहको संगठनको नेतृत्व गर्ने, आफू मातहतका निकायको नियमित बैठक बसे नबसेको अनुगमन मूल्याङ्कन गरी बैठक नबसेको देखिएमा नियमित बैठक गर्न लगाउने ।

(च) मातहतका कार्यसमितिले पूर्णता पाए नपाएको हेरी नपाएको भए पूर्णता प्रदान गर्नका लागि निर्देशन गर्ने ।

(छ) उपधारा ४ (क) (२) बमोजिम पदाधिकारीको नाम प्रस्ताव गर्ने र उपधारा ४ (ख) बमोजिम प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सदस्यको मनोनयन गर्ने ।

(ज) उपधारा ४ (ङ) बमोजिम प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(झ) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(ञ) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(७) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिको गठन :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सि द्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिका लागि सात जना सदस्य कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(ग) मातहतका गाउँपालिका र नगर पालिकाका सभापतिलाई कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(८) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) कार्यसमितिको बैठक नभएको बेला प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(ख) कार्यसम्पादन समितिले आफूले गरेका निर्णय प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिमा अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(९) प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन :

(क) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले कम्तिमा वर्षमा एक पटक प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन गर्नुपर्नेछ । प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका सदस्य प्रदेश सभा

क्षेत्रीय सम्मेलनका पनि सदस्य हुनेछन् ।

(ख) प्रदेश सभाका क्षेत्रका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका प्रमुखलाई प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलनमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ग) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापति प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको पनि सभापति हुनेछ ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिना बाहेक अन्य वर्षमा प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलन बस्नेछ। प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलनले निर्वाचन बाहेक प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले गर्ने सबै काम गर्नेछ ।

(ङ) प्रदेश सभा क्षेत्रीय सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रम स्वीकृत गर्नेछ ।

(च) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले सम्मेलनमा प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र भित्रका आवश्यक व्यक्तिलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

११. <u>प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, केन्द्रीय महाधिवशेन प्रतिनिधि, केन्द्रीय महासमिति सदस्य, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलन :</u>

(१) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन :

(क) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधिहरू प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका सदस्य हुनेछन् ।

(ख) सो क्षेत्रभित्र रहेका पार्टी केन्द्रीय कार्यसमितिका वर्तमान एवं पूर्व पदाधिकारी तथा सदस्यहरु, जिल्ला सभापति, क्षेत्रीय सभापति, संघीय संसदका सदस्य र उम्मेदवार, प्रदेश सभाका सदस्य र उम्मेदवार एक अवधिका लागि क्षेत्रीय अधिवेशनका सदस्य ।

(ग) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापति प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनको पनि सभापति हुनेछ ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले आफूमध्येबाट कम्तिमा चार महिलासहित चौध जना प्रत्यक्ष र महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट दश जना प्रतिनिधि समानुपातिक आधारमा प्रतिनिधि सभा क्षेत्रको जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम निर्वाचित गर्नेछ । केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि हुनका लागि क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको चार वर्ष पुगेको हुनु पर्नेछ ।

(ख) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापति पदेन केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि हुनेछ ।

(ग) प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि पदको निर्वाचनमा उम्मेदवार भएमा निजको प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि पद स्वतः समाप्त हुनेछ ।

(घ) केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि प्रदेश अधिवेशनको पनि प्रतिनिधि हुनेछ ।

(३) केन्द्रीय महासमिति सदस्य :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट दुई महिला सहित सात जना प्रत्यक्ष र महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट चार जना

प्रतिनिधि सभा क्षेत्रको जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा केन्द्रीय महासमिति सदस्य निर्वाचित गर्नेछ ।

(४) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति :

एक भन्दा बढी प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र भएको जिल्लामा :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेका:

(१) सभापति, सचिव दुई र सह-सचिव दुई ।

नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेको चार बर्ष पुगेको सदस्य मात्र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिको लागि उम्मेदवार बन्न सक्नेछ ।

(२) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्र रहेका प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रका क्षेत्रीय सभापति उप-सभापति रहनेछन् ।

(३) सभापतिले प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(४) एक महिला सहित चार जना प्रत्यक्ष निर्वाचित सदस्य ।

(५) महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट छ जना सदस्य सम्पूर्ण क्षेत्रको जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित ।

(ख) प्रत्येक प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनद्वारा प्रत्यक्ष निर्वाचित एक महिला सहित तीन जना गरी दुई प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रबाट हुने छ जना सदस्य ।

(ग) सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाइ सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ्ख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यसमितिको कूल संख्याको बीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(घ) मातहतका वडा कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसमितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ङ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(५) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, क्षेत्रीय कार्यसमिति र क्षेत्रीय सम्मेलनको निणर्यहरू तथा माथिल्लो निकायको निर्णय र निर्देशन कार्यान्वय गर्ने, गराउने ।

(ख) आफू मातहतका गाउँपालिका, नगरपालिका कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिबाट सिफारिस भएका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्रदान गर्न निर्णय गर्ने र कार्यान्वयनका लागि मातहतका निकायमा पठाउने । सोको अभिलेख राखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने ।

(ग) यो विधान बमोजिम योग्यता पुगेका क्रियाशील सदस्यहरुलाई नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गर्नका लागि मातहतका निकायबाट प्राप्त

सिफारिस अनुसार अभिलेख राखी राय सहित माथिल्लो निकायमा पठाउने ।

(घ) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(ङ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले सांसद र अन्य सबै तहको निर्वाचनको तयारी, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सबै काम गर्नेछ ।

(च) निर्वाचन क्षेत्रको राजनीतिक परिस्थिति, पार्टीका गाउँ तथा नगर कार्यसमितिहरूको क्रियाकलाप र अन्य आवश्यक विषयमा जिल्ला कार्यसमितिमा मासिक प्रतिवेदन पठाउने ।

(छ) संसदीय निर्वाचन, प्रदेश सभा निर्वाचन र स्थानीय तहको निर्वाचनमा पार्टीका उम्मेदवारलाई सहयोग पुऱ्याउने ।

(ज) क्षेत्रीय कार्यसमितिको आर्थिक कारोबारको वार्षिक विवरण जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउने ।

(झ) मातहतका निकाय र जिल्लासंग सम्पर्क र समन्वय राखी संगठनको विस्तार र सुदृढीकरणका लागि सक्रिय रहने ।

(ञ) क्षेत्रीय अधिवेशनमा राजनीतिक, आर्थिक र समसामयिक प्रस्ताव पेश गर्ने ।

(ट) पार्टी साहित्य, घोषणापत्र तथा अन्य प्रचार-सामग्रीको वितरण र प्रचार-प्रसार गर्ने तथा आवश्यकता अनुसार प्रशिक्षण, शिविर र गोष्ठीको आयोजना गर्ने ।

(ठ) तोकिए बमोजिमका बाहेक आवश्यकता अनुसार अन्य विभिन्न समिति/उपसमिति गठन गर्ने ।

(ड) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका विकास निर्माणका कार्यहरूको अनुगमन, मूल्याकङ्न गर्ने र विकास निर्माणका कामलाई सम्पन्न गर्न पार्टीका तर्फबाट आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ढ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ण) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्र पार्टीको प्रभाव र अन्य पार्टीको प्रभावको जानकारी राखी पार्टीका पक्षमा नागरिकलाई आकर्षित गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(त) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र स्तरका भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्थालाई परिचालन, समन्वय गर्ने र आवश्यक निर्देशन दिने ।

(थ) स्थानीय नागरिकका आवश्यकता र समस्याको पहिचान गरी समाधान गर्न सक्रिय रहने ।

(द) धार्मिक, सांस्कृतिक, सार्वजनिक एवं ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण गर्न क्रियाशील रहने ।

(ध) पर्यटनस्थल, सार्वजनिक उद्यान एवं विश्राम स्थलहरूको निर्माण एवं संरक्षण निम्ति उत्प्रेरित गर्ने ।

(न) स्वास्थ्य, शिक्षा तथा खानेपानीको प्रवन्धका साथै पर्यावरणको सुरक्षा, वृक्षारोपण, वातावरण संरक्षण र सरसफाइका निम्ति क्रियाशील रहने ।

(प) सरकारी तथा गैरसरकारी सामाजिक संघ संस्थासंग आवश्यक सम्पर्क र समन्वय राखी विकास कार्यमा सरिक हुने ।

(फ) महिला हिंसा, घरेलु हिंसा, छुवाछुत, लैङ्गिक विभेद, बोक्सी र छाउपडी लगायतका सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वासका विरुद्ध जनचेतना बढाउने ।

(ब) जुवा, धुम्रपान, मद्यपान, लागूपदार्थ दुव्यर्सन जस्ता सामाजिक विकृतिका विरूद्ध जनचेतना जगाउने ।

(भ) भूकम्प, वाढी, पहिरो लगायतका प्राकृतिक विपद्बाट पीडितको उद्धार, राहत र पुनर्स्थापना कार्यमा सक्रिय रहने ।

(म) अपाङ्गता भएका, असहाय, बालबालिका र बृद्धको हितका लागि क्रियाशील र हने ।

(य) महिला, किसान, मजदुर, साना व्यवसायी एवं आर्थिक र सामाजिक दृष्टिले पछाडि परेका वर्गको हक हितको संरक्षणमा क्रियाशील रहने ।

(र) सार्वजनिक पुस्तकालय, वाचनालय, खेलकूद, सांस्कृतिक क्रियाकलाप आदिको स्थापना, सञ्चालन र विकास गर्न क्रियाशील रहने ।

(ल) विभिन्न रचनात्मक क्रियाकलापहरूमा संलग्न प्रतिभाहरूको संरक्षण र प्र ोत्साहनका लागि क्रियाशील रहने र सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन दिने ।

(व) नागरिकका दैनिक हितसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू समय समयमा अभियानकारु पमा सञ्चालन गर्ने, गराउने ।

(श) पार्टीको तर्फबाट प्रदेश सभा, प्रतिनिधि सभामा निर्वाचित सांसद, सांसदका उम्मेदवार र पार्टीको प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिकाबीच प्रत्येक दुई महिनामा कम्तिमा एक पटक अनिवार्य बैठक बसी आवश्यक समन्वय र निर्णय गर्ने ।

(ष) सञ्चार माध्यम तथा सामाजिक सञ्जाल मार्फत पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्र चारप्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।

(स) पार्टीद्वारा वर्ष भरिमा संचालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने, गराउने ।

(ह) एक भन्दा बढी प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रमा कुनै गाउँपालिका वा नगरपालिका परेको रहेछ भने त्यस्ता गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अध्यक्ष/उपाध्यक्ष र प्र मुख/उपप्रमुख पदमा पार्टीको तर्फबाट हुने उम्मेदवारको निर्णय सम्बन्धित प्र देश सभा कार्यसमितिको राय समेतलाई ध्यान दिई प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले जिल्ला कार्यसमितिमा आफ्नो राय पठाउने ।

(क्ष) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।

(६) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रमा पार्टीको नेतृत्व गर्ने । प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन; प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको सभापतित्व गर्ने ।

(ख) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति-निर्देशन र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, क्षेत्रीय कार्यसमिति र क्षेत्रीय सम्मेलनको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गर ाउने ।

(ग) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(घ) आवश्यकता अनुसार प्रतिनिधि खटाउने ।

(ङ) आफू मातहतका निकायको नियमित बैठक बसे नबसेको, अनुगमन मूल्याङ्कन गरी बैठक नबसेको देखिएमा नियमित बैठक गर्न लगाउने ।

(च) मातहतका कार्यसमितिले पूर्णता पाए नपाएको हेरी नपाएको भए पूर्णता प्रदान

गर्नका लागि निर्देश गर्ने ।

(छ) उपधारा ४ (क) (३) बमोजिम पदाधिकारीको नाम प्रस्ताव गर्ने र उपधारा ४ (ग) बमोजिम प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सदस्यहरूको मनोनयन गर्ने ।

(ज) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशन, क्षेत्रीय सम्मेलन, क्षेत्रीय कार्यसमिति, क्षेत्रीय कार्य सम्पादन समितिको अध्यक्षता गर्ने ।

(झ) उपधारा ४ (ङ) बमोजिम प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ञ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(ट) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(७) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समिति :

(क) एक भन्दा बढी प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र भएको जिल्लामा प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिका लागि एघार जना सदस्य कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(ग) मातहतका गाउँपालिका र नगरपालिका कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(८) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठक नभएको बेला प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(ख) कार्यसम्पादन समितिले प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको बैठकमा आफ्ना निर्णय अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(९) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलन :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका सदस्य प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनका पनि सदस्य हुनेछन् ।

(ख) प्रतिनिधि सभा क्षेत्र भित्रका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका प्रमुखलाई प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनमा आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ग) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापति प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको सभापति हुनेछ ।

(घ) क्षेत्रीय कार्यसमितिले आवश्यकता अनुसार अन्य व्यक्तिलाई प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(१०) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्य समितिले कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा एक पटक प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनको बैठक राखी वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गने र सम्मेलनले प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको मूल्याङकन गरी निर्देशन दिनेछ ।

(ख) नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय महाधिवेशन हुने वर्षको पछिल्लो छ महिनाबाहेक अन्य

वर्षमा प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलन वस्नेछ । प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनले निर्वाचनबाहेक प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले गर्ने सबै काम गर्नेछ ।

(ग) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय सम्मेलनले विभिन्न कार्यक्रम स्वीकृत गर्नेछ ।

(घ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले सम्मेलनमा प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका आवश्यक व्यक्तिलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

१२. <u>जिल्ला अधिवेशन, जिल्ला कार्यसमिति, जिल्ला सम्मेलन :</u>

(१) जिल्ला अधिवेशनको गठन :

(क) जिल्लाभित्रको प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनका सदस्यहरु ।

(ख) जिल्ला कार्यसमितिको सभापति जिल्ला अधिवेशनको पनि सभापति हुनेछ ।

(२) जिल्ला अधिवेशनको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) जिल्ला अधिवेशनको बैठकले जिल्लाको संगठन र कार्यसमितिको मूल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्देशन दिने र प्रदेश कार्यसमितिमा प्रतिवेदन पठाउनेछ। यसरी प्रतिवेदन पठाउँदा केन्द्रीय महासमितिका सदस्य एवं केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले दिएको सुझाव समेत उल्लेख हुनु पर्नेछ ।

(ख) जिल्ला अधिवेशनका सदस्यले आफूमध्येबाट धारा १२ (५) बमोजिम जिल्ला सभापति, पदाधिकारी एवं सदस्यको निर्वाचन गर्नेछ ।

(३) जिल्ला सम्मेलन :

(क) जिल्ला अधिवेशनका सदस्यसहित गाउँपालिका कार्यसमितिका सभापति र नगरपालिका कार्यसमितिका सभापति जिल्ला सम्मेलनका सदस्य हुनेछन ।

(४) जिल्ला सम्मेलनको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) जिल्ला सम्मेलन वर्षमा एक पटक हुनेछ तर जिल्ला अधिवेशन हुने वर्षमा जिल्ला सम्मेलन बस्नेछैन । जिल्ला सम्मेलनले एउटा जिल्ला अधिवेशन भई अर्को जिल्ला अधिवेशन प्रारम्भ नहुँदाको अवस्थामा निर्वाचन बाहेक जिल्ला अधिवेशनको सबै कार्य गर्नेछ ।

(ख) जिल्ला कार्यसमितिले जिल्ला सम्मेलन बोलाउनेछ । जिल्ला सम्मेलनले जिल्ला कार्यसमितिबाट प्रस्तुत वार्षिक कार्यक्रम तथा प्रतिवेदन माथि छलफल गर्नेछ । साथै अन्य विषयमा समेत छलफल गरी निर्णय गर्नेछ ।

(ग) जिल्ला भित्रका प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको आवधिक मूल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्देशन दिनेछ ।

(५) जिल्ला कार्यसमितिको गठन :

(क) पदाधिकारीको सम्बन्धमा :

(१) जिल्ला अधिवेशनले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएको केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट जिल्ला सभापतिको निर्वाचन गर्नेछ ।

(२) सभापति पदको निर्वाचनमा विजयी हुन खसेको मतको पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत ल्याउनु पर्नेछ ।

(३) सभापति पदको पहिलो चरणको निर्वाचनमा कसैले पनि पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत नल्याएमा, सबैभन्दा बढी मत ल्याउने दुई जना उम्मेदवार काबीचमा पुनः मतदान गरी बढी मत ल्याउने उम्मेदवार विजयी हुनेछ । तर, पहिलो पटक नै दुई जना मात्र उम्मेदवार भएमा, बढी मत प्राप्त गर्ने

उम्मेदवार विजयी हुनेछ ।

(४) जिल्ला अधिवेशनले कम्तिमा पाँच वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका जिल्ला अधिवेशनका प्रतिनिधिमध्येबाट जिल्ला कार्यसमितिका लागि उप-सभापति दुई, सचिव दुई र सह-सचिव दुईको निर्वाचन गर्नेछ ।

(५) सभापतिले जिल्ला कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(ख) सदस्यको सम्बन्धमा :

(१) जिल्ला अधिवेशनले जिल्ला अधिवेशनका प्रतिनिधिमध्येबाट :

(क) प्रत्येक गाउँपालिकाबाट कम्तिमा एक महिलासहित दुई जना, नगर पालिकाबाट कम्तिमा एक महिलासहित तीन जना, उपमहानगर पालिकाबाट कम्तिमा दुई महिलासहित पाँच जना, महानगर पालिकाबाट कम्तिमा तीन महिला सहित सात जना सदस्य प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(ख) महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट सबै स्थानीय तहबाट जोडेर प्रत्यक्ष निर्वाचित हुने सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्य जिल्लाको सम्पूर्ण जनसंख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गर्नेछ ।

(ग) अल्पसंख्यक वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमध्ये एक जना प्रत्यक्ष निर्वाचित गर्नेछ ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पने व्यवस्था, समानुपातिक समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ्ख्यकको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यसमितिको कूल सङ्ख्याको बीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्नेछ ।

(३) केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिलाई जिल्ला कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(४) मातहतका स्थानीय तह कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसमितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(५) जिल्ला कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक महिनाको कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(६) जिल्ला कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) जिल्ला भित्रका प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र गाउँपालिका, नगरपालिका कार्यसमितिबीच सम्पर्क र समन्वयको काम गर्ने । मातहतका निकायलाई आवश्यक सहयोग र निर्देशन दिने ।

(ख) जिल्ला भित्र नेपाली कांग्रेस र अन्य राजनीतिक दलहरुको प्रभावबारे जानकारी लिने । पार्टीप्रति जन आकर्षण बढाउन आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(ग) जिल्ला भित्रको जनसङ्ख्या, मतदाता सङ्ख्या र बसोबासको अवस्था जानकारी हुने गरी जिल्ला प्रोफाइल बनाउने र अद्यावधिक गर्ने । आफू मातहतका सबै निकायलाई आफ्नो क्षेत्रभित्रका प्रोफाइल बनाउन लगाउने ।

(घ) जिल्ला अधिवेशन, जिल्ला कार्यसमिति र जिल्ला सम्मेलनका निर्णयहरू र

माथिल्लो तहका निर्णय र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ङ) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता निरन्तर वितरण गर्ने, गराउने र यसको अभिलेख र ाखी माथिल्लो निकायमा विवरण पठाउने ।

(च) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता नवीकरण गरी अभिलेख राख्ने तथा प्र देश र केन्द्रमा विवरण पठाउने ।

(छ) जिल्लाका समस्याको समय-समयमा जानकारी लिई गाउँपालिका, नगरपालिका, जिल्ला समन्वय समिति, सरकारी र गैर सरकारी कार्यालय एवं संस्थास ंग सम्पर्क राखी पार्टी हितमा समस्याको समाधानका लागि आवश्यक प्रयत्न गने र् ।

(ज) पार्टीको उद्देश्य, नीति, कार्यक्रम, घोषणापत्र र पार्टी साहित्य आदिको व्यापक प्र चार-प्रसार गर्ने गराउने ।

(झ) समय-समयमा गोष्ठी, प्रशिक्षण शिबिर र भ्रमण आदिको आयोजना गर्ने ।

(ञ) आफ्नो जिल्लामा महासमिति, महाधिवेशन वा प्रदेश अधिवेशन हुने भएमा त्यसको व्यवस्थापन गर्ने ।

(ट) राष्ट्रिय र पार्टीका महत्वपूर्ण उत्सव तथा अवसरमा रक्तदान, वृक्षारोपण सरसफाइ आदि विभिन्न रचनात्मक कामको आयोजना गर्ने, गराउने ।

(ठ) जिल्ला अन्तर्गतका निकायको निर्वाचित पद रिक्त भएमा सोको जानकारी केन्द्रीय निर्वाचन समितिलाई गराउने ।

(ड) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(ढ) निर्वाचनको तयारी, सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी सबै काम गर्ने, गराउने ।

(ण) जिल्लास्तरका भ्रातृ संघ एवं शुभेच्छुक संस्थालाई परिचालन, समन्वय गर्ने र आवश्यक निर्देशन दिने ।

(त) महिला हिंसा, घरेलु हिंसा, छुवाछुत, लैङ्गिक विभेद, बोक्सी र छाउपडी लगायतका सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वासका विरुद्ध जनचेतना बढाउने ।

(थ) जुवा, धुमपान, मद्यपान, लागूपदार्थ दुव्यर्सनजस्ता सामाजिक विकृतिका विरूद्ध जनचेतना जगाउने ।

(द) भूकम्प, बाढी, पहिरो लगायतका प्राकृतिक विपद्‌बाट पीडितहरूको उद्धार, राहत र पुनर्स्थापना कार्यमा सक्रिय रहने ।

(ध) अपाङ्गता भएका, असहाय, बालबालिका र बृद्धको हितका लागि क्रियाशील र हने ।

(न) महिला, किसान, मजदुर, साना व्यवसायी एवं आर्थिक र सामाजिक दृष्टिले पछाडि परेका वर्गको हक हितको संरक्षणमा क्रियाशील रहने ।

(प) स्थानीय विकास निर्माण कार्यमा जनसहभागिता जुटाउन सक्रिय रहने र विकास निर्माण कार्यको अनुगमन गर्ने ।

(फ) पार्टीबाट जिल्ला स्तरमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि र उम्मेदवारसंग कम्तिमा दुई महिनामा एक पटक बैठक गरी छलफल र परामर्श गर्ने ।

(ब) सञ्चार माध्यम र सामाजिक सञ्जाल मार्फत पार्टीका गतिविधिको व्यापक प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(भ) पार्टीद्वारा वर्षभरिमा संचालन हुने विविध कार्यक्रमको वार्षिक क्यालेण्डर बनाई सोही अनुसार कार्य गर्ने, गराउने ।

(म) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

(७) जिल्ला कार्यसमितिको सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) जिल्लामा पार्टीको नेतृत्व गर्ने ।

(ख) जिल्ला अधिवेशन, जिल्ला सम्मेलन र जिल्ला कार्यसमिति तथा जिल्ला कार्यसम्पादन समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्ने, आवश्यक परेमा निर्णायक मत दिने ।

(ग) मातहत निकायबाट प्रक्रिया पुर्‍याई पेश भई जिल्ला कार्यसमितिबाट नवीकरण गर्न निर्णय भएका नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको प्रमाण पत्रमा हस्ताक्षर गर्ने ।

(घ) पार्टीको माथिल्लो निकायबाट प्राप्त नीति-निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ङ) उपधारा ५ (क) (५) बमोजिम पदाधिकारीको नाम प्रस्ताव गर्ने र उपधारा ५ (ख) (२) बमोजिम जिल्ला कार्यसमितिका सदस्यको मनोनयन गर्ने ।

(च) जिल्ला कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने ।

(छ) मातहत निकायलाई नीति-निर्देशन दिने र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ज) जिल्लास्तरीय विभिन्न विभाग तथा समितिका प्रमुख तथा सदस्यको नियुक्ति, मनोनयन वा हेरफेर गर्ने ।

(झ) जिल्लामा पार्टीका तर्फबाट आवश्यकता अनुसार प्रतिनिधि तोक्ने ।

(ञ) उपधारा ५ (ख) (५) बमोजिम जिल्ला कार्यसमितिको बैठक बोलाउने ।

(ट) जिल्ला सभापतिले आफू आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(ठ) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(८) जिल्ला कार्यसम्पादन समिति :

(क) जिल्ला कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा र ाखी जिल्ला कार्यसम्पादन समितिका लागि पच्चीस जना सदस्य कार्यसमितिको बै ठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गने र्छ ।

(ग) मातहतका प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(घ) कार्यसम्पादन समितिले आफूले गरेका निर्णय जिल्ला कार्यसमितिमा अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(९) जिल्ला कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) कार्यसमितिको एउटा बैठक र अर्को बैठकको अन्तरालमा जिल्ला कार्यसमितिले गर्ने काम कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(ख) कार्यसम्पादन समितिले आफूले गरेका निर्णय कार्यसमितिमा अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(ग) पार्टीको जिल्ला कार्यसमिति अन्तर्गत रहेका निकाय तथा जिल्ला कार्यालय अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण शाखाको क्रियाकलापको समीक्षा गर्नेछ ।

(घ) समय-समयमा स्थानीय निकायमा पार्टीका तर्फबाट निर्वाचित पदाधिकारीसंग विचार-विमर्श गरी समन्वय कायम गर्ने, गराउनेछ ।

परिच्छेद-४
प्रदेश अधिवेशन, प्रदेश सम्मेलन, प्रदेश कार्यसमिति र प्रदेश विभागहरु

१३. प्रदेश अधिवेशन, प्रदेश सम्मेलन, प्रदेश कार्यसमितिको गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) प्रदेश अधिवेशन :

(क) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रबाट निर्वाचित प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि सदस्य ।

(ख) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनबाट केन्द्रीय महाधिवेशनका लागि निर्वाचित केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि सदस्य ।

(ग) सम्बन्धित प्रदेशभित्रका निवर्तमान केन्द्रीय सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष, सह-महामन्त्र र केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्य एक अवधिका लागि प्रदेश अधिवेशनका सदस्य ।

(घ) प्रदेशभित्रका जिल्ला कार्यसमितिका सभापति ।

(ङ) प्रदेशका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका प्रमुख ।
तर, निजलाई मतदानको मात्र अधिकार हुनेछ, उम्मेदवार बन्न पाउने छैनन् ।

(च) प्रदेश कार्यसमितिको सभापति प्रदेश अधिवेशनको सभापति हुनेछ ।

(२) प्रदेश अधिवेशनको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश अधिवेशनले आफूमध्येबाट यस विधान बमोजिम प्रदेश कार्यसमितिको सभापति, पदाधिकारी र सदस्यको निर्वाचन गर्नेछ ।

(ख) प्रदेश अधिवेशनले उपधारा (६) बमोजिमका प्रदेश कार्यसमितिका पदाधिकारी र सदस्य निर्वाचित गर्नेछ ।

(ग) प्रदेश सम्मेलन र प्रदेश कार्यसमितिद्वारा प्रस्तुत गरिएका विषयमा छलफल गरी निर्णय गर्ने ।

(घ) प्रदेश अधिवेशनले आफ्नो कुनै अधिकार प्रदेश कार्यसमितिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(ङ) प्रदेश अधिवेशनले प्रदेश संगठन र कार्यसमितिको आवधिक मूल्याकङ्न गरी आवश्यक निर्देशन दिने र केन्द्रमा प्रतिवेदन पठाउनेछ । यसरी प्रतिवेदन पठाउँदा प्रदेश अधिवेशनका प्रतिनिधिहरुले दिएको राय समेत आवश्यकता अनुसार उल्लेख गर्नेछ ।

(३) प्रदेश सम्मेलन :

(क) प्रदेश सम्मेलनको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

(१) प्रदेश सभापति, प्रदेश उप-सभापति, प्रदेश महामन्त्री, प्रदेश कोषाध्यक्ष, प्रदेश सह-महामन्त्री र प्रदेश कार्यसमितिका सदस्य ।

(२) प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट दुई महिला सहित पाँच जना प्रत्यक्ष र महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट प्रदेश सम्मेलनमा प्रदेश सभा क्षेत्रको जनसंख्याको बनोट अनुसार तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित तीन जना सदस्य ।

(३) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापति ।

(४) प्रदेशका भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्थाका प्रमुखहरु ।

(४) प्रदेश सम्मेलनको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश सम्मेलनले एउटा प्रदेश अधिवेशन समाप्त भई अर्को प्रदेश अधिवेशन प्रार म्भ नहुँदाको अवस्थामा प्रदेश कार्यसमितिका पदाधिकारी र सदस्यको निर्वाचनबाहेक प्रदेश अधिवेशनको सबै कार्य गर्नेछ ।

(५) प्रदेश सम्मेलनको कार्यविधि :

(क) प्रदेशसम्मेलनको बैठक कम्तिमा प्रत्येक वर्षमा एक पटक बस्नेछ। तर प्रदेश अधिवेशन हुने वर्षमा प्रदेश सम्मेलनको बैठक हुनेछैन ।

(ख) प्रदेश सम्मेलनको कार्यविधि सम्बन्धमा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(६) प्रदेश कार्यसमिति :

(१) प्रदेश कार्यसमितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) प्रदेश अधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा पन्ध्र वर्ष निरन्तर नेपाली का ंग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेको प्रदेश भित्रका प्रदेश अधिवेशन प्र तिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेको सभापति ।

(ख) सभापति पदमा निर्वाचित हुन खसेको मतको पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत ल्याउनु अनिवार्य हुनेछ । पहिलो पटक कुनै पनि उम्मेदवारले पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत नल्याएमा सबै भन्दा बढी मत ल्याउने दुई जना उम्मेदवारबीच पुनः मतदान गरिनेछ । पुनः मतदान हुँदा बढी मत प्राप्त गर्ने उम्मेदार विजयी हुनेछ । तर, पहिलो पटक नै दुई जना मात्र उम्मेदवार भएमा बढी मत प्राप्त गर्ने उम्मेदवार विजयी हुनेछ ।

(ग) प्रदेश अधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका प्रदेशभित्रका प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेका प्रदेश कार्यसमितिका उप-सभापति दुई, महामन्त्री दुई र एक महिला सहित सह-महामन्त्री तीन ।

(घ) सभापतिले प्रदेश कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गर ी निर्वाचित कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(ङ) प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेको प्रतिनिधिमध्येबाट प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रको कुल सङ्ख्यामा एक तिहाइ सङ्ख्यामा प्रत्यक्ष निर्वाचित गरेको सदस्य ।

(च) प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेको प्रतिनिधिमध्येबाट प्रत्येक जिल्लाबाट कम्तिमा एक महिला हुने गरी दुई जना प्रत्यक्ष निर्वाचित सदस्य ।

(छ) कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम, पिछडिएको क्षेत्रबाट कम्तिमा एक जना सदस्य हुने गरी माथि (ङ) र (च) बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचित सदस्य सङ्ख्याको दुई तिहाई सङ्ख्यामा प्र देशको जनसङ्ख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित सदस्य ।

(ज) अल्पसङ्ख्यक वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमध्ये निर्वाचित सदस्य एक ।

(झ) सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पने र् व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ्ख्यकको प्र

तिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी कार्यसमितिको कुल सङ्ख्याको बीस प्रतिशत सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(ञ) प्रदेश संसदीय दलको नेता प्रदेश कार्यसमितिको पदेन सदस्य हुनेछ ।

(ट) प्रदेश भित्रका जिल्ला कार्यसमितिका सभापतिलाई प्रदेश कार्यसमितिको बैठकमा अनिवार्य आमन्त्रण गरिनेछ ।

(ठ) प्रदेश कार्यसमितिमा प्रत्येक समावेशी समूहबाट कम्तिमा महिला एक र पुरुष एक हुनु पर्नेछ ।

(ड) प्रदेश कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक दुई महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(७) प्रदेश कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश भित्रका जिल्ला कार्यसमिति, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिबीच समन्वय गर्ने, पार्टीको हितमा आवश्यक सहयोग र निर्देशन दिने ।

(ख) संघीय संसद, प्रदेश सभा र स्थानीय तहको निर्वाचनमा प्रदेश भित्रका पार्टीका सबै निकायलाई परिचालन गर्ने, समन्वय गर्ने र आवश्यकतानुसार निर्देशन दिने ।

(ग) प्रदेश भित्र पार्टीको हितका लागि आवश्यक सबै कार्य गर्ने, गराउने ।

(घ) जिल्लाबाट प्राप्त नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको र सदस्यता नवीकरणको अभिलेख राखी केन्द्रमा पठाउने ।

(ङ) प्रदेश सम्मेलन, प्रदेश अधिवेशन र प्रदेश कार्यसमितिका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने र कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने ।

(च) प्रदेश सम्मेलन, प्रदेश अधिवेशन, प्रदेश कार्यसमितिको बैठक नभएको बेला आवश्यक विषयमा निर्णय गर्ने र पछि हुने प्रदेश सम्मेलन वा प्रदेश अधिवेशनमा त्यस्तो निर्णय पेश गर्ने ।

(छ) प्रदेश सम्मेलन र प्रदेश अधिवेशनमा प्रतिवेदन तथा प्रस्ताव पेश गर्ने ।

(ज) पार्टीको आचारसंहिता पालना गराउने र अनुशासन कायम राख्ने ।

(झ) प्रदेश स्तरमा आवश्यकता अनुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकी यस विधानमा उल्लेख गरिएका वाहेकका अन्य विभिन्न विभागहरू तथा निकायहरू गठन गर्ने ।

(ञ) प्रदेश अधिवेशन र प्रदेश सम्मेलनद्वारा स्वीकृत कार्यक्रम र घोषणा पार्टीको प्रदेश सभा संसदीय दललाई उपलव्ध गराउने तथा प्रदेश सभा संसदीय दलको प्रतिवेदन प्रदेश अधिवेशन र प्रदेश सम्मेलनमा प्रस्तुत गर्ने ।

(ट) धारा ३२ बमोजिम मातहत निकायबाट प्राप्त राय सहित पार्टीको तर्फबाट उम्मेदवारको नाम सिफारिस र निर्णय गर्ने ।

(ठ) पार्टी प्रदेश सरकारमा सहभागी हुने वा नहुने वा कसैलाई समर्थन गर्ने वा नगर्ने सम्बन्धमा केन्द्रसंग समन्वय गरी नीतिगत निर्णय गर्ने र सरकारमा सहभागी हुने अवस्थामा केन्द्रको स्वीकृतिमा प्रदेश सरकारमा जाने मन्त्रीको मापदण्ड तयार गर्ने ।

(ड) प्रदेशभित्र संसदीय निर्वाचन र स्थानीय निर्वाचनमा पार्टीको पक्षमा प्रचार प्रसार गर्ने गराउने, पार्टीको स्थितिको मुल्याङ्कन गर्ने र त्यसपछि हुने प्रदेश सम्मेलनमा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने ।

(ढ) प्रदेशका समस्याको समय समयमा जानकारी लिई भ्रातृ/शुभेच्छुक संघ संस्था,

जिल्ला र क्षेत्रीय समिति, सरकारी र गैरसरकारी सामाजिक संघ संस्थास ंग सम्पर्क राख्ने र समस्या भए समाधानको लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ण) केन्द्रका निर्णय र निर्देशनको पालना गर्ने, गराउने ।

(त) पार्टीको उद्देश्य, नीति, कार्यक्रम, घोषणापत्र र पार्टी साहित्य आदिको व्यापक प्र चार प्रसार गर्ने, गराउने ।

(थ) समय समयमा प्रशिक्षण, गोष्ठी, शिविर र भ्रमण आदिको आयोजना गर्ने गर ाउने ।

(द) महत्वपूर्ण अवसरमा रक्तदान, वृक्षारोपण, सरसफाइ वातावरण संरक्षण आदि र चनात्मक र समाजसेवाका कार्यक्रम गर्ने, गराउने ।

(ध) प्रदेश कार्यसमितिले आफ्नो प्रदेशभित्र तोकिएका बाहेक आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति गठन गर्न गराउन सक्नेछ ।

(न) प्रदेश कार्यसमितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(८) प्रदेश कार्यसम्पादन समिति :

(क) प्रदेश कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव पदेन ।

(ख) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा र ाखी प्रदेश कार्यसम्पादन समितिका लागि सत्ताईस जना सदस्य कार्यसमितिको बै ठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको वहुमतले अनुमोदन गने र्छ ।

(ग) मातहतका जिल्ला कार्यसमितिका सभापतिलाई कार्यसम्पादन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(घ) प्रदेश कार्यसम्पादन समितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(९) प्रदेश कार्य सम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेश कार्यसमितिको एउटा बैठक र अर्को बैठककोबीचमा प्रदेश कार्यसमितिले गर्ने काम प्रदेश कार्य सम्पादन समितिले गर्नेछ । आफ्ना निर्णयहरू त्यसपछि बस्ने प्रदेश कार्यसमितिको बैठकमा अनुमोदन गराउनेछ ।

(ख) पार्टीको प्रदेश कार्यालय अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण विभागहरूको समीक्षा गर्नेछ ।

(ग) समय समयमा प्रदेश सभा संसदीय दलको कार्यसमिति, प्रदेश सभा संसदीय दलका विषय समितिका संयोजकसंग संयुक्त रुपमा समन्वय बैठकको आयोजना गर्नेछ ।

(१०) प्रदेश कार्यसमितिको सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) प्रदेशमा पार्टीको नेतृत्व गर्ने ।

(ख) प्रदेश अधिवेशन, प्रदेश सम्मेलन, प्रदेश कार्यसमिति, प्रदेश कार्यसम्पादन समिति र प्रदेश संसदीय समितिको अध्यक्षता गर्ने, आवश्कता परे निर्णायक मत दिने ।

(ग) उपधारा ६ (१) (घ) बमोजिम प्रदेश कार्यसमितिको पदाधिकारीको नाम प्रस्ताव गर्ने र उपधारा ६ (१) (झ) बमोजिम प्रदेश कार्यसमितिको सदस्यको मनोनयन गर्ने ।

(घ) तोकिए अनुसार प्रदेश कार्यसमिति गठन गर्ने, प्रदेश कार्यसमितिका पदाधिकार ीहरूको कार्यविभाजन गर्ने र आवश्यकता अनुसार कार्यविभाजन हेरफेर गर्ने ।

(ङ) प्रदेश कार्यसमितिका पदाधिकारी एवं सदस्यमध्येबाट प्रवक्ता तोक्ने ।

(च) पार्टीको आदर्श, सिद्धान्त र मर्यादालाई उच्च राख्ने तथा राख्न लगाउने र प्रदेशमा पार्टीलाई सवल र सक्षम संगठनका रुपमा सञ्चालन गर्न नेतृत्व प्रदान गर्ने ।

(छ) तत्काल परिआएका कार्यहरु गर्ने र त्यसको जानकारी प्रदेश कार्यसमितिलाई दिने ।

(ज) पार्टीका प्रदेश निकायहरूद्वारा भएका निर्णयहरूको कार्यान्वयन भए नभएको रेखदेख गर्ने र नभएको भए गर्न लगाउने ।

(झ) प्रदेश स्तरका विभाग, समिति र अन्य निकायका प्रमुख, उपप्रमुख, सदस्य सचिव र सदस्यको नियुक्ति, मनोनयन वा हेरफेर गर्ने ।

(ञ) प्रदेश कार्यालयका लागि आवश्यक कर्मचारीहरूको नियुक्ति र हेरफेर गर्ने ।

(ट) केन्द्रबाट प्राप्त नीति, निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ठ) मातहतका निकायहरूलाई नीति, निर्देशन दिने तथा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ड) प्रदेश सभापतिले आफू प्रदेश बाहिर गएको अवस्थामा वा आवश्यकतानुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(ढ) उपधारा ६ (१) (ड) बमोजिम प्रदेश कार्यसमितिको र उपधारा ८ (घ) बमोजिम प्रदेश कार्यसम्पादन समितिको बैठक बोलाउने ।

(ण) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(११) प्रदेश विभाग सम्बन्धी व्यवस्था :

(क) गठन

(१) प्रदेशमा प्रदेश कार्यसमितिका सदस्य प्रमुख रहेको देहाय बमोजिमका प्रदेश विभागहरुको गठन हुनेछ : (१) संगठन विभाग, (२) प्रदेश कानून तथा संसदीय मामिला विभाग, (३) प्रदेश तथा स्थानीय निकाय विभाग, (४) सूचना, सञ्चार तथा प्रचार प्रसार विभाग, (५) भ्रातृ संघ समन्वय विभाग, (६) शुभेच्छुक संस्था समन्वय विभाग, (७) पेशागत तथा वुद्धिजीवी विभाग, (८) भाषा, साहित्य, कला तथा संस्कृति विभाग, (९) शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि विभाग, (१०) स्वास्थ्य विभाग, (११) गैरसरकारी संस्था एवं सामाजिक सेवा विभाग, (१२) अभिलेख अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विभाग, (१३) उद्योग, व्यापार, वाणिज्य तथा आपूर्ति विभाग, (१४) भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा यातायात विभाग, (१५) कृषि तथा भूमिसुधार विभाग, (१६) यूवा तथा खेलकूद विभाग, (१७) जल, उर्जा तथा प्राकृतिक स्रोत विभाग, (१८) शान्ति सुरक्षा तथा प्रशासन सेवा विभाग, (१९) ट्रेड यूनियन तथा श्रमिक विभाग, (२०) वैदेशिक रोजगार समन्वय विभाग, (२१) द्वन्द व्यवस्थापन विभाग, (२२) अन्य पार्टी सम्पर्क विभाग ।

(ख) प्रत्येक विभागमा प्रमुख, उपप्रमुख र सदस्य सचिव सहित बढीमा पच्चीस जना सदस्य रहनेछन् ।

(ग) प्रदेश सभापतिले विभागीय प्रमुखको परामर्शमा एक जना उपप्रमुख, एक जना सचिव र सदस्यहरु तोक्नेछ ।

(घ) विभागका उपप्रमुख, सचिव, सदस्य बन्नका लागि नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य हुनु पर्नेछ ।

(ङ) उपप्रमुख, सचिव र सदस्यको मनोनयन गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यान दिइनेछ ।

(च) प्रमुखले विभागको बैठकमा आवश्यकतानुसार कुनै पनि व्यक्तिलाई आमन्त्रण

गर्न सक्नेछ ।

(छ) प्रदेश विभागको बैठक प्रत्येक दुई महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

(ज) प्रदेश विभागले प्रत्येक छ महिनामा कार्यसम्पादन प्रगति प्रतिवेदन प्रदेश कार्यसमितिमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(झ) प्रदेश कार्यसमितिले यस विधानमा उल्लेखित विभाग बाहेक आवश्यकता अनुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकी अन्य विभाग गठन गर्न सक्नेछ ।

(ञ) प्रदेश विभाग एवं निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- ५
विदेश स्थित नेपाली जनसम्पर्क समिति सम्बन्धी व्यवस्था

१४. विदेश स्थित नेपाली जनसम्पर्क समितिको गठन र प्रतिनिधित्व :

(१) नेपाली कांग्रेसको उद्देश्य र आदर्शप्रति प्रतिवद्ध र समर्पित रहने विदेशस्थित नेपाली नागरिकले पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमितिमा तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी जनसम्पर्क समिति गठनका लागि आवेदन गर्न सक्नेछन् । केन्द्रीय कार्यसमितिको स्वीकृति पश्चात नेपाली जनसम्पर्क समितिको गठन हुनेछ ।

(२) पार्टीले तोकेको शर्त पूरा गर्ने यस्ता संस्थालाई नेपाली कांग्रेस केन्द्रीय कार्यसमितिले मान्यता प्रदान गर्नेछ ।

(३) नेपाली जनसम्पर्क समितिको विधान तथा विधानमा गरिएको संशोधन नेपाली कांग्रेस केन्द्रीय कार्यसमितिबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ । नेपाली कांग्रेस केन्द्रीय पर्यवेक्षकको उपस्थितिमा जनसम्पर्क समितिको नियमित अधिवेशन हुनु पर्नेछ । सो अधिवेशनद्वारा पार्टीको केन्द्रीय महाधिवेशन र केन्द्रीय महासमितिका लागि यसै विधान बमोजिम तोकिएको संख्यामा अध्यक्ष सहित महाधिवेशन प्रतिनिधि र महासमिति सदस्यको चयन गर्ने व्यवस्था जनसम्पर्क समितिको विधानमा हुनुपर्नेछ ।

(४) पार्टीको महाधिवेशन हुनुभन्दा दुई महिना अगावै पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमितिले केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि तथा केन्द्रीय महासमिति सदस्य पठाउन सक्ने विदेशस्थित नेपाली जनसम्पर्क समितिहरूको नाम, संख्याका बारेमा निर्णय गरी जानकारी दिनेछ । नेपाली कांग्रेस केन्द्रीय कार्यसमितिले मान्यता प्रदान गरेका विदेशस्थित नेपाली जनसम्पर्क समितिले अधिवेशनबाट निर्वाचित गरी देहाय बमोजिमको सङ्ख्यामा केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र महासमिति सदस्य पठाउने छन् ।

(क) कम्तिमा एक सय नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका जनसम्पर्क समितिको अधिवेशनबाट निर्वाचित अध्यक्ष केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र केन्द्रीय महासमिति सदस्य हुनेछन् ।

(ख) पाँच सय वा सो भन्दा बढी नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका जनसम्पर्क समितिबाट अध्यक्ष सहित सात जना केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट अध्यक्ष सहित तीन जना केन्द्रीय महासमिति सदस्य ।

(ख) दुई हजार वा सो भन्दा बढी नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका जनसम्पर्क समितिबाट अध्यक्ष सहित चौध जना केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट अध्यक्ष सहित छ जना केन्द्रीय

महासमिति सदस्य ।

(५) उपधारा ४ बमोजिम पार्टी केन्द्रीय कार्यसमितिले विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिबाट केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि सङ्ख्या तोक्दा एउटा देशबाट बढीमा चौध जना र केन्द्रीय महासमिति सदस्य तोक्दा छ जना भन्दा बढी तोक्न सक्नेछैन ।

(६) नेपाली जनसम्पर्क समितिको कार्यकाल तीन वर्षको हुनेछ ।

(७) नेपाली जनसम्पर्क समिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- ६
केन्द्रीय महाधिवेशन र केन्द्रीय महासमिति

१५. केन्द्रीय महाधिवेशन सम्बन्धी व्यवस्था : केन्द्रीय महाधिवेशन पार्टीको सर्वोच्च अधिकार सम्पन्न निकाय हुनेछ ।

(१) केन्द्रीय महाधिवेशनको गठन :

(क) कम्तिमा पाँच बर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका सदस्यमध्येबाट एक मात्र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र भएको जिल्लामा जिल्ला अधिवेशन प्रतिनिधिले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि, जिल्ला सभापति सहित पच्चीस जना ।

(ख) कम्तिमा पाँच बर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य रहेका सदस्यमध्येबाट दुई वा सो भन्दा बढी प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र भएको जिल्लामा प्रत्येक प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रबाट प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधिले आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापति सहित पच्चीस जना ।

(ग) निवर्तमान केन्द्रीय सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष, सह-महामन्त्री र केन्द्रीय सदस्य एक अवधिका लागि महाधिवेशन प्रतिनिधि ।

(घ) तोकिए बमोजिमका भ्रातृ संघ एवं शुभेच्छुक संस्थाको अधिवेशनबाट निर्वाचित भई आउने केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि ।

(ङ) तोकिए बमोजिम विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिको अधिवेशनबाट निर्वाचित भई आउने केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि ।

(च) धारा ५१ (१) (क) बमोजिमका महाधिवेशन प्रतिनिधि ।

१६. केन्द्रीय महाधिवेशनको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) केन्द्रीय महाधिवेशनको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) केन्द्रीय महाधिवेशनले कम्तिमा पन्ध्र वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको सदस्य रहेको केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट केन्द्रीय सभापतिको निर्वाचन गर्नेछ ।

(ख) सभापतिमा निर्वाचित हुनका लागि खसेको मतको पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत प्राप्त गर्नु अनिवार्य हुनेछ ।

(ग) पहिलो पटक कुनै पनि उम्मेदवारले पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत नल्याएमा सबैभन्दा बढी मत ल्याउने दुई जनाकाबीच पुनः मतदान गरिनेछ ।

(घ) पुनः मतदान हुँदा बढीमत प्राप्त गर्ने उम्मेदवार विजयी हुनेछ ।

(ङ) तर पहिलो पटक नै दुई जनामात्र उम्मेदवार भएमा बढी मत ल्याउने उम्मेदवार विजयी

हुनेछ ।

(च) केन्द्रीय महाधिवेशनले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको सदस्य रहेको केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट यस विधानमा तोकिए बमोजिम केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी र सदस्यको निर्वाचन गर्नेछ ।

(छ) केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय कार्यसमितिद्वारा प्रस्तुत गरिएको विषयमा छलफल गरी निर्णय गर्ने ।

(ज) अल्पकालीन वा दीर्घकालीन महत्वका विषयमा पार्टीको नीति निर्धारण गर्ने ।

(झ) पार्टी संगठन सम्बन्धी विषयमा नीतिगत निर्णय लिने ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशनले आफ्नो अधिकार केन्द्रीय महासमिति, केन्द्रीय कार्यसमिति र केन्द्रीय सभापतिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

१७. <u>केन्द्रीय महाधिवेशनको कार्यविधि :</u>

(१) पार्टीको केन्द्रीय महाधिवेशन केन्द्रीय कार्यसमितिले तोकेको मिति र स्थानमा प्रत्येक चार वर्षमा हुनेछ ।

(२) केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक ठानेमा वा केन्द्रीय महाधिवेशनका चालीस प्रतिशत सदस्यहरूले केन्द्रीय महाधिवेशनको बैठक बोलाउन विशेष कारण खुलाई केन्द्र समक्ष लिखित अनुरोध गरेमा निवेदन परेको तीन महिनाभित्रमा विशेष केन्द्रीय महाधिवेशन बोलाउनुपर्नेछ ।

(३) केन्द्रीय महाधिवेशनको एक महिना अगाडि केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले आ-आफ्नो जिल्लामार्फत केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रस्तुत गरिने प्रस्ताव केन्द्रमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(४) केन्द्रीय महाधिवेशनको सम्पूर्ण सदस्य सङ्ख्याको कम्तिमा दश प्रतिशत सदस्यले केन्द्रीय कार्यसमितिको कुनै पनि निर्णय पुनरावलोकन गर्न केन्द्रीय महाधिवेशन भन्दा एक महिना पहिले नै केन्द्रीय कार्यालय मार्फत केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रस्ताव प्रस्तुत गर्न सक्नेछन् । त्यसरी प्रस्तुत हुने प्रस्तावमा छलफल गरी निर्णय गरिनेछ ।

(५) महाधिवेशनबाट पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमितिको निर्वाचन गर्ने व्यवस्था गर्न र नीति निर्माण तथा विधान पारित गर्न फरक फरक समयमा महाधिवेशन गर्न सकिनेछ । सो का लागि पार्टी केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक निर्णय गर्नेछ ।

१८. <u>केन्द्रीय महासमितिको गठन :</u> (१) केन्द्रीय महासमितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) केन्द्रीय सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष, सह-महामन्त्री र केन्द्रीय सदस्य ।

(ख) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय अधिवेशनले केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट दुई महिला सहित सात जना प्रत्यक्ष र महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, खसआर्य, मधेशी, थारु, मुस्लिम समुदायबाट चार जना प्रतिनिधि सभा क्षेत्रको जनसङ्ख्याको बनोट अनुसार, तोकिए बमोजिम समानुपातिक आधारमा निर्वाचित गरेका केन्द्रीय महासमिति सदस्य ।

(ग) निवर्तमान केन्द्रीय सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष, सह-महामन्त्री र केन्द्रीय सदस्य एक अवधिका लागि महासमिति सदस्य ।

(घ) केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रतिनिधित्व गरेका भ्रातृ संघ एवं शुभेच्छुक संस्था प्रत्येकबाट सम्बन्धित संस्थाको केन्द्रीय अधिवेशनले केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेका केन्द्रीय अध्यक्ष सहित तीन/तीन जना महासमिति सदस्य ।

(ङ) विदेश स्थित नेपाली जनसम्पर्क समितिले यस विधान बमोजिम निर्वाचित महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचन गरी पठाएका अध्यक्ष सहितका महासमिति सदस्य ।

(च) धारा ५१ (१) (ख) बमोजिमका महासमिति सदस्य ।

(२) केन्द्रीय सभापति र महामन्त्री केन्द्रीय महासमितिको सभापति र महामन्त्री रहनेछन् ।

१९. केन्द्रीय महासमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : केन्द्रीय महासमितिले एउटा केन्द्रीय महाधिवेशन समाप्त भई अर्को केन्द्रीय महाधिवेशन प्रारम्भ नहुँदाको अवस्थामा केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी र सदस्यको निर्वाचन बाहेक केन्द्रीय महाधिवेशनको सबै कार्य गर्नेछ ।

२०. केन्द्रीय महासमितिको कार्यविधि :

(१) केन्द्रीय महासमितिको बैठक कम्तिमा प्रत्येक वर्षमा एक पटक बस्नेछ । तर केन्द्रीय महाधिवेशन हुने वर्षमा महासमितिको बैठक हुनेछैन ।

(२) केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक ठानेमा वा केन्द्रीय महासमितिका चालीस प्रतिशत सदस्यले कारण खोली बैठक बोलाउन केन्द्रसमक्ष लिखित अनुरोध गरेमा अनुरोध प्राप्त भएको तीन महिनाभित्र केन्द्रीय महासमितिको विशेष बैठक बोलाउनुपर्नेछ ।

(३) केन्द्रीय महासमितिको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तिमा दश प्रतिशत सदस्यले केन्द्रीय कार्यसमितिको कुनै पनि निर्णय पुनरावलोकन गर्न केन्द्रीय महासमिति भन्दा एक महिना पहिले नै केन्द्रीय कार्यालय मार्फत केन्द्रीय महासमितिमा प्रस्ताव प्रस्तुत गर्न सक्नेछन् । त्यसरी प्रस्तुत हुने प्रस्तावमा छलफल गरी निर्णय गरिनेछ ।

परिच्छेद–७
केन्द्रीय कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसम्पादन समिति

२१. केन्द्रीय कार्यसमितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

(१) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा पन्ध्र वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेका केन्द्रीय कार्यसमितिका सभापति ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट निर्वाचित गरेका उप-सभापति दुई र महामन्त्री दुई ।

(३) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका महिला महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, आदिवासी जनजाती महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, दलित महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, मधेशी महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, खसआर्य महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, थारु महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक, मुस्लिम महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक र पिछडिएको क्षेत्रका महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक समेत निर्वाचित गरेका सह-महामन्त्री आठ ।

(४) केन्द्रीय सभापतिले केन्द्रीय कार्यसमितिका निर्वाचित सदस्यमध्येबाट नाम प्रस्ताव गरी निर्वाचित केन्द्रीय कार्यसमितिबाट निर्वाचित कोषाध्यक्ष एक ।

(५) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको

क्रियाशील सदस्य भएका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित गरेका पैँतीस जना सदस्य ।

(६) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका महिला केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित गरेका नौ जना सदस्य ।

(७) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका प्रत्येक प्रदेशका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक जना महिला सहित तीन जना रहने गरी प्रत्यक्ष निर्वाचित गरेका एक्काईस जना सदस्य ।

(८) केन्द्रीय महाधिवेशनका प्रतिनिधिले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका दलित महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट चार महिला सहित नौ जना, आदिवासी जनजाती महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट सात महिलासहित पन्ध्र जना, खसआर्य महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट छ महिलासहित तेह्र जना, मधेशी महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट चार महिलासहित नौ जना, थारु महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट दुई महिलासहित चार जना, मुस्लिम महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक महिला सहित तीन जना र पिछडिएको क्षेत्रका महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक जना सहित निर्वाचित गरेका चवन्न जना सदस्य ।

(९) केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिहरूले कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका अल्पसङ्ख्यक महाधिवेशन प्रतिनिधि मध्येबाट एक र अपाङ्गता भएका महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट एक जना गरी निर्वाचित गरेका दुई जना सदस्य ।

(१०) कम्तिमा दश वर्ष निरन्तर नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट केन्द्रीय सभापतिले कार्यसमितिमा एक तिहाई सदस्य महिला हुनु पर्ने व्यवस्था, समावेशी सिद्धान्त र अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ्ख्यक वा पिछडिएको क्षेत्रको प्रतिनिधित्व समेतलाई ध्यानमा राखी तेत्तीस जना सदस्य मनोनित गर्नेछ ।

(११) संसदीय दलको नेता कार्यसमितिको पदेन सदस्य हुनेछ ।

(१२) केन्द्रीय कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक दुई महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

२२. <u>केन्द्रीय कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :</u>

(१) केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय महाधिवेशनका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने र कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने ।

(२) केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय महाधिवेशनको बैठक नभएको बेला आवश्यक विषयमा निर्णय गर्ने र पछि हुने महासमिति वा महाविशेनमा पेस गर्ने ।

(३) संघीय संसद, प्रदेश सभा र स्थानीय तहको निर्वाचनमा पार्टीको घोषणा पत्र, नीति कार्यक्रम तयार गर्ने र निर्वाचनका लागि पार्टीका सम्पूर्ण निकायलाई परिचालना गने ि गराउने ।

(४) केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रतिवेदन तथा प्रस्ताव पेस गर्ने ।

(५) पार्टीको आचारसंहिता बनाउने र आचारसंहिता पालना गराउने र अनुशासन कायम र ाख्ने ।

(६) केन्द्रीय स्तरमा आवश्यकता अनुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकी यस विधानमा

उल्लेख गरिएका वाहेक अन्य विभिन्न विभागहरू तथा निकायहरू गठन गर्ने ।

(७) विभिन्न प्रयोजनका लागि आवश्यकतानुसार आयोग, समिति, उपसमिति, प्रतिनिधि एवं पर्यवेक्षक बनाउने र त्यसको कार्यक्षेत्र निर्धारण गर्ने तथा प्राप्त प्रतिवेदनहरूको आवश्यक मूल्याङ्कन गरी केन्द्रीय कार्यालय अन्तर्गत रहेका विभाग र केन्द्रहरू मार्फत कार्यान्वयन गराउने ।

(८) पार्टीका भ्रातृ संघ एवं शुभेच्छुक संस्थालाई सम्बन्धन दिने तथा आवश्यक निर्देशन दिने ।

(९) पार्टीका विभिन्न निकाय र भ्रातृ संघहरूबाट प्राप्त प्रतिवेदनहरूको छानविन गरी अनुमोदन गर्ने, नियमित गराउन निर्देशन दिने र आवश्यकतानुसार कारवाइ समेत गने ुर् ।

(१०) केन्द्रीय महाधिवेशन र केन्द्रीय महासमितिद्वारा स्वीकृत पार्टीको नीति, कार्यक्रम र घोषणापत्र पार्टीको संसदीय दललाई उपलब्ध गराउने तथा संसदीय दलबाट प्राप्त प्र तिवेदन केन्द्रीय महाधिवेशन र केन्द्रीय महासमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(११) पार्टी सरकारमा सहभागी हुने वा नहुने वा कसैलाई समर्थन गर्ने वा नगर्ने सम्बन्धमा नीतिगत निर्णय गर्ने र सरकारमा सहभागी हुने अवस्थामा सरकारमा जाने मन्त्रीहरूको मापदण्ड तयार गर्ने ।

(१२) संसदीय निर्वाचन, प्रदेश निर्वाचन र स्थानीय निर्वाचनमा पार्टीको स्थितिको मूल्याङ्कन गर्ने र त्यसपछि हुने केन्द्रीय महासमितिमा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने ।

(१३) अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग सम्पर्क तथा मैत्री कायम राखी परस्परको हितलाई संर क्षण गर्ने ।

(१४) आर्थिक व्यवस्था सुदृढीकरणका निम्ति स्रोत संकलन र परिचालन गर्न कोषाध्यक्षको स ंयोजकत्वमा आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन उपसमिति गठन गर्ने ।

(१५) केन्द्रीय लेखापरीक्षण समितिले दिएको लेखापरीक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदन पारित गर्ने र सो प्रतिवेदन कोषाध्यक्ष मार्फत केन्द्रीय महाधिवेशन/केन्द्रीय महासमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(१६) प्रदेश-प्रदेशबीचको समन्वय र सुपरीवेक्षण गर्ने ।

(१७) प्रदेश र मातहत तहका निर्वाचनमा आवश्यकता अनुसार प्रतिनिधि खटाउने ।

(१८) राष्ट्रिय राजनीतिका विभिन्न विषयमा छलफल गरी समसामयिक दृष्टिकोण र रणनीति निर्माण गर्ने ।

(१९) पार्टीलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न आवश्यकता अनुसार अभियान घोषणा गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(२०) पार्टीको कुनै निकाय, पदाधिकारी वा सदस्य, भ्रातृ संघ, शुभेच्छुक संस्था र विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिले विधान वा केन्द्रीय निर्देशनको गम्भीर उल्लङ्घन गरी पार्टी हित विपरीत काममा संलग्न भएको देखिएमा र पार्टीको हितका लागि तत्काल कार्वाही गर्न आवश्यक भएमा केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक छानविन गरी त्यस्तो निकाय वा पदाधिकारीलाई निलम्बन, विघटन वा हटाउन सक्नेछ । यसरी विघटन गरिएकोमा वा हटाइएकोमा केन्द्रीय कार्यसमितिले तत्काल तदर्थ समिति गठन गर्नेछ र छ महिनाभित्र विधान बमोजिम निर्वाचन गरी पदपूर्ति गर्नेछ ।

(२१) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२३. <u>केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको गठन</u> :

(१) केन्द्रीय कार्यसमितिको सभापति, उप-सभापति, महामन्त्री, कोषाध्यक्ष र सह-महामन्त्री,

पदेन ।

(२) सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्त समेतलाई ध्यानमा राखी केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिका लागि एकतीस जना सदस्य कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्तावलाई कार्यसमितिको बहुमतले अनुमोदन गर्नेछ ।

(३) संसदीय दलको नेता केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको पदेन सदस्य हुनेछ ।

(४) केन्द्रीय कार्यसमितिका प्रवक्ता ।

(५) केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको बैठक प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक बस्नेछ ।

२४. केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) कार्यसमितिको एउटा बैठक र अर्को बैठककोबीचमा कार्यसमितिले गनुपर्ने काम केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिले गर्नेछ ।

(२) कार्यसम्पादन समितिले आफ्नो निर्णय कार्यसमितिको बैठकमा पेस गरी अनुमोदनका लागि प्रस्तुत गर्नेछ ।

(३) पार्टीका केन्द्रीय विभागको कामको समीक्षा गर्नेछ ।

(४) समय-समयमा संसदीय दलको कार्यसमिति, संसदीय दलका विषय समितिका संयोजकस ंग संयुक्त रूपमा विषयगत छलफलको आयोजना गर्नेछ ।

२५. केन्द्रीय कार्यसमितिको सभापतिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(१) पार्टीको समग्र नेतृत्व गर्ने ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशन, केन्द्रीय महासमिति, केन्द्रीय कार्यसमिति, केन्द्रीय कार्यसम्पादन समिति र केन्द्रीय संसदीय समितिको अध्यक्षता गर्ने र आवश्यक परे निर्णायक मत दिने ।

(३) धारा २१ (४) बमोजिम केन्द्रीय कार्यसमितिको पदाधिकारीको नाम प्रस्ताव गर्ने र धारा २१ (१०) बमोजिम केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्यको मनोनयन गर्ने ।

(४) केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारीको कार्य विभाजन गर्ने, कार्य विभाजन हेरफेर गर्ने र पार्टीका पदाधिकारी एवं सदस्यमध्येबाट प्रवक्ता तोक्ने ।

(५) पार्टीको आदर्श, सिद्धान्त र मर्यादालाई उच्च राख्ने र राख्न लगाउने तथा पार्टीलाई सबल र सक्षम संगठनका रूपमा सञ्चालन गर्न नेतृत्व प्रदान गर्ने ।

(६) पार्टीका तर्फबाट राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा आवश्यक प्रतिनिधित्व गर्ने, गराउने ।

(७) पार्टीका अगाडि तत्काल परिआएका कार्यहरू गर्ने र त्यसको जानकारी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई दिने ।

(८) पार्टीका केन्द्रीय निकायद्वारा भएका निर्णयको कार्यान्वयन भए नभएको रेखदेख गर्ने, गर ाउने ।

(९) केन्द्रीय विभाग एवं अन्य केन्द्रीय निकायका प्रमुख र सदस्यको नियुक्ति, मनोनयन वा हेर फेर गर्ने ।

(१०) केन्द्रीय कार्यालयका लागि आवश्यक कर्मचारीको नियुक्ति र हेरफेर गर्ने ।

(११) केन्द्रीय सभापतिले पार्टीको निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यका सम्बन्धमा परेको उजुरी र गतिविधिका सम्बन्धमा छानविन समिति गठन गरी छानविन गर्न सक्नेछ। त्यसरी जाँचबुझ गरिएको अवस्थामा केन्द्रीय कार्यसमितिले छानविन समितिको प्रतिवेदनका आधारमा वा तत्कालको आवश्यकता अनुसार पार्टीको कुनै पनि निकाय वा पदाधिकारी वा सदस्यलाई पदबाट निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(१२) केन्द्रीय कार्यसमितिले पार्टीको कुनै पनि निकायलाई निलम्बन गर्दा त्यस्तो निलम्बन भएको पार्टीको निकायको कार्यसम्पादन गर्न निलम्बन भएको अवधिसम्मका लागि कुनै समिति वा सदस्य वा व्यक्तिलाई तोक्न सक्नेछ ।

(१३) सभापतिले आफू विदेश गएको अवस्थामा वा आवश्यकता अनुसार उप-सभापतिलाई कार्यवाहक सभापति तोक्नेछ ।

(१४) धारा २१ (१२) बमोजिम केन्द्रीय कार्यसमिति र धारा २३ (५) बमोजिम केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको बैठक बोलाउने ।

(१५) योग्यता पुगेका कुनै व्यक्तिलाई तत्काल् नेपाली कांग्रेसको सदस्यता वा नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता दिनु पर्ने अवस्था भएमा सदस्यता प्रदान गर्ने ।

(१६) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६. केन्द्रीय सभापतिको राजीनामा :

(१) केन्द्रीय सभापतिले राजीनामा दिन चाहेमा उप-सभापतिमार्फत केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।

(२) केन्द्रीय कार्यसमितिले राजीनामा स्वीकृत गरेमा उप-सभापतिले कार्यवाहक सभापति भई कार्यभार सम्हाल्नेछ र छ महिनाभित्रमा विशेष केन्द्रीय महाधिवेशन बोलाई केन्द्रीय सभापतिको निर्वाचन गरिनेछ ।

(३) अन्य कुनै कारणबाट केन्द्रीय सभापतिको पद रिक्त हुन आएमा उपधारा (२) बमोजिम गरिनेछ ।

२७. महामन्त्रीको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजम हुनेछ :

(१) नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय कार्यालय महामन्त्रीको मातहत रहनेछ । महामन्त्रीले केन्द्रीय कार्यालयको रेखदेख र सञ्चालन गर्नेछ ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशन, केन्द्रीय महासमिति, केन्द्रीय कार्यसमिति, केन्द्रीय कार्यसम्पादन समिति र अन्य केन्द्रीय समितिहरूको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने जिम्मेवारी महामन्त्रीको हुनेछ ।

(३) दैनिक कार्यसञ्चालनका लागि सभापतिलाई सहयोग पुऱ्याउने तथा महत्वपूर्ण विषयमा सभापतिलाई जानकारीर सुझाव दिने ।

(४) पार्टीको संगठन संरचना, क्रियाशील र प्रभावकारी बनाउने र पार्टीका निकायहरूमा पार्टी सम्बन्धी गतिविधिबारे आवश्यकतानुसार सूचना प्रवाहित गर्ने, पार्टीका निर्णय तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने, गराउने ।

(५) पार्टी सम्बन्धी कार्यमा सभापतिको निर्देशानुसार प्रतिनिधि खटाउने वा समिति वा उपसमिति बनाउने ।

(६) केन्द्रीय कार्यसमिति, केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रतिवेदन र प्रस्ताव प्रस्तुत गर्ने ।

(७) पार्टीका सबै प्रकारका आधिकारिक अभिलेखको संरक्षण गर्ने र गर्न लगाउने ।

(८) केन्द्रीय महाधिवेशन, केन्द्रीय महासमिति, केन्द्रीय कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसम्पादन समितिको निर्णय प्रमाणित गर्ने ।

(९) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता बारे धारा ४ को उपधारा ९ बमोजिमको कार्य गर्ने गराउने ।

(१०) पार्टी मातहतका निकायहरूलाई पार्टीको निर्णयको जानकारी गराउने तथा निर्देशन जारी

गर्ने ।

(११) योग्यता पुगेका कुनै व्यक्तिलाई तत्काल् नेपाली कांग्रेसको सदस्यता वा नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता दिनु पर्ने अवस्था भएमा सदस्यता प्रदान गर्ने ।

(१२) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२८. कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(१) पार्टीका निम्ति आवश्यक आर्थिक स्रोत-साधनको व्यवस्था गर्ने, त्यसको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने तथा सम्पूर्ण आयव्ययको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने ।

(२) केन्द्रीय कार्यसमितिद्वारा निर्णय गरेको बैङ्कमा पार्टीका नाममा खाता खोल्ने र केन्द्रीय कार्यसमितिको निर्णयानुसार सञ्चालन गर्ने ।

(३) पार्टीका निम्ति प्राप्त हुने सदस्यता शुल्क र अन्य सहयोग रकम सङ्कलन गर्ने तथा अभिलेख राख्ने ।

(४) सङ्कलित रकम पार्टीका विभिन्न काम र निकायको खर्चका लागि निर्णय अनुसार भुक्तानी गर्ने र त्यसको हिसाब राख्ने ।

(५) पार्टीको वार्षिक आर्थिक प्रतिवेदन केन्द्रीय कार्यसमिति र केन्द्रीय कार्यसमितिमार्फत् केन्द्रीय महासमिति र केन्द्रीय महाधिवेशनमा प्रस्तुत गर्ने ।

(६) केन्द्रीय कार्यसमितिले पारित गरेको लेखा परीक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदन केन्द्रीय महाधिवेशन र केन्द्रीय महासमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(७) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२९. पार्टीको कोष :

(१) पार्टीको आफ्नो छुट्टै कोष रहनेछ । जसमा देहायका रकमहरू रहनेछन् ।

(क) पार्टीको सदस्यता तथा सदस्यता नवीकरणबाट प्राप्त रकम ।

(ख) तोकिए बमोजिम पार्टीका सदस्यहरूबाट प्राप्त हुने रकमहरू ।

(ग) अन्य विविध रकम ।

(२) पार्टी कोषको संचालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३) पार्टीको आय-व्यय र हिसाब किताबको लेखा परीक्षण केन्द्रीय लेखा परिक्षण समितिले नियुक्त गरेको मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षकबाट गराइनेछ । लेखा परीक्षकबाट प्राप्त लेखा परीक्षणको प्रतिवेदन लेखा परीक्षण समितिले केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ । केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत उक्त प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिनेछ ।

परिच्छेद- ८

नेपाली कांग्रेसको तर्फवाट हुने उम्मेदवारको योग्यता, संसदीय समिति, उम्मेदवारको सिफारिस, निर्णय र अनुमोदन सम्बन्धी व्यवस्था :

३०. उम्मेदवारको योग्यता :

(१) देहाय बमोजिमको योग्यता भएको नेपाली नागरिक नेपाली कांग्रेसका तर्फवाट राज्यको कुनै पनि तहको पदमा उम्मेदवार हुन योग्य मानिने छ ।

(क) नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य भएको ।

तर, कुनै राजनीतिक दल नेपाली कांग्रेसमा समाहित वा एकीकरण भएकोमा वा अन्य राजनीतिक दलमा काम गरी नेपाली कांग्रेसमा प्रवेश गरेको व्यक्तिको हकमा केन्द्र

ीय कार्यसमितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(ख) नेपाली कांग्रेसद्धारा सञ्चालन गरिएका विभिन्न कार्यक्रम, अभियान र आन्दोलन समेतका गतिविधिमा सक्रिय रूपले भाग लिएको ।

(ग) निर्वाचनमा नेपाली कांग्रेसका उम्मेदवारको पक्षमा सक्रियतापूर्वक काम गरेको ।

(घ) प्रचलित कानुनले उम्मेदवार हुन योग्य भएको ।

(ङ) समाजमा विकास निर्माण, रचनात्मक तथा सामाजिक कार्यमा क्रियाशील रहेको ।

(च) उच्च नैतिक चरित्र भएको ।

३१. <u>संसदीय समिति सम्बन्धी व्यवस्था :</u>

(१) संघीय संसद, प्रदेश सभा र स्थानीय तहको निर्वाचनमा पार्टीका तर्फवाट उम्मेदवार चयन गर्न विभिन्न तहमा संसदीय समिति गठन गरिने छ ।

(क) प्रतिनिधि सभा क्षेत्र संसदीय समिति : प्रतिनिधि सभा क्षेत्र संसदीय समितिमा पदाधिकारी सहित देहाय बमोजिमका सदस्य रहनेछन् ।

(१) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापति प्रतिनिधि सभा क्षेत्र संसदीय समितिका सभापति र सचिव प्रतिनिधि सभा क्षेत्र संसदीय समितिको सचिव हुनेछन् ।

(२) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी प्रतिनिधि सभा क्षेत्र संसदीय समितिका पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(३) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट प्रस्ताव गरी प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले अनुमोदन गरेका बढीमा पाँच जना सदस्य । सभापतिले यसरी प्रस्ताव गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यानमा राखि गर्नु पर्नेछ ।

(४) सम्बन्धित प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्य, सो निर्वाचन क्षेत्रको प्रत्यक्षतर्फबाट निर्वाचित सांसद वा सांसदका उम्मेदवार पदेन सदस्य ।

(ख) जिल्ला संसदीय समिति : जिल्ला संसदीय समितिमा पदाधिकारी सहित देहाय बमोजिमका सदस्य रहनेछन् ।

(१) जिल्ला कार्यसमितिका सभापति जिल्ला संसदीय समितिका सभापति र सचिव जिल्ला संसदीय समितिको सचिव हुनेछन् ।

(२) जिल्ला कार्यसमितिका पदाधिकारी जिल्ला संसदीय समितिका पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(३) जिल्ला सभापतिले जिल्ला कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट प्रस्ताव गरी जिल्ला कार्यसमितिले अनुमोदन गरेका बढीमा पाँच जना सदस्य । सभापतिले यसरी प्रस्ताव गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यानमा राखी गर्नु पर्नेछ ।

(४) सम्बन्धित जिल्लाभित्रका केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्य पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(ग) प्रदेश संसदीय समिति : प्रदेश संसदीय समितिमा पदाधिकारी सहित देहाय बमोजिमका सदस्य रहनेछन् ।

(१) प्रदेश कार्यसमितिका सभापति प्रदेश संसदीय समितिका सभापति र प्रदेश

महामन्त्री प्रदेश संसदीय समितिको महामन्त्री हुनेछन् ।

(२) प्रदेश कार्यसमितिका पदाधिकारी प्रदेश संसदीय समितिका पदेन सदस्य हुनेछन् ।

(३) प्रदेश सभापतिले प्रदेश कार्यसमिति सदस्यमध्येबाट प्रस्ताव गरी प्रदेश कार्यसमितिले अनुमोदन गरेका बढीमा नौ जना सदस्य । सभापतिले यसरी प्रस्ताव गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यानमा राखी गर्नु पर्नेछ ।

(४) प्रदेश संसदीय दलको नेता प्रदेश संसदीय समितिको पदेन सदस्य हुनेछ ।

(५) सम्बन्धित जिल्लाका केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्य र जिल्ला कार्यसमितिका सभापतिलाई सम्बन्धित जिल्लाको उम्मेदवारको निर्णय गर्दा प्रदेश संसदीय समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।

(घ) केन्द्रीय संसदीय समिति : केन्द्रीय संसदीय समितिमा केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी सहित देहाय बमोजिमका सदस्य रहनेछन ।

(१) केन्द्रीय कार्यसमितिका सभापति केन्द्रीय संसदीय समितिका सभापति र महामन्त्री केन्द्रीय संसदीय समितिको महामन्त्री हुनेछन ।

(२) केन्द्रीय कार्यसमितिका पदाधिकारी केन्द्रीय संसदीय समितिका पदेन सदस्य हुनेछन ।

(३) केन्द्रीय सदस्यमध्येबाट केन्द्रीय सभापतिले प्रस्ताव गरी केन्द्रीय कार्यसमितिले अनुमोदन गरेका बढीमा एघार जना सदस्य । सभापतिले यसरी प्रस्ताव गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यानमा राखी गर्नु पर्नेछ ।

(४) संसदीय दलको नेता संसदीय समितिको पदेन सदस्य हुनेछ ।

(५) प्रदेश कार्यसमितिको सभापतिलाई सम्बन्धित प्रदेशको संघीय संसद, प्रदेश सभा र महानगरपालिका प्रमुख, उपप्रमुखको उम्मेदवारको निर्णय गर्दा केन्द्रीय संसदीय समितिको बैठकमा आमन्त्रित गर्नु पर्नेछ ।

(२) सबै तहका संसदीय समितिले उम्मेदवारी सम्बन्धमा गरेको निर्णय सम्बन्धित तहको पार्टीको कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(३) पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यकतानुसार उम्मेदवारी पत्रमा हस्ताक्षर गर्ने पदाधिकारी तोक्न सक्नेछ ।

(४) यसरी तोकिएको पदाधिकारीले विभिन्न तहका संसदीय समितिले गरेको निर्णय बमोजिम उम्मेदवारी पत्रमा हस्ताक्षर गर्नेछ ।

३२. <u>उम्मेदवारीको सिफारिस, निर्णय र अनुमोदन सम्बन्धी व्यवस्था :</u>

(१) गाउँ, नगर वडाका अध्यक्ष र सदस्यको उम्मेदवारीः

(क) गाउँ, नगर वडाको अध्यक्ष र सदस्यको उम्म्ेदवारीका लागि वडा कार्य समितिले योग्यता पुगेको व्यक्तिमध्येबाट अध्यक्षका हकमा एक महिला सहित बढीमा तीन जना र सदस्यका हकमा प्रत्येक एक सिटको लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी गाउँ, नगरपालिका कार्यसमितिमा सिफारिस गरि पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक वडा कार्यसमितिले बोलाउने छ र बैठकको अध्यक्षता गाउँ, नगर वडा कार्यसमितिको सभापतिले गर्नेछ ।

(ख) गाउँ, नगरपालिका कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्य समितिमा पठाउनेछ ।

(घ) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले प्राप्त नामको विवरण आफूसंग राखी प्रतिनिधि सभा संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(ङ) प्रतिनिधि सभा संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिवाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्म्देवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(२) गाउँपालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्षको उम्मेदवारी :

(क) गाउँपालिका अध्यक्ष र उपाध्यक्षको उम्म्देवारीका लागि गाउँपालिका कार्य समितिले योग्यता पुगेको व्यक्तिमध्येवाट अध्यक्षको लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना र उपाध्यक्षका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना, सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी जुन जुन प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रमा गाउँपालिका क्षेत्र रहेको छ सो प्रदेश सभा र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिमा सिफारिस सम्बन्धी निर्णयको जानकारी पठाई जिल्ला कार्यसमितिमा सिफारिसको निर्णय पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक गाँउपालिका कार्यसमितिले बोलाउनेछ र बैठकको अध्यक्षता गाँउपालिका कार्यसमितिको सभापतिले गर्नेछ ।

(ख) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले आफूलाई सबै गाउँपालिकाबाट प्राप्त नाम सिफारिस सम्बन्धमा आफ्नो राय सुझाव जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) जिल्ला कार्यसमितिले प्राप्त नामको विवरण आफूसंग राखी जिल्ला संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(घ) जिल्ला संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय जिल्ला कार्यसमितिवाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(३) नगरपालिका र उपमहानगरपालिका प्रमुख र उपप्रमुखको उम्मेदवारी :

(क) नगरपालिका र उपमहानगरपालिका प्रमुख र उपप्रमुखको उम्म्देवारीका लागि नगरपालिका र उपमहानगरपालिका कार्यसमितिले योग्यता पुगेको व्यक्ति मध्येवाट प्रमुखको लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना र उपप्रमुखको लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी जुन जुन प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रमा नगरपालिका उपमहानगरपालिका क्षेत्र रहेको छ सो प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिमा सिफारिस सम्बन्धी निर्णयको जानकारी पठाई जिल्ला कार्यसमितिमा सिफारिसको निर्णय पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक नगरपालिका/उपमहानगरपालिका कार्यसमितिले बोलाउनेछ र बैठकको अध्यक्षता नगरपालिका/उपमहानगरपालिका कार्यसमितिको सभापतिले गर्नेछ ।

(ख) प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमिति र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले प्र

াप्त नाममा आफ्नो राय सुझाव जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउनेछ र जिल्ला कार्यसमिति, प्रदेश सभा र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको राय सुझाव स ंलग्न गरी जिल्लाभित्रका सबै नगरपालिका/उपमहानगरपालिकाबाट प्राप्त नाममा आफ्नो राय सुझाव सहित प्रदेश कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) प्रदेश कार्यसमितिले प्राप्त नामको विवरण आफूसंग राखी प्रदेश स ंसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(घ) प्रदेश संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेकोमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय प्रदेश कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(४) महानगरपालिका प्रमुख र उप प्रमुखको उम्मेदवारी :

(क) महानगरपालिका प्रमुख र उपप्रमुखको उम्मेदवारीकालागि महानगरपालिका कार्यसमितिले योग्यता पुगेको व्यक्तिमध्येवाट प्रमुखका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना र उपप्रमुखका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसकेमा बहुमतबाट निर्णय गरी प्रदेश कार्यसमितिमा पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक महानगर पालिका कार्यसमितिले बोलाउनेछ र बैठकको अध्यक्षता महानगरपालिका कार्यसमितिको सभापतिले गर्नेछ ।

(ख) प्रदेश कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय सुझाव समेत उल्लेख गरी केन्द्रमा पठाउनेछ ।

(ग) केन्द्रले प्राप्त नामको आफूसंग विवरण राखी केन्द्रीय संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(घ) केन्दीय संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय केन्द्रीय कार्यसमितिवाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(५) जिल्ला समन्वय समितिको सदस्यको उम्मेदवारी :

(क) जिल्ला समन्वय समितिको सदस्य पदको उम्मेदवारीका लागि जिल्ला कार्यसमितिले योग्यता पुगेका व्यक्तिमध्येबाट प्रत्येक सदस्यका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जनाको नाम सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी जिल्ला संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(ख) जिल्ला संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय जिल्ला कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्म्ेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(ग) जिल्ला संसदीय समितिले निर्णय गर्दा सम्बन्धित क्षेत्रको प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्नेछ ।

(६) जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख र उप प्रमुखको उम्मेदवारी :

(क) जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख र उपप्रमुख पदको उम्मेदवारीका लागि जिल्ला

कार्यसमितिले योग्यता पुगेका व्यक्तिमध्येबाट प्रमुखका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जना र उपप्रमुखका लागि एक महिला सहित बढीमा तीन जनाको नाम सहमति भए सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी प्रदेश कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ख) प्रदेश कार्यसमितिले प्राप्त नाम आफूसंग विवरण राखी प्रदेश संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(घ) प्रदेश संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय प्रदेश कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(७) प्रदेश सभा सदस्यको उम्मेदवारी :

(क) प्रदेश सभा सदस्यको प्रत्यक्षतर्फ र समानुपातिकतर्फको उम्मेदवारीका लागि प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र सो क्षेत्र भित्रका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिको संयुक्त बैठकले योग्यता पुगेको व्यक्तिमध्येबाट प्रत्यक्षतर्फका लागि बढीमा तीन जना र समानुपातिकतर्फका लागि समावेशी सिद्धान्तलाई समेत ध्यानमा राखी कम्तिमा एक महिला सहित बढीमा दुई जनाको नाम सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिमा सिफारिस गरी पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले बोलाउने छ र प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(ख) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्य समितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी जिल्ला कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) जिल्ला कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी प्रदेश कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(घ) प्रदेश कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी केन्द्रमा पठाउनेछ ।

(ङ) केन्द्रले प्राप्त नामको विवरण आफूसंग राखी केन्द्रीय संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(च) केन्द्रीय संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय केन्द्रीय कार्य समितिवाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(छ) प्रदेश सभा सदस्य समानुपातिक तर्फ मातहत निकायबाट सिफारिस भएका नाममा नेपालको संविधानको धारा १७६ बमोजिम उम्मेदवारी दिन कुनै समावेशी समुदायको नाम प्राप्त नभएमा वा प्राप्त नाम पर्याप्त नभएमा केन्द्रीय संसदीय समितिले सिफारिस नभएको व्यक्तिलाई पनि उम्मेदवारका लागि निर्णय गरी उम्मेदवारी दिने व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(८) प्रतिनिधि सभा सदस्यको उम्मेदवारी :

(क) प्रतिनिधि सभा सदस्यको प्रत्यक्ष र समानुपातिकतर्फको उम्मेदवारीका लागि प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिको संयुक्त बैठकले योग्यता पुगेको व्यक्तिमध्येवाट प्र

त्यक्षतर्फका लागि बढीमा तीन जनाको र समानुपातिकतर्फको लागि समावेशी सिद्धान्तलाई समेत ध्यानमा राखी कम्तिमा एक महिला सहित बढीमा दुई जनाको नाम सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी जिल्ला कार्यसमितिमा सिफारिस गरी पठाउनेछ । सिफारिस गर्ने बैठक प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिले बोलाउनेछ र प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्य समितिका सभापतिले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(ख) जिल्ला कार्यसमितिले प्राप्त सिफारिसमा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी प्रदेश कार्यसमितिमा पठाउनेछ ।

(ग) प्रदेश कार्यसमितिले प्राप्त नाममा आफ्नो राय समेत उल्लेख गरी केन्द्रमा पठाउनेछ ।

(घ) केन्द्रले प्राप्त नामको विवरण आफूसंग राखी केन्द्रीय संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(ङ) केन्द्रीय संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा बहुमतवाट निर्णय गरी उक्त निर्णय केन्द्रीय कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गर्ने र उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(च) प्रतिनिधि सभा सदस्य समानुपातिक तर्फ मातहत निकायवाट सिफारिस भएका नाममा नेपालको संविधानको धारा ८४ बमोजिम उम्मेदवारी दिन कुनै समावेशी समुदायको नाम प्राप्त नभएमा वा प्राप्त नाम पर्याप्त नभएमा केन्द्रीय संसदीय समितिले नाम सिफारिस नभएको व्यक्तिलाई पनि उम्मेदवारका लागि निर्णय गरी उम्मेदवारी दिने व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(९) राष्ट्रिय सभा सदस्यको उम्मेदवारी :

(क) प्रत्येक प्रदेश कार्यसमितिले नेपालको संविधानको धारा ८६ उपधारा २ (क) बमोजिम निर्वाचित हुने राष्ट्रिय सभा सदस्यको लागि मातहतका जिल्लाबाट योग्यता पुगेका सम्भावित नामको सूची माग गरी प्राप्त नाममध्येबाट एक सिटका लागि तीन जनाको नाम सहमति हुन सकेमा सहमति अनुसार र सहमति हुन नसके बहुमतबाट निर्णय गरी केन्द्रमा पठाउनेछ ।

(ख) केन्द्रले प्राप्त नाम आफूसंग विवरण राखी केन्द्रीय संसदीय समितिमा पठाउनेछ ।

(ग) केन्द्रीय संसदीय समितिले प्राप्त नाम मध्ये सहमति हुन सकेमा सहमति र सहमति हुन नसकेमा वहुमतबाट निर्णय गरी केन्द्रीय कार्यसमितिबाट अनुमोदन गराई पार्टीको तर्फवाट उम्मेदवारी घोषणा गरी सम्बन्धित उम्मेदवारको मनोनयन दाखिला गर्ने व्यवस्था गर्नेछ ।

(घ) केन्द्रीय संसदीय समितिले नेपालको संविधानको धारा ८६ उपधारा २ (ख) बमोजिम मनोनित हुने राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्णय गरी केन्द्रीय कार्यसमितिवाट अनुमोदन गर्नेछ ।

३३. उम्मेदवारीबारे अन्य व्यवस्था :

(१) कुनै पनि तहको प्रत्यक्ष तर्फको उम्मेदवार मनोनयन दर्ता हुने मिति भन्दा एक महिना पूर्व अन्तिम निर्णय गरिसक्नु पर्नेछ ।

(२) प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा सदस्यमा पार्टीको तर्फबाट समानुपातिक आधारमा

निर्वाचित व्यक्ति तत्काल त्यसपछिको प्रतिनिधि सभा वा प्रदेश सभामा पार्टीको तर्फबाट समानुपातिक आधारमा पुनः उम्मेदवार हुन पाउने छैन ।

(३) प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा दुबैमा समानुपातिकतर्फको उम्मेदवारको निर्णय गर्दा कुनै पनि निर्वाचन क्षेत्रबाट एकभन्दा बढी उम्मेदवार दिइने छैन ।

(४) उम्मेदवारीको निर्णय वा अनुमोदन गर्ने निकायले उम्मेदवारका लागि प्रस्तुत भएका नाम बारे सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रमा कुनै किसिमले सर्वेक्षण गर्न वा गराउन सक्नेछ । केन्द्र ीय संसदीय समितिले निर्णय गर्दा सम्बन्धित प्रदेश कार्यसमितिको सभापतिलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्नेछ ।

(५) गाउँ/नगरपालिका सभाबाट निर्वाचित हुने कार्यपालिका सदस्यको उम्मेदवारी सम्बन्धी निर्णय मातहतका निकायबाट सिफारिस माग गरी जिल्ला संसदीय समितिले गर्नेछ ।

परिच्छेद- ९
अनुशासन समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

३४. अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था :

१. अनुशासन उल्लघंन गरेको मानिने ।

नेपाली कांग्रेसको सदस्य, नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य वा निकायले देहाय बमोजिमको कार्य गरेमा अनुशासन उल्लङ्घन गरेको मानिनेछ ।

(क) पार्टीको आदर्श, सिद्धान्त र नीति विपरीत कुनै पनि कार्य गरेमा ।

(ख) पार्टीको विधान, नियमावली विपरीत कार्य गरेमा ।

(ग) पार्टीको आचारसंहिता उल्लङ्घन गरेमा ।

(घ) पार्टीको उम्मेदवार वा पार्टीले समर्थन गरेको उम्मेदवार विरुद्ध उम्मेदवार भएमा वा त्यस्तो उम्मेदवारको प्रस्तावक वा समर्थक भएमा वा निर्वाचनको समयमा पार्टीको उम्मेदवारका विरुद्धमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा विरोध गरेमा वा असहयोग गरेमा ।

(ङ) पार्टीलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा हानी नोक्सानी पुऱ्याएमा ।

(च) कसैको पनि चरित्र हत्या हुने, व्यक्तिगत वा सामाजिक मर्यादा भंग हुने, सम्मानमा चोट पुग्ने वा वितृष्णा फैलिने, साम्प्रदायिक सद्भाव प्रतिकूल हुने कुनै पनि गतिविधि, व्यवहार, आचरण वा अभिव्यक्ति गरेमा ।

२. अनुशासन समिति : पार्टीको अनुशासन कायम राख्न र आचारसंहिता पालन गराउन देहाय बमोजिमका अनुशासन समिति रहनेछन् ।

(क) जिल्ला अनुशासन समिति

(ख) प्रदेश अनुशासन समिति

(ग) केन्द्रीय अनुशासन समिति

३. जिल्ला अनुशासन समितिको गठन :

(क) जिल्ला कार्यसमितिले आफूमध्येबाट जिल्ला अनुशासन समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) जिल्ला अनुशासन समितिमा एक जना संयोजक र दुई जना सदस्य रहनेछन् ।

४. जिल्ला अनुशासन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

जिल्ला अनुशासन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) पार्टीको उम्मेदवार वा पार्टीले समर्थन गरेको उम्मेदवार विरुद्ध उम्मेदवार भएमा वा त्यस्तो उम्मेदवारको प्रस्तावक वा समर्थक भएमा पाँच वर्षका लागि

पार्टीवाट निष्काशन गर्ने ।

(ख) निर्वाचनको समयमा पार्टीको उम्मेदवारका विरुद्धमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा विरोध गरेमा वा असहयोग गरेमा वा अन्य पार्टी वा उम्मेदवारको पक्षमा प्रचार प्रसार गरेमा उम्मेदवारको राय समेत लिई तत्काल पार्टीको सदस्यवाट निलम्बन गर्ने ।

(ग) कुनै पनि तहको निर्वाचनको समयमा पार्टीको उम्मेदवारले कुनै सदस्य वा पार्टी निकायले प्रत्यक्ष वा परोक्ष रुपमा पार्टी वा उम्मेदवारका हित विपरीत काम गरेको, निष्कृय बसेको वा अन्य उम्मेदवारलाई सहयोग हुने कार्य गरेको देखिएमा सोको जानकारी जिल्ला अनुशासन समितिलाई दिनु पर्नेछ । यसरी जानकारी प्राप्त भएमा जिल्ला अनुशासन समितिले त्यस्ता सदस्यलाई तत्काल सम्झाउने, चेतावनी दिने र नमानेमा सदस्यता निलम्बन गरी सोको जानकारी प्रदेश र केन्द्रीय अनुशासन समितिलाई दिनेछ ।

(घ) उपधारा (४) (क) (ख) र (ग) बमोजिमको सजाय गरेको हकमा प्रदेश र केन्द्रीय अनुशासन समितिलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।

तर उपधारा (४), (क) (ख) र (ग) को अधिकार सम्बन्धित निर्वाचन समाप्त भई सकेपछि प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

(ङ) जिल्ला कार्यसमिति मातहतका निकाय वा जिल्ला भित्रको पार्टीको कुनै पनि सदस्यले पार्टीको आदर्श, उद्देश्य, नीति, र आचारसंहिता विरूद्ध कार्य वा विधानको उल्लङघ्न भयो भनी पार्टीको निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यका विरूद्ध उजुरी दिएमा वा अनुशासन समितिलाई अनुशासन विपरीत कार्य भएको जानकारी प्राप्त भएमा वा अनुशासन विपरीत कार्य भएको देखिएमा सम्बन्धित निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यलाई जानकारी लिने, स्पष्टीकरण माग्ने, छानविन गर्ने ।

(च) अनुशासन भङ्ग गर्ने निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यलाई नियमावली र आचारसंहिता अनुसार कसुर हेरी सम्झाउने, चेतावनी दिने । त्यस्ता कारवाई गर्दा आफ्नो सफाई दिने मौकाबाट कसैलाई पनि वञ्चित गरिनेछैन ।

(छ) कुनै निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यलाई उपधारा (४), (क), (ख), (ग), (घ), (ङ) र (च) बाहेक अनुशासन भङ्ग गरेकोमा सदस्यतावाट निलम्बन वा निष्काशन गर्नु पर्ने देखिएमा जिल्ला अनुशासन समितिले कसुरको प्रकृति लगायत सबै आवश्यक कुरामा छानविन गरी सजायको माग समेत गरी यथासक्य छिटो प्रदेश अनुशासन समितिमा पठाउनु पर्नेछ ।

(ज) जिल्ला अनुशासन समितिले वार्षिक प्रतिवेदन जिल्ला कार्यसमितिमा पेश गर्नेछ र सम्पूर्ण विवरण प्रदेश र केन्द्रीय अनुशासन समितिमा पठाउनेछ ।

(झ) जिल्ला अनुशासन समितिले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले निर्णयको सूचना पाएको मितिले पैंतीस दिन भित्र प्रदेश अनुशासन समितिमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

५. प्रदेश अनुशासन समितिको गठन :

(क) प्रदेश कार्यसमितिले आफूमध्येबाट प्रदेश अनुशासन समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) प्रदेश अनुशासन समितिमा एक जना संयोजक र तीन जना सदस्य रहनेछन् ।

६. प्रदेश अनुशासन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

प्रदेश अनुशासन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) जिल्ला अनुशासन समितिले गरेको अनुशासनको काम, कारबाही र निर्णयमाथि पुनरावेदन सुन्ने ।

(ख) अनुशासन भङ्ग गरेकोमा सदस्यतावाट निलम्बन वा निष्काशन गर्नु पर्ने देखी कसुर समेत उल्लेख गरी जिल्ला अनुशासन समितिले सजायको माग समेत गरेकोमा थप छानविन गर्नु पर्ने भएमा आफैं वा जिल्ला अनुशासन समिति मार्फत थप छानविन गरी निर्णय गर्ने ।

(ग) उपधारा (४) (ख) बाहेक पार्टीको उद्देश्य, नीति र आचारसंहिता विरूद्ध अथवा विधानको उल्लङघ्न भयो भनी प्रदेश अनुशासन समितिलाई कुनै पनि रूपमा जानकारी हुन आएमा सोबारे जानकारी लिई छानविन गर्ने, स्पष्टीकरण लिई आवश्यक कारबाही गर्ने ।

(घ) अनुशासन भङ्ग गर्ने निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यमाथि कारबाही गर्दा यो विधान, नियमावली र आचारसंहिता अनुसार कसूर हेरी सम्झाउने, चेतावनी दिने, निलम्बन गर्ने । निलम्बन गर्दा बढीमा छ महिनाकालागि गर्न सकिनेछ । त्यसरी निलम्बन गरेको जानकारी यथासक्य छिटो केन्द्रीय अनुशासन समितिमा पठाउनु पर्नेछ । त्यस्तो कारबाही गर्दा आफ्नो सफाइ दिने मौकाबाट कसै लाई पनि वञ्चित गरिने छैन ।

(ङ) अनुशासन भंग गरेकोमा सदस्यतावाट निष्काशन गर्नु पर्ने देखिएमा प्रदेश अनुशासन समितिले कसुरको प्रकृती हेरि सजायको माग समेत गरी यथाशक्य छिटो केन्द्रीय अनुशासन समितिमा पठाउनु पर्नेछ ।

(च) प्रदेश अनुशासन समितिले आफ्ना केही अधिकार जिल्ला अनुशासन समितिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(छ) प्रदेश अनुशासन समितिले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा निर्णयको सूचना पाएको मितिले पैंतीस दिन भित्र सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायले केन्द्रीय अनुशासन समितिमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

७. केन्द्रीय अनुशासन समितिको गठन :

(क) पार्टीको आचारसंहिता पालन गराउन र अनुशासन कायम राख्न केन्द्रीय कार्यसमितिले आफूमध्येबाट केन्द्रीय अनुशासन समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) केन्द्रीय अनुशासन समितिमा एक जना संयोजक र चार जना सदस्य रहनेछन् ।

८. केन्द्रीय अनुशासन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) जिल्ला र प्रदेश अनुशासन समितिले गरेको निर्णयमाथि पुनरावेदन सुन्ने ।

(ख) जिल्ला र प्रदेश अनुशासन समितिले कारवाई गरेको तर पुनरावेदन नपरेको कार वाई बारे पनि जानकारी लिई कारवाई औचित्यपूर्ण भए नभएको हेरी उपयुक्त निर्णय गरी प्रदेश वा जिल्ला अनुशासन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ग) जिल्ला वा प्रदेशले कारबाही गरेको वा कारबाही गर्न सिफारिस गरेको बाहेक पार्टीको उद्देश्य, नीति, र आचारसंहिता विरूद्ध अथवा विधानको उल्लङघ्न भयो भनी पार्टीका निकाय, पदाधिकारी वा सदस्यवाट केन्द्रीय अनुशासन समितिमा सोझै उजुरी परेमा वा केन्द्रीय अनुशासन समितिलाई कुनै पनि रुपमा जानकारी हुन आएमा छानविन गर्ने र निर्णय गर्ने । यसरी जानकारी लिने, छानविन गर्ने वा स्पष्टीकरण लिने लगायतका कार्य गर्न केन्द्रीय अनुशासन समितिले प्रदेश वा जिल्ला अनुशासन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(घ) अनुशासन भङ्ग गर्ने निकाय वा पदाधिकारी वा सदस्यमाथि कारबाही वा जिल्ला वा प्रदेश अनुशासन समितिको निर्णयमा पुनरावेदन निर्णय गर्दा नियमावली र आचारसंहिता अनुसार कसुर हेरी सम्झाउने, चेतावनी दिने, निलम्बन वा निष्काशन गर्ने । त्यस्तो कारबाही गर्दा आफ्नो सफाइ दिने मौकाबाट कसैलाई पनि वञ्चित गरिनेछैन ।

(ङ) निलम्बन गर्दा बढीमा एक वर्ष र निष्काशन गर्दा बढीमा पाँच वर्षका लागि गर्न सकिनेछ ।

(च) केन्द्रीय अनुशासन समितिको निर्णयबाट कारबाहीमा परेको सदस्य वा पदाधिकारीले निर्णय उपर चित्त नबुझेका खण्डमा सोको सूचना पाएको मितिले पैँतीस दिनभित्र केन्द्रीय कार्यसमितिमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ र केन्द्रीय कार्यसमितिको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(छ) केन्द्रीय अनुशासन समितिले आफ्ना केही अधिकार प्रदेश वा जिल्ला अनुशासन समितिलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

९. अनुशासन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- १०
केन्द्रीय निर्वाचन समिति, केन्द्रीय नीति, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, केन्द्रीय विभागहरु

३५. केन्द्रीय निर्वाचन समितिः

(१) केन्द्रीय निर्वाचन समितिको गठन :

(क) यस विधानमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक पार्टीका सबै तहका निकाय र पदाधिकारीको निर्वाचनका लागि केन्द्रीय कार्यसमितिले केन्द्रीय निर्वाचन समिति गठन गर्नेछ ।

(ख) केन्द्रीय सभापतिले केन्द्रीय निर्वाचन समितिका लागि संयोजक एक र सदस्य चार जनाको नाम केन्द्रीय कार्यसमितिको बैठकमा प्रस्ताव गर्नेछन् ।

(ग) उक्त प्रस्ताव केन्द्रीय कार्यसमितिबाट अनुमोदन हुनु पर्नेछ ।

(२) केन्द्रीय निर्वाचन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) निर्वाचन समितिले पार्टीको विधान बमोजिम सबै तहको निर्वाचन सम्पन्न गर्नेछ ।

(ख) पार्टीका सबै तहको निर्वाचन गोप्य मतदानद्वारा गरिनेछ । अन्य प्रक्रिया केन्द्रीय निर्वाचन समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(ग) टोल,गाउँपालिका/नगरपालिका वडा, गाउँपालिका, नगरपालिका, प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र, प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र, जिल्ला र प्रदेश स्तरको पार्टी निकायको कुनै पद रिक्त भएमा त्यस्तो पदमा निर्वाचन सम्पन्न गर्नका लागि केन्द्रीय निर्वाचन समितिले प्रदेश कार्यसमिति वा जिल्ला कार्यसमितिलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको केन्द्रीय महाधिवेशन र प्रदेश अधिवेशन हुने वर्ष भन्दा कम्तिमा एक वर्ष अगावै स्थानीय तहका सबै अधिवेशन र कार्यसमितिहरू गठन गरिनेछन् । स्थानीय तहका अधिवेशनबाट प्रदेश अधिवेशन र केन्द्रीय महाधिवेशनका लागि निर्वाचित हुने प्रतिनिधि प्रदेश अधिवेशन र केन्द्रीय महाधिवेशन हुनुभन्दा

तीन महिना पहिला निर्वाचित गरिनेछन् ।

(ङ) निर्वाचन समितिले निर्वाचन प्रयोजनका लागि केन्द्रीय कार्यसमितिबाट प्राप्त नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता तथा पार्टीको सबै तहका निर्वाचनका मतदाताहरूको विवरण राख्ने र अद्यावधि गर्नेछ ।

(च) केन्द्रीय कार्यसमितिले तोके बमोजिम निर्वाचन समितिले सम्बन्धित तहको निर्वाचनको क्यालेण्डर बनाउनेछ ।

(छ) पार्टीको कुनै पनि तहको निर्वाचन गराउन केन्द्रीय निर्वाचन समितिले आफ्नो अधिकार प्रत्यायोजन गरी निर्वाचन अधिकृत तोकी खटाउन सक्नेछ ।

(ज) केन्द्रीय निर्वाचन समितिले आफूले गरेको कार्यको विवरण केन्द्रीय कार्यसमितिमा नियमित रूपमा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।

३६. केन्द्रीय नीति, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान :

(१) गठन :

(क) सभापतिले तोकेको केन्द्रीय कार्यसमितिका उप-सभापति प्रतिष्ठानको प्रमुख र हनेछन् ।

(ख) प्रतिष्ठानका प्रमुखले केन्द्रीय सभापतिसंग परामर्श गरी आवश्यकतानुसार केन्द्रीय सदस्य वा पूर्व केन्द्रीय सदस्य वा पार्टीमा विशिष्ठ योगदान गरेको व्यक्ति मध्येबाट उपप्रमुख मनोनित गर्नेछन् ।

(ग) प्रतिष्ठानका प्रमुखले केन्द्रीय सभापतिसंग परामर्श गरी प्रदेश कार्यसमितिका सभापतिले तोकेको प्रदेश उप-सभापति सहित नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्यमध्येबाट बढीमा एकाउन्न जनालाई प्रतिष्ठानको सदस्यमा नियुक्त गर्नेछन् । सदस्यमा नियुक्त गर्दा मुलुकको संघीय संरचना, जनसंख्या र समावेशी सिद्धान्तलाई मध्यनजर गरी नियुक्ति गरिनेछ ।

(घ) प्रतिष्ठानको एक स्थायी सचिवालय रहनेछ । सम्बन्धित विषय क्षेत्रका विज्ञ, नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यलाई प्रमुखले प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक र निर्देशकको पदमा नियुक्त गर्नेछन् ।

(ङ) प्रतिष्ठानले विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न विज्ञ संलग्न गराई विषयगत एकाई गठन गर्न सक्नेछ ।

(च) प्रतिष्ठानले प्रदेश तथा जिल्लामा तोकिए बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्नेछ ।

(छ) प्रतिष्ठानको कार्यक्षेत्र, कार्ययोजना, सचिवालय सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) देशको समसामयिक राजनीतिक विषय र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पार्टीले लिनु पर्ने नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने ।

(ख) पार्टीले अख्तियार गरेका र गर्नु पर्ने नीति तथा कार्यक्रम, मुलुकको समग्र हितका लागि पार्टीले लिनु पर्ने नीति, पार्टी संगठन सुदृढीकरण र विस्तारका लागि आवश्यक अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।

(ग) पार्टी तथा भ्रातृ एवं शुभेच्छुक संघ संस्थाका सदस्यलाई पार्टीको आदर्श, सिद्धान्त, मूल्य, मान्यता, नीति, रणनीतिका बारेमा प्रशिक्षित र सक्षम बनाउन विभिन्न तहमा विचार-गोष्ठी, अन्तरसम्वाद/अन्तरक्रिया, परामर्श एवं निश्चित उद्देश्य र कार्य योजनासहित प्रशिक्षण कार्यक्रम, प्रतियोगात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

गराउने ।

(घ) नेपाली कांग्रेसको प्रत्येक सदस्यले क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गरेपछि नवीकरण गर्नु पूर्व पार्टीको आधारभूत प्रशिक्षण लिनु पर्ने गरी पाठ्यक्रम विकास गरी देशव्यापी प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) पार्टी नीति, अनुसन्धान, प्रशिक्षण र व्यक्तित्व विकाससंग सम्वन्धित विषयमा पार्टी साहित्य तथा पाठ्य सामाग्री तयार गरी प्रकाशन गर्ने, गराउने ।

(च) हरेक छ महिनामा आफ्नो कार्य प्रगति प्रतिवेदन पार्टी केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(छ) पार्टीको हितमा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

३७. केन्द्रीय विभागहरू सम्बन्धी व्यवस्था

(१) गठन

(क) केन्द्रमा केन्द्रीय कार्यसमितिका सदस्य प्रमुख रहेको देहाय बमोजिमका केन्द्रीय विभागहरुको गठन हुनेछ ।

(१) संगठन विभाग, (२) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विभाग, (३) संवैधानिक कानुन तथा संसदीय मामिला विभाग, (४) संघीय मामिला तथा स्थानीय तह विभाग, (५) सूचना, सञ्चार तथा प्रचार विभाग, (६) पेशागत तथा बुद्धिजीवी विभाग, (७) भाषा, साहित्य, कला तथा संस्कृति विभाग, (८) शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि विभाग, (९) गैर सरकारी संस्था तथा सामाजिक सेवा विभाग, (१०) अनुगमन, मूल्याकंन तथा अभिलेख विभाग, (११) उद्योग तथा वाणिज्य विभाग, (१२) पर्यटन विभाग, (१३) कृषि तथा भूमिसुधार विभाग, (१४) युवा तथा खेलकुद विभाग, (१५) प्राकृतिक स्रोत, जल तथा ऊर्जा विभाग, (१६) शान्ति, सुरक्षा तथा प्रशासन सेवा विभाग, (१७) श्रमिक तथा ट्रेड यूनियन विभाग, (१८) जनसम्पर्क समिति समन्वय, वैदेशिक रोजगार तथा आप्रवासन विभाग, (१९) द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा मेलमिलाप विभाग, (२०) स्वास्थ्य विभाग, (२१) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन विभाग, (२२) महिला, लैङ्गिक समता, सामाजिक सुरक्षा एवं कल्याण विभाग, (२३) आर्थिक नीति तथा योजना विभाग, (२४) भौतिक पूर्वाधार, निर्माण तथा यातायात विभाग, (२५) अन्य पार्टी सम्पर्क विभाग, (२६) सहकारी विभाग, (२७) भ्रातृ संघ समन्वय विभाग, (२८) शुभेच्छुक संस्था समन्वय विभाग ।

(ख) प्रत्येक विभागमा बढीमा एकाउन्न जना सदस्य रहनेछन् ।

(ग) केन्द्रीय सभापतिले विभागीय प्रमुखको परामर्शमा एक जना उपप्रमुख, एक जना सचिव र सदस्यहरू तोक्नेछ ।

(घ) विभागका उपप्रमुख, सचिव, सदस्यमा मनोनयन हुन नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्य हुनु पर्नेछ ।

(ङ) उपप्रमुख, सचिव र सदस्यहरूको मनोनयन गर्दा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यान दिइनेछ ।

(च) विभागमा मनोनयन गर्दा पार्टी सदस्यहरूको रुचि, विज्ञता, अनुभव र पार्टीमा पुऱ्याएको योगदानलाई आधार बनाइनेछ ।

(छ) प्रमुखले विभागको बैठकमा आवश्यकतानुसार कुनै पनि व्यक्तिलाई आमन्त्रण

गर्न सक्नेछ ।

(ज) विभागको कार्यक्षेत्र हेरी विशेषज्ञ संलग्न गराई विभिन्न एकाइ, उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सकिनेछ ।

(झ) विभागको बैठक कम्तिमा दुई महिनामा एक पटक बस्नेछ ।

(ञ) विभागले प्रत्येक छ महिनामा कार्यसम्पादन प्रगति प्रतिवेदन केन्द्रीय कार्यसमितिमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(ट) पार्टीको भ्रातृ र शुभेच्छुक संस्थालाई तोकिए बमोजिमका विभागले समन्वय गरी क्रियाशील गराउनेछ ।

(ठ) प्रत्येक विभागले आफूसंग सम्बन्धित विषयबारे प्रचलित संविधान र कानुनमा भएका व्यवस्था, नेपाल सरकारले तर्जुमा गरेको नीति, सरकारले तत् सम्बन्धमा गरेको कामहरूको अनुगमन मूल्याङ्कन गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकार ी र सो सम्बन्धमा पार्टीले बनाउनु पर्ने नीति र गर्नु पर्ने कार्यबारे सुझाव दिनेछ ।

(ड) केन्द्रीय कार्यसमितिले विभागलाई थप कार्य गर्न निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(ढ) केन्द्रीय कार्यसमितिले यस विधानमा उल्लिखित विभागबाहेक आवश्यकता अनुसार अन्य विभाग गठन गर्न र काम, कर्तव्य, अधिकार तोक्न सक्नेछ ।

(ण) विभाग सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२. विभागहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) संगठन विभाग

(क) केन्द्र मातहतका पार्टीका निकायको क्रियाशीलताको निरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक निर्देशन दिने तथा केन्द्रीय कार्यसमितिमा आवधिक जानकारी गराउने ।

(ख) मातहतका निकायकाबीचमा आवश्यक समन्वय भए नभएको हेरी आवश्यक निर्देशन दिने ।

(ग) मातहतका निकायमा आइपर्ने समस्याको समाधानका लागि विधानतः पहल गर्ने ।

(घ) निर्वाचनमा आफ्नो पार्टीको स्थितिको समीक्षा गर्ने तथा पार्टीलाई विजयी गराउन आवश्यक रणनीति तयार गरी केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(ङ) पार्टीको संगठन विस्तार र सुदृढीकरणका लागि आवश्यक अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

(२) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विभाग

(क) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धबारे अध्ययन अनुसन्धान गरी पार्टीको नीति निर्माणमा सहयोग गर्ने ।

(ख) विभिन्न देशका राजनीतिक दल र कुटनीतिक नियोगसंग सम्पर्क गर ी सम्बन्ध सुमधुर बनाउने ।

(ग) अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगी संघ संस्थाहरुसंग सम्पर्क र समन्वय गरी आवश्यकता अनुसार गोष्ठी, सेमिनार एवं अन्तरक्रियाको आयोजना गर्ने ।

(३) संवैधानिक कानुन तथा संसदीय मामिला विभाग

(क) राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय, संवैधानिक एंव कानुनी विषयमा केन्द्र ीय समितिलाई सुझाव सल्लाह दिने ।

(ख) पार्टीसंग सम्बन्धित मुद्दा मामिला तथा कानुनी विषयमा सहयोग

पुऱ्याउने ।

(ग) नेपाली कांग्रेसको प्रादेशिक र संघीय संसदीय दललाई व्यवस्थित र क्रियाशील बनाउने तथा पार्टीसंग समन्वय गर्ने कार्यमा सक्रिय र हने । सोको आवधिक जानकारी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई गराउने ।

(घ) देशको मानव अधिकारको अवस्थाको अध्ययन मूल्याङ्कन गरी आवश्यक सुझाव सहित केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

(४) संघीय मामिला तथा स्थानीय तह विभाग

(क) संघीयतालाई सुदृढ गर्दै जनताको हितमा प्रभावकारी बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई नीति निर्माणमा सहयोग गर्ने ।

(ख) संघीय संसद, प्रदेश सभा र प्रदेश सरकारका काम कारवाहीको मूल्याङ्कन गर्ने तथा केन्द्र र प्रदेशमा पार्टीलाई प्रभावकारी बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(ग) स्थानीय तहका काम, कारबाहीको अध्ययन गर्ने, स्थानीय तहमा पार्टीबाट निर्वाचित पार्टी सदस्यको प्रभावकारिता वृद्धि गर्न र निर्वाचित निकाय र पार्टीबीच समन्वय गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(घ) स्थानीय तहका निर्वाचित पदाधिकारी र कर्मचारीका महासंघहरूस ंग समन्वय गर्ने ।

(५) सूचना, सञ्चार तथा प्रचार विभाग

(क) सूचना सङ्कलन गर्ने, अध्ययन विश्लेषण गर्ने, निरन्तर पार्टीको हितमा प्र चारप्रसार गर्ने, पार्टी विरुद्धका आरोपको खण्डन गर्ने ।

(ख) पार्टीको मुखपत्र, साहित्यआदि प्रकाशन गर्ने, पुस्तकालय सञ्चालन गर्ने ।

(ग) पार्टीले भाग लिएको निर्वाचनमा पार्टीका तर्फबाट निर्वाचन रणनीति तय गर्ने, निर्वाचन सामाग्री तयारी तथा वितरण गर्ने, गराउने ।

(घ) पार्टीबाट सञ्चालित कार्यक्रम र अभियानको निरन्तर प्रचारप्रसार गर्ने ।

(६) पेशागत तथा बुद्धिजीवी विभाग

(क) पार्टीसंग आवद्ध वा वैचारिकरूपले नजिक रहेका पेशागत एवं बुद्धिजीवी स ंस्था र व्यक्तिहरुसंग सम्बन्ध, सम्पर्क बनाई पार्टी हितमा क्रियाशील बनाउने कार्य गर्ने ।

(ख) देशभरीका पेशागत तथा बुद्धिजीवी संघ संस्था, नागरिक समाज वा व्यक्तिहरूको अभिलेख राख्ने ।

(ग) बुद्धिजीवी, नागरिक समाजका व्यक्तिहरूसंग निरन्तर बैठक अन्तरक्रिया गर ी विविध विषय क्षेत्रमा पार्टीका नीति र कार्ययोजना बनाउन सुझाव लिने ।

(७) भाषा, साहित्य, कला तथा संस्कृति विभाग

(क) भाषा, साहित्य, कला तथा संस्कृतिबारे अध्ययन अनुसन्धान गने र् । सम्बन्धित क्षेत्रमा नीति तर्जुमा गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिको संरक्षण र सम्वर्द्धनका लागि आवश्यक कार्य गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(ग) भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिसंग सम्वद्ध संघ संस्था वा व्यक्तिहरुसंग निरन्तर सम्बन्ध र सम्पर्क स्थापित गर्ने तथा समय समयमा विचार

गोष्ठी र अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम गर्ने ।

(८) शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि विभाग

(क) देशको शैक्षिक अवस्थाको अध्ययन अनुसन्धान गरी समग्र शिक्षानीति तयार गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) पार्टीसंग सम्वद्ध वा वैचारिकरूपले निकट रहेका शिक्षा क्षेत्रका संघ संस्थाहरुलाई क्रियाशील बनाई परिचालन गर्ने ।

(ग) विज्ञान तथा प्रविधिको क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था वा व्यक्तिहरुसंग सम्पर्क समन्वय गर्ने । विज्ञान प्रविधिको क्षेत्रको अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति निर्माणमा केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(घ) उच्च माध्यमिक तहसम्मको शिक्षालाई निःशुल्क गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ङ) उच्च शिक्षा गुणस्तरीय र सर्वसुलभ गराउन आवश्यक कार्य गर्ने । प्राविधिक शिक्षालाई गुणस्तरीय र सर्वसाधारण जनताको पहुँचमा पुग्ने गरी उपलव्ध गराउन आवश्यक कार्य गर्ने ।

(च) शैक्षिक क्षेत्रलाई सवल बनाउन कार्यकर्ताहरूलाई क्रियाशील हुन प्रोत्साहित गर्ने ।

(९) गैर सरकारी संस्था तथा सामाजिक सेवा विभाग

(क) पार्टीसंग सम्बद्ध वा वैचारिक रुपले निकट रहेका गैरसरकारी सामाजिक संघ संस्था महासंघहरूसंग समन्वय, सम्पर्क राखी पार्टी हितमा परिचालन गर्ने ।

(ख) अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका र देशभित्र कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरुको विवरण राख्ने, तिनको काम कारवाहीको अध्ययन अनुसन्धान गरी सुझाव सहित केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

(ग) राष्ट्रियस्तरका गैर सरकारी संस्था र सामाजिक सुरक्षा लगायत सामाजिक सेवाबारे नीति तर्जुमा गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(१०) अनुगमन, मूल्याकंन तथा अभिलेख विभाग

(क) जनस्तरमा पार्टीको छबिबारे अनुगमन गरी मूल्याङ्कन गर्ने र पार्टीको छबि र लोकप्रियतालाई अभिबृद्धि गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ख) पार्टीको निकायहरूबाट भएका कामले जनस्तरमा पर्न गएको प्रभावबारे मूल्याङ्कन गरी आवश्यक सुझाव दिने ।

(ग) जनस्तरमा अन्य राजनीतिक दलहरूको प्रभावबारे मूल्याङ्कन गर्ने र केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(घ) पार्टीका सबै सदस्य, भ्रातृ तथा शुभेच्छुक संस्थाका सदस्य र पार्टीका सम्पूर्ण गतिविधिहरुको अभिलेख राख्ने ।

(ङ) विशेषतः पार्टीको जन्मकालदेखि नै महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका सदस्यहरुको अभिलेख र दस्तावेजहरू सुरक्षित राख्ने ।

(च) मातहतका पार्टी निकायले गर्नु पर्ने विधान निर्देशित कार्यहरू भए नभएको अनुगमन गर्ने र केन्द्रीय समितिमा आवधिक जानकारी गराउने ।

(११) उद्योग तथा वाणिज्य विभाग

(क) देशमा सञ्चालित ठूला, मझौला, साना उद्योगको विवरण तयार गरी

उद्योग मैत्री वातावरण तयार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ख) देशको उद्योग वाणिज्य क्षेत्रको समग्र अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ग) वस्तु आयात र निर्यातबीचको असन्तुलन र बढ्दो व्यापार घाटाका कारणबारे अध्ययन, अनुसन्धान गरी निर्यात बढाउन र व्यापार घाटा कम गर्ने नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(घ) उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रमा क्रियाशील संघ, संस्था, महासंघसंग सम्पर्क समन्वय गर्ने र पार्टी हितमा क्रियाशील गराउने ।

(ङ) वैदेशिक लगानी बृद्धिका लागि आवश्यक नीति बनाउन सहयोग गर्ने ।

(१२) पर्यटन विभाग

(क) देशको पर्यटन क्षेत्रको समग्र अध्ययन, अनुसन्धान गरी पर्यटक अनुकूल नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) पर्यटन व्यवसायसंग आवद्ध संघ संस्थाहरुको विवरण राख्ने, त्यस्ता संघ संस्थाहरुलाई पार्टीको हितमा क्रियाशील बनाउने काम गर्ने ।

(ग) पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन, सम्वर्द्धन र विकास तथा पर्यटन क्षेत्रका नयाँ पूर्वाधार र सम्भावनाहरूबारे अध्ययन अनुसन्धान गरी आवश्यक नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(१३) कृषि तथा भूमिसुधार विभाग

(क) किसानको हक हितका लागि समग्र कृषि क्षेत्रको अध्ययन अनुसन्धान गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई कृषि नीति बनाउन सहयोग गर्ने ।

(ख) भू उपयोग र भू व्यवस्थापन नीति निर्माण गर्ने, उर्वर शक्ति बढाउने, वस्ती व्यवस्थापन गर्ने, सिंचाइ, मलखाद, बीउको सर्वसुलभता बनाउन आवश्यक नीति निर्माणमा पार्टीलाई सहयोग गर्ने ।

(ग) कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुन आवश्यक नीति बनाउन सहयोग गर्ने ।

(घ) सुकुम्वासी, हलिया, भूमिहीन व्यक्तिहरूको बसोबासको उचित व्यवस्थापनको लागि आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गरी आवश्यक सुझाव दिने ।

(१४) युवा तथा खेलकुद विभाग

(क) युवाको ज्ञान सीप र ऊर्जालाई मुलुक र पार्टीको हितमा प्रयोग हुने गरी पार्टीको युवा नीति बनाउन आवश्यक अध्ययन गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव गर्ने ।

(ख) खेलकुद सम्वन्धमा आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गरी राष्ट्रिय खेलकुद नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ग) पार्टीसंग आवद्ध खेलकुदसम्वद्ध संघ संस्थाहरुसंग सम्पर्क समन्वय गरी पार्टीको हितमा क्रियाशील तुल्याउने ।

(घ) राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा ख्याती प्राप्त खेलाडीहरूको विवरण तयार गरी सम्पर्क तथा सम्बन्ध बढाउने र खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न विभिन्न कार्य गर्ने ।

(ङ) युवा वेरोजगार समस्याको समाधानका लागि अध्ययन अनुसन्धान गरी उपयुक्त नीति र कार्यक्रममा सक्रिय रहने तथा केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव प्रस्तुत गर्ने ।

(१५) प्राकृतिक स्रोत, जल तथा ऊर्जा विभाग

(क) जल र उर्जाको अधिकतम सदुपयोग गर्ने बारेमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी यसलाई सम्बृद्धिको आधार बनाउन नीति निर्माणमा सहयोग गर्ने ।

(ख) जलस्रोत, खनिज, ऊर्जा, जङ्गल, जमिनलगायत सबै प्राकृतिक स्रोतबारे अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति निर्माण गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ग) प्राकृतिक स्रोतहरुको पहिचान र उपयोगको सम्भाव्यता अध्ययन गरी देश हितमा सदुपयोग गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(१६) शान्ति, सुरक्षा तथा प्रशासन सेवा विभाग

(क) शान्ति सुरक्षासंग सम्बन्धित निकाय र नागरिक प्रशासनलाई स्वतन्त्र, निश्पक्ष, भ्रष्टाचारमुक्त, सक्षम र पेशागत बनाउन आवश्यक नीति तर्जुमा गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) देशको शान्ति सुरक्षा र निजामती प्रशासनको अवस्थाबारे अध्ययन गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने । शान्ति सुरक्षा र नागरिक प्रशासन सम्बन्धमा पार्टीलाई नीति बनाउन सहयोग गर्ने ।

(ग) शान्ति, सुरक्षा र प्रशासनको क्षेत्रमा राष्ट्र सेवा गरी निवृत भएका व्यक्तिहरूको संघ, संस्था र व्यक्तिहरूसंग सम्पर्क समन्वय गरी पार्टीका पक्षमा क्रियाशील बनाउन आवश्यक पहल गर्ने ।

(१७) श्रमिक तथा ट्रेड यूनियन विभाग

(क) औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरूको विवरण तयार गरी श्रमिकको हक हितका लागि आवश्यक नीति बनाउन केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) देशमा कार्यरत ट्रेड यूनियनहरूबारे अध्ययन गरी जानकारी राख्ने र केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

(ग) श्रम शोषण र बालश्रमको अन्त्य गर्ने, श्रमिक बिमा सुविधाको बढोत्तरी गर्ने लगायतका श्रमिकहरूका हक हितमा आवश्यक कार्य गर्ने ।

(१८) जनसम्पर्क समिति समन्वय, वैदेशिक रोजगार तथा आप्रवासन विभाग

(क) पार्टीबाट स्वीकृति प्राप्त विदेशस्थित नेपाली नागरिकहरूबाट स्थापित नेपाली जनसम्पर्क समितिहरूलाई क्रियाशील बनाई परिचालन गर्ने ।

(ख) विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूबीच संस्थागत सम्पर्क र समन्वय स्थापित गर्ने ।

(ग) नेपालको आप्रवासनको अवस्था, यसका सकारात्मक र नकारात्मक पक्षहरूको अध्ययन गरी आप्रवासन सम्बन्धी नीति बनाउन पार्टीलाई सहयोग गर्ने ।

(घ) देशभित्र रोजगारी सृजना गर्ने र वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित एवं मर्यादित बनाउन नीतिगत सुधारका निम्ति आवश्यक नीति बनाई केन्द्रीय कार्यसमितिमा प्रस्तुत गर्ने ।

(ङ) गैर-आवासीय नेपालीहरुको संस्थासंग प्रभावकारी सम्पर्क स्थापित गर्ने ।

(च) विप्रेषणलाई देशभित्र उत्पादनमूलक कार्यमा लगानी गरी सदुपयोगको नीतिगत व्यवस्था गर्न सहयोग गर्ने ।

(छ) विदेशमा समस्यामा परेका नेपालीलाई सहयोग गर्न आवश्यक समन्वय

गर्ने ।

(ज) आवधिक निर्वाचनमा विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूबाट मतदानको व्यवस्थाका लागि आवश्यक नीति निर्माणमा पार्टीमार्फत् निर्वाचन आयोगलाई सुझाव दिने तथा पार्टीका पक्षमा मतदान सुनिश्चित गर्न गराउन विदेशस्थित जनसम्पर्क समितिहरूलाई सक्रिय गराउने ।

(१९) द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा मेलमिलाप विभाग

(क) समाजमा विद्यमान सबैखाले द्वन्द्व र समाधानबारे अध्ययन गरी सुझाव दिने ।

(ख) पार्टीबाट शहादत प्राप्त शहीद, शहीद परिवार, हिंसा/आतङ्कबाट पीडित पार्टीका सदस्यहरूको विवरण तयार गर्ने र त्यस्ता पीडितहरूलाई न्याय दिन आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ग) द्वन्द्वको स्थायी समाधान, द्वन्द्व पीडितहरूलाई राहत र द्वन्द्वको पुनरावृत्ति हुन नदिने वातावरणको सुनिश्चतताका लागि केन्द्रीय कार्यसमितिलाई आवश्यक सुझाव दिने ।

(घ) मेलमिलाप गर्न परामर्शको अभियान सञ्चालन गर्ने ।

(२०) स्वास्थ्य विभाग

(क) स्वास्थ्यमा सबै नागरिकको सहज पँहुच सुनिश्चित गर्न आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(ख) स्वास्थ्य र पोषण क्षेत्रसंग सम्बन्धित नीति बनाउन र परिमार्जन गर्न पार्टीलाई सुझाव दिने ।

(ग) स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थासंग सम्पर्क र समन्वय गरी पार्टीको हितमा क्रियाशील गराउने ।

(घ) सरकारी, निजी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाको अध्ययन गरी आवश्यक नीति बनाउन पार्टीलाई सहयोग गर्ने ।

(ङ) नागरिकले आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्राप्त गर्ने अवस्था सिर्जना गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।

(च) असाध्य वा कडा रोग लागेका विरामी, उचित उपचारको अभावमा रहेका नागरिक, प्राकृतिक विपद् वा दुर्घटना जस्ता कारणबाट अस्वस्थ्य भएका विरामी, अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य उपचारसमेत अन्य सहयोग गर्न पार्टी सदस्यलाई क्रियाशील गर्ने, गराउने ।

(छ) स्वास्थ्य शिक्षालाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाई नागरिकको सहज पहुँचको अवस्था निर्माण गर्नका लागि पहल गर्ने ।

(ज) स्वास्थ्य र पोषणमा राज्यको वढीभन्दा वढी लगानीको अवस्था सृजना गर्ने ।

(२१) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन विभाग

(क) वन तथा वातावरण सम्बन्धी नीति निर्माण वा परिमार्जन गर्न पार्टीलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) वन तथा वातावरण क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था र सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिसंग सम्पर्क समन्वय गरी पार्टीको हितमा क्रियाशील गराउने ।

(ग) वातावरण सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी दीर्घकालीन नीति निर्माण

गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(घ) विपद् व्यवस्थापनको राष्ट्रिय नीति निर्माण गर्न पार्टीलाई सहयोग गर्ने ।

(ङ) बाढी, पहिरो, भूकम्प, दुर्घटनाजस्ता विपदमा परी पीडित भएका व्यक्ति वा परिवारलाई पार्टीको तर्फबाट उद्धार, राहत, पुनर्स्थापनाजस्ता कार्यमा सहयोग गर्न भ्रातृ एवं शुभेच्छुक संघ संस्था समेतलाई परिचालन गर्ने ।

(२२) महिला, लैङ्गिक समता, सामाजिक सुरक्षा एवं कल्याण विभाग

(क) महिलाको सर्वत्तोमुखी विकास एवं हक, हित र अधिकारका लागि आवश्यक कार्य गर्न गराउन सहयोग पुऱ्याउने ।

(ख) लैङ्गिक समतालाई सुनिश्चित गर्न आवश्यक नीति निर्माणमा सहयोग गने र्।

(ग) सामाजिक सुरक्षा पाउनु पर्ने क्षेत्रको पहिचान गरी पार्टीको नीति निर्माण वा परिमार्जन गर्न सहयोग गर्ने ।

(घ) यस क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासंग सम्पर्क समन्वय गर्ने ।

(ङ) लोक कल्याणकारी राज्य स्थापनाका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।

(२३) आर्थिक नीति तथा योजना विभाग

(क) देशको समग्र आर्थिक पक्षको अध्ययन गरी आर्थिक नीति तर्जुमा वा परि मार्जन गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सहयोग गर्ने ।

(ख) सबै वित्तीय संस्थाहरुको काम कारवाहीको अध्ययन गर्ने र सो सम्बन्धमा केन्द्रीय कार्यसमितिलाई आवश्यक सुझाव दिने ।

(ग) वित्तीय क्षेत्रका संघ संस्थासंग समन्वय गर्ने ।

(घ) देशका लागि आवश्यक दीर्घकालीन र अल्पकालीन आर्थिक योजना निर्माण र सञ्चालन गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(ङ) आर्थिक, वित्तीय र योजनाका क्षेत्रसंग सम्बन्धित तथ्य तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने ।

(२४) भौतिक पूर्वाधार, निर्माण तथा यातायात विभाग

(क) देशमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माणबारे केन्द्रीय कार्यसमितिलाई नीति बनाउन सहयोग गर्ने ।

(ख) दिगो तथा गुणस्तरीय निर्माण कार्यका लागि आवश्यक नीति बनाउन सुझाव दिने ।

(ग) विकास निर्माण र यातायात क्षेत्रसंग सम्वद्ध संघ संस्थास ंग सम्पर्क समन्वय गरी पार्टीको हितमा क्रियाशील गराउने ।

(घ) यातायात र पारवाहन बारे राष्ट्रिय नीति तर्जुमा गर्न केन्द्रीय कार्यसमितिलाई सुझाव दिने ।

(२५) अन्य पार्टी सम्पर्क विभाग

(क) देशमा क्रियाशील अन्य राजनीतिक दलको संख्या, आदर्श, नीति, कार्यक्रम, विधान, घोषणापत्रबारे अध्ययन गर्ने र केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी र आवश्यक सुझाव दिने ।

(ख) अन्य राजनीतिक दलका गतिविधि र प्रभावको मूल्याङ्कन गर

ी सुझाव सहित केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

(ग) अन्य पार्टीसंग आवश्यकता अनुसार सम्पर्क स्थापित गर्ने ।

(२६) सहकारी विभाग

(क) देशभरि कार्यरत सहकारी संस्था र तिनको कार्यक्षेत्रबारे विवरण राख्ने ।

(ख) सहकारी अभियानलाई वृद्धि गर्ने र यस अभियानमा पार्टी सदस्यलाई स ंलग्न गर्न गराउन प्रोत्साहित गर्ने ।

(ग) सहकारीबारे पार्टीको नीति तर्जुमा गर्ने ।

(घ) पाटीसंग निकटता भएका सहकारी संस्था र संघ, महासंघसंग समन्वय गर्ने ।

(२७) भ्रातृ संघ समन्वय विभाग

(क) भ्रातृ संघहरूसंग समन्वय गरी क्रियाशील बनाउने र पार्टी हितमा परि चालन गर्ने ।

(ख) भ्रातृ संघको प्रभावकारी सञ्चालन विधान सम्मत गर्ने गराउने तथा अनुगमन, मूल्याङ्कन गरी केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

(२८) शुभेच्छुक संस्था समन्वय विभाग

(क) पार्टीको शुभेच्छुक संस्थासंग समन्वय गर्ने र पार्टी हितमा क्रियाशील गर ाउने ।

(ख) शुभेच्छुक संस्थाका कामकारवाहीको अनुगमन गर्ने तथा सुझाव दिने र केन्द्रीय कार्यसमितिलाई जानकारी गराउने ।

परिच्छेद- ११

केन्द्रीय लेखा समिति, संसदीय दल, जिल्ला सम्पर्क समिति, भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्था

३८. केन्द्रीय लेखा समिति :

(१) केन्द्रीय लेखा समितिका लागि केन्द्रीय सभापतिले कार्यसमितिका सदस्यमध्येबाट संयोजक एक र सम्बन्धित विषयको विज्ञता भएका चार जना सदस्यको नाम प्रस्ताव गर्नेछ । उक्त प्रस्ताव केन्द्रीय कार्यसमितिको बहुमतबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(२) लेखा समितिले लेखापरीक्षक नियुक्त गरी केन्द्रीय कोषाध्यक्षसमक्ष रहेको आय र व्ययको वार्षिक विवरणको लेखापरीक्षण गराई प्रतिवेदन कार्यसमितिमा बुझाउनेछ । कार्यसमितिले पारित गरेको प्रतिवेदन केन्द्रीय कोषाध्यक्षले महाधिवेशन/महासमितिमा प्रस्तुत गर्नेछन् ।

(३९) केन्द्रीय लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(१) कोषाध्यक्षले राखेको आय र व्ययको वार्षिक विवरणको लेखापरीक्षण गराउने । सो प / योजनका लागि लेखा परीक्षक नियुक्त गरी पारिश्रमिक तोक्ने ।

(२) पार्टीका कुनै पनि कार्यसमितिको आय र व्ययको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्न आवश्यक भएमा सो को व्यवस्था मिलाउने ।

(३) केन्द्रीय कार्यसमिति र मातहतका निकायको आर्थिक कारोवारको नियमित रुपमा अनुगमन गर्ने ।

(४) पार्टीका विभिन्न तह एवं भ्रातृ संघहरूको आर्थिक पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न आवश्यक अनुगमन गर्ने एवं आर्थिक क्रियाकलापको अभिलेखीकरण गराउने ।

(५) केन्द्रसंग समन्वय गरी लेखा तथा वित्त व्यवस्थापन मितव्ययी, पारदर्शी एवं व्यवस्थित बनाउन आवश्यक मापदण्ड तयार गर्ने तथा प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने ।

(६) लेखा एवं आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी कार्यसमितिबाट स्वीकृत भएपश्चात लागू गर्ने ।

४०. संसदीय दल : (१) संघीय संसदमा रहेका पार्टीका सांसदहरू नेपाली कांग्रेस संसदीय दलका सदस्य हुनेछन् ।

(२) संसदीय दलमा प्रतिनिधि सभाका सदस्यहरूले आफूमध्येबाट संसदीय दलको नेताको निर्वाचन गर्नेछन् ।

(३) संसदीय दलको काम, कर्तव्य र कार्य सञ्चालन केन्द्रीय कार्यसमितिद्वारा स्वीकृत संसदीय दलको विधान अनुसार हुनेछ ।

(४) पार्टीको तर्फबाट प्रदेश सभामा रहेका प्रदेश सभा सदस्यको प्रत्येक प्रदेशमा एक प्रदेश सभा संसदीय दल हुनेछ । प्रदेश सभा संसदीय दलले केन्द्रीय कार्यसमितिबाट स्वीकृत विधान अनुसार कार्य गर्नेछ ।

४१. जिल्ला सम्पर्क समिति :

(१) अन्य जिल्लामा मतदाता नामावली रहेका काठमाण्डौं वा प्रदेश राजधानी वा अन्य कुनै जिल्लामा स्थायी वा अस्थायी बसोबास गरी बसेका नेपाली कांग्रेसका सदस्य वा नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्य, नेपाली कांग्रेसका प्रति प्रतिवद्ध व्यक्तिले तोकिए बमोजिम सम्पर्क समिति गठन गर्न सक्नेछन् ।

(२) सम्पर्क समिति सम्बन्धित जिल्लाको नेपाली कांग्रेस जिल्ला कार्यसमितिको सल्लाह, समन्वय र निर्देशनमा रही स्थापना गरिनेछ ।

(३) सम्पर्क समिति सम्बन्धित जिल्ला कार्यसमितिको मातहतमा रहनेछ ।

(४) निर्वाचन र पार्टीका अन्य अभियान तथा कार्यक्रममा जिल्ला कार्यसमितिसंगको समन्वयमा रही सम्पर्क समितिले काम गर्नेछ ।

(५) सम्पर्क समिति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४२. भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्था

(१) भ्रातृ संघ :

(क) नेपाली कांग्रेसको आदर्श, उद्देश्य र सिद्धान्तलाई मान्ने वर्गीय वा अन्य रचनात्मक क्रियाकलापमा संलग्न संस्थालाई केन्द्रीय कार्यसमितिले निर्णय गरी भ्रातृ संघको मान्यता दिन सक्नेछ । मान्यता प्राप्त भ्रातृ संघको विवरण तोकिए बमोजिम अनुसूचिमा उल्लेख गरिनेछ ।

(ख) भ्रातृ संघको विधान र संशोधन केन्द्रीय कार्यसमितिबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।

(ग) भ्रातृ संघले पार्टीको उद्देश्य, नीति, कार्यक्रम र केन्द्रीय कार्यसमितिको निर्देशनको पालना गर्नु पर्नेछ ।

(घ) कुनै एउटा भ्रातृ संघमा संलग्न व्यक्ति अर्को भ्रातृ संघको पदाधिकारी वा सदस्य हुने छैन ।

(ङ) पार्टीको कुनैपनि तहको पदाधिकारी वा सदस्य भ्रातृ संघको पदाधिकारी वा सदस्य हुने छैन । भ्रातृ संघको कार्यसमितिका पदाधिकारी वा सदस्य पार्टीको कुनै पनि

तहको कार्यसमितिमा निर्वाचित वा मनोनित भएमा निजको भ्रातृ संघको पद स्वतः रिक्त हुनेछ ।

(च) भ्रातृ संघले आफ्नो विधान अनुसार केन्द्रीय अधिवेशन गर्नु पर्नेछ । विधानमा उल्लेखित अवधिमा केन्द्रीय अधिवेशन हुन नसकेमा केन्द्रीय समिति स्वतः विघटन हुनेछ । र पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमितिले तत्काल अधिवेशन गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्नेछ ।

(छ) केन्द्रीय कार्यसमितिले भ्रातृ संघको विघटन वा पुर्नगठन गर्न सक्नेछ ।

(ज) भ्रातृ संघ सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) शुभेच्छुक संस्था :

(क) पार्टीले अँगालेका वृहत्तर आदर्श र नीतिमा क्रियाशील र सहयोगी रहने, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा विश्वास गर्ने संघ संस्था वा समूहलाई केन्द्रीय कार्यसमितिले निर्णय गरी शुभेच्छुक संस्थाको मान्यता दिन सक्नेछ । मान्यता प्र ाप्त शुभेच्छुक संस्थाहरूको विवरण तोकिए बमोजिम अनुसूचिमा उल्लेख गरि नेछ ।

(ख) शुभेच्छुक संस्थाको उद्देश्य, सिद्धान्त र विधानको व्यवस्था लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित हुनु पर्नेछ ।

(ग) पार्टीको कुनैपनि तहको पदाधिकारी वा सदस्य शुभेच्छुक संस्थाको पदाधिकारी वा सदस्य हुने छैन । शुभेच्छुक संस्थाको कार्यसमितिका पदाधिकारी वा सदस्य पार्टीको कुनै पनि तहको कार्यसमितिमा निर्वाचित वा मनोनित भएमा निजको शुभेच्छुक संस्थाको पद स्वतः रिक्त हुनेछ ।

(घ) शुभेच्छुक संस्था सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- १२
विविध

४३. पदावधिः पार्टीका सबै तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पदावधि चार वर्षको हुनेछ । असाधारण स्थिति भएमा केन्द्रीय कार्यसमितिले सोको कारण खोली बढीमा एक वर्षसम्मको अवधि बढाउन सक्नेछ ।

४४. अविश्वासको प्रस्ताव : (१) पार्टीका सबै तहका सभापतिका विरूद्ध सम्बन्धित निर्वाचकहरूको पच्चीस प्रतिशत सदस्यले अविश्वासको प्रस्ताव सम्बन्धित कार्यसमितिमा दर्ता गर्न सक्नेछ ।

(२) यसरी दर्ता हुन आएको प्रस्तावउपर आवश्यक छानविन गरी साठी दिनभित्र सम्बन्धित निर्वाचकको बैठक वा अधिवेशन बोलाई निर्णय गर्नुपर्नेछ । यस्तो निर्णय गर्दा उप-सभापति र सो नभएमा महामन्त्री वा प्रदेश महामन्त्री, सचिवले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(३) उपधारा (१) र (२) बमोजिम पेश हुन आएको अविश्वासको प्रस्ताव, सम्पूर्ण सदस्य सङ ्ख्याको दुई तिहाइ बहुमतबाट पारित हुनेछ ।

(४) केन्द्रदेखि मातहतका सबै तहका निर्वाचित पदाधिकारीको हकमा सम्बन्धित निर्वाचकहरु को बीस प्रतिशत सदस्यहरूले अविश्वासको प्रस्ताव सम्बन्धित कार्यसमितिमा दर्ता गर्न सक्नेछन् । यसरी दर्ता हुन आएको प्रस्तावउपर आवश्यक छानविन गरी साठी दिनभित्र सम्बन्धित निर्वाचकहरूको बैठक वा अधिवेशन बोलाई निर्णय गर्नुपर्नेछ । यस्तो

निर्णय गर्दा उप-सभापति र सो नभएमा महामन्त्री, प्रदेश महामन्त्री वा सचिवले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ । सम्पूर्ण सदस्य सङ्ख्याको साठी प्रतिशत बहुमतले अविश्वास प्रस्ताव पारित हुनेछ ।

(५) पार्टीका सबै तहका सभापतिले प्रस्ताव गरी निर्वाचित कार्यसमितिबाट चयन भएका पदाधिकारीलाई सम्बन्धित सभापतिको प्रस्तावबाट कार्यसमितिले पदमुक्त गर्न सक्नेछ ।

४५. रिक्त स्थानको पूर्ति : कुनै कारणले पार्टीका कुनै पनि निकायमा रिक्त हुन आउने स्थानका लागि यस विधानमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक जुन प्रक्रियाबाट निर्वाचित भएको हो सोही प्रक्रियाद्वारा पद पूर्ति गरिनेछ ।

४६. गणपूरक सङ्ख्या : पार्टीका सबै निकायहरूको बैठकका लागि पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यको उपस्थितिलाई गणपूरक सङ्ख्या मानिनेछ ।

४७. विधान संशोधन : (१) यो विधानको संशोधन गर्नुपरेमा केन्द्रीय महाधिवेशनले सम्पूर्ण सदस्य संङ्ख्याको साधारण बहुमतले र केन्द्रीय महासमितिले सम्पूर्ण सदस्य संख्याको दुई तिहाई बहुमतले संशोधन गर्न सक्नेछ ।

(२) विधान संशोधनको प्रस्ताव केन्द्रीय कार्यसमितिले र केन्द्रीय महाधिवेशन वा केन्द्रीय महासमितिका पच्चीस प्रतिशत सदस्यले केन्द्रीय कार्यसमिति मार्फत प्रस्तुत गर्न सक्नेछन् ।

४८. नियमावली बनाउने : यो विधानअनुरुप केन्द्रीय कार्यसमितिले आवश्यक नियमावली, विनियम र आचारसंहिता बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

४९. पार्टीको झण्डा, छाप चिन्ह र कार्यालय : (१) झण्डा- समान आयातकार भएका तीन पाटामध्ये तल माथिका दुई पाटाहरू राता हुनेछन् । बीचको सेतो पाटोको केन्द्रको चारैतिर समान आकार प्रकारका पाँच चोसे राता रङका चार ताराहरू रहनेछन् । तल-माथि रहेका दुई ताराभन्दा दायाँ बायाँ रहेका दुई ताराको दूरी अनुपातअनुसार केही बढी हुनेछ ।

(२) छाप- केन्द्रीय कार्यसमितिले तोके अनुसार सबै तहमा एकै किसिमको छाप हुनेछ ।

(३) चिन्ह - पार्टीको चुनाव चिन्ह “रूख” हुनेछ ।

(४) कार्यालय- पार्टीको केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौं उपत्यकामा र अन्य कार्यालयहरू सम्बन्धित तहको आ-आफ्ना क्षेत्र सदरमुकाममा रहनेछन् ।

५०. (१) पार्टीको निर्देशन प्रत्येक सदस्यका लागि सर्वोपरि र अनुल्लङ्घनीय हुनेछ ।

(२) पार्टीका विभिन्न निकाय गठनमा समावेशी सिद्धान्तलाई ध्यान दिइनेछ ।

(३) पार्टीको उद्देश्य र नीतिलाई समर्थन गर्दै यो विधानलाई मञ्जुर गर्ने नेपालका कुनै राजनीतिक दल वा संस्थालाई पार्टीमा गाभ्ने केन्द्रीय कार्यसमितिलाई अधिकार हुनेछ । तर सो निर्णयलाई पछि हुने केन्द्रीय महासमिति वा केन्द्रीय महाधिवेशनबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(४) पार्टीका सबै तहका कार्यसमितिले पार्टीका निम्ति योगदान दिएका र दिन सक्ने विशिष्ट व्यक्तिहरूलाई आफ्नो बैठकमा आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।

(५) विधानको व्याख्या गर्ने र विधानमा उल्लेख भएका कुराहरूमा अपर्झट निर्णय गर्नु परेमा पार्टीको परम्परालाई ध्यानमा राखी केन्द्रीय कार्यसमितिले गर्न सक्नेछ। त्यस्तो निर्णयलाई पछि हुने महासमिति वा महाधिवेशनबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(६) पार्टी सदस्यता र सदस्यता नवीकरणको अवधि यसै विधानमा तोकिए बमोजिम हुनेछ। तर नयाँ महाधिवेशन गर्ने प्रक्रिया सुरू हुँदा छ महिना अगावै क्रियाशील सदस्यता नवीकरण भएको सदस्यले मात्र मतदान गर्ने वा उम्मेदवार हुन पाउनेछ। अधिवेशन हुनु भन्दा छ महिना अघि सदस्यता वितरण र सदस्यता नवीकरण बन्द गरिनेछ।

(७) प्रदेश कार्यसमिति, जिल्ला कार्यसमिति, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, नगरपालिका कार्यसमिति, गाउँपालिका कार्यसमिति, नगर पालिका/गाउँपालिका वडा कार्यसमिति, टोल कार्यसमितिका सभापतिहरूले राजिनामा दिँदा आफूभन्दा माथिल्लो निकायको सभापति समक्ष दिनुपर्नेछ। क्षेत्रीय प्रतिनिधिहरूले र ाजिनामा दिँदा प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्य समितिका सभापतिमार्फत जिल्ला कार्यसमितिका सभापतिलाई दिनु पर्नेछ। प्रदेश महाधिवेशन प्रतिनिधिहरुले राजीनामा दिँदा सम्बन्धित प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिमार्फत प्रदेश कार्यसमितिको सभापतिलाई दिनु पर्नेछ। महाधिवेशन प्रतिनिधि र महासमिति सदस्यले र ाजिनामा दिँदा जिल्ला सभापतिमार्फत केन्द्रीय सभापतिलाई दिनुपर्नेछ। अन्य पदाधिकार ीले राजीनामा दिँदा आफ्नो कार्यसमितिको सभापति समक्ष दिनु पर्नेछ।

(८) प्रदेश कार्यसमिति, जिल्ला कार्यसमिति, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, नगरपालिका कार्यसमिति, गाउँपालिका कार्यसमिति, नगर पालिका/गाउँपालिका वडा कार्यसमिति, टोल कार्यसमितिका सभापतिहरूको मृत्यु वा र ाजिनामाको कारणले पद रिक्त हुन गएमा सम्बन्धित समितिका उप-सभापति कार्यवाहक सभापति हुनेछन्। उप-सभापति नभएको अवस्थामा सम्बन्धित कार्यसमितिले कार्यवाहक सभापतिको चयन गर्नेछ। यसरी रिक्त हुन आएको सभापति पदमा छ महिनाभित्र विधान बमोजिम निर्वाचन गरी पदपूर्ति गरिनेछ। सम्बन्धित तहको अधिवेशन तोकिएको अवस्थामा वा महाधिवेशन तोकी सकिएको अवस्थामा वा छ महिनाभित्र महाधिवेशनको मिति तोकिएमा सभापतिका लागि अलग्गै निर्वाचन गर्नु पर्ने छैन।

५१. (१) मनोनित महाधिवेशन प्रतिनिधि, महासमिति सदस्य सम्बन्धी व्यवस्था :

(क) केन्द्रीय महाधिवेशन सम्पन्न भएपछि निर्वाचित केन्द्रीय सभापतिले नेपाली का ंग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट महाधिवेशनका लागि बढीमा चालीस जना प्र तिनिधि मनोनित गर्न सक्नेछ। यसरी मनोनित गर्दा महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, मधेशी, मुस्लिम, थारु, खसआर्य, अपाङ्गता भएका वा अल्पसङ ्ख्यक वा पिछडिएको क्षेत्र, तेस्रो लिङ्गी, अन्य पेशा व्यवसायमा रहेका विशिष्ट व्यक्ति एवं लोकतन्त्रको स्थापना र पुनर्स्थापनाको आन्दोलनमा सहभागी भएका व्यक्तिमध्येबाट प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(ख) केन्द्रीय महाधिवेशन सम्पन्न भएपछि निर्वाचित केन्द्रीय सभापतिले केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट महासमितिका लागि बढीमा पन्ध्र जना सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ। यसरी मनोनित गर्दा महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, मधेशी, मुस्लिम, थारु, खसआर्य, अपाङ्गता भएका, अल्पसङ्ख्यक वा पिछडिएको क्षेत्र, तेस्रो लिङ्गी, अन्य पेशा व्यवसायमा रहेका विशिष्ट व्यक्ति एवं लोकतन्त्रको स्थापना र पुनर्स्थापनाको आन्दोलनमा सहभागी भएका व्यक्तिमध्येबाट प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(ग) यसरी मनोनित केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र केन्द्रीय महासमिति सदस्यको पदावधि अर्को केन्द्रीय महाधिवेशनको प्रक्रिया प्रारम्भ भएपछि स्वतः समाप्त

हुनेछ ।

(घ) प्रदेश अधिवेशन सम्पन्न भएपछि निर्वाचित प्रदेश सभापतिले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यमध्येबाट प्रदेश अधिवेशनका लागि बढीमा बीस जना र प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिमध्येबाट प्रदेश सम्मेलनका लागि बढीमा दश जना सदस्य मनोनित गर्न सक्नेछ ।

(ङ) यसरी मनोनित प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि र प्रदेश सम्मेलन सदस्यको पदावधि अर्को प्रदेश अधिवेशनको प्रक्रिया प्रारम्भ भएपछि स्वतः समाप्त हुनेछ ।

(२) अधिवेशन सम्पन्न भएपछि प्रदेश, जिल्ला, प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र, प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमितिका सभापतिले बढीमा सात/सात जना क्षेत्रीय प्रतिनिधि मनोनित गर्न सक्नेछन् । यसरी मनोनित क्षेत्रीय प्रतिनिधिहरूको पदावधि अको र्ि अधिवेशनको प्रक्रिया प्रारम्भ भएपछि स्वतः समाप्त हुनेछ ।

५२. <u>अभिनन्दन र सम्मान :</u> पार्टीमा क्रियाशील रहेका कारणले कारावासको सजाय, निर्वासनमा रहनु परेको वा २०४६ साल पूर्व पार्टीको पदाधिकारीका रुपमा कार्य गरेको वा राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रमा विशिष्ठ योगदान गरेको वा राष्ट्रिय जीवनको विविध क्षेत्रमा कार्य गरी महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका सदस्यलाई जिल्ला कार्यसमिति र प / देश कार्यसमितिको सिफारिसमा केन्द्रीय कार्यसमितिले तोकिए बमोजिम अभिनन्दन र सम्मान गर्नेछ ।

५३. <u>महासमिति सदस्य, केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिको काम, कर्तव्य र अधिकार :</u>

(१) प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमितिको सभापतिको संयोजकत्वमा प्रतिनिधि सभा क्षेत्रभित्रका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधिको कम्तिमा तीन महिनामा एक पटक संयुक्त बैठक बस्नेछ ।

(२) केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि र प्रदेश अधिवेशनका प्रतिनिधिको उक्त संयुक्त बैठकले प्र तिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्र नेपाली कांग्रेसको संगठनको अवस्था, अन्य राजनीतिक दलहरूको प्रभाव, समसामयिक राजनीतिक अवस्था र अन्य आवश्यक विषयमा छलफल र विश्लेषण गर्नेछ ।

(३) आफ्नो क्षेत्रभित्रका पार्टीका निकायको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्नेछ ।

(४) निर्वाचनको अवस्थामा पार्टीको उम्मेदवारलाई विजयी गराउन आवश्यक कार्य गर्नेछ ।

(५) प्रदेश सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति, प्रतिनिधि सभा क्षेत्रीय कार्यसमिति र जिल्ला कार्यसमितिलाई सुझाव दिनेछ ।

(६) अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५४. पार्टीका कुनै पनि निकाय वा पदाधिकारीले आफू अन्तर्गत रहेका निकाय वा पदाधिकार ीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

५५. महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिका एउटै संसदीय निर्वाचन क्षेत्रमा परेको अवस्थामा नगर कार्यसमिति क्षेत्रीय कार्यसमितिको मातहतमा रहनेछ । यस्तो अवस्थामा नगर वडा कार्यसमितिहरू नगर कार्यसमितिको मातहतमा रहनेछ । एक भन्दा बढी संसदीय निर्वाचन

क्षेत्रमा विभाजित नगर कार्यसमितिका नगर वडा कार्यसमितिहरूले सम्बन्धित क्षेत्रीय कार्यसमितिसंग समन्वय राखी काम गर्नुपर्नेछ। यस्तो अवस्थामा नगर कार्यसमिति जिल्ला कार्यसमितिको मातहतमा रहनेछन्।

५६. नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको निरन्तरताको अवधि गणना गर्दा पार्टीको सदस्यबाट निष्काशन गरिएको वा पार्टी परित्याग गरेको अवस्थालाई निरन्तर नेपाली कांग्रेसको सदस्यता कायम रहेको मानिनेछैन।

५७. पार्टीको सबै तहको कार्यसमितिको सभापति निरन्तर रूपमा दुई पदावधि भन्दा बढी सोही पदमा उम्मेदवार हुन पाउनेछैन।
तर, धारा ७२ (४) को हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन।

५८. पार्टीको तल्लो निकायको सभापति, उप-सभापति, सचिव, कोषाध्यक्ष र सह-सचिव माथिल्लो तहको कार्यसमितिमा उम्मेदवार भएमा निजको तल्लो पद स्वतः रिक्तहुनेछ। साथै, प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधिको उम्मेदवार भएमा निजको प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि पद स्वतः समाप्त हुनेछ। तर केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि,केन्द्रीय महासमिति सदस्यमा उम्मेदवार हुन यस धाराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन।

५९. पार्टीको कुनै तहको अधिवेशनमा उम्मेदवार भई पराजित भएको व्यक्ति सोही अधिवेशन अवधिमा सो भन्दा माथिल्लो तहको कुनै पनि पदमा उम्मेदवार हुन पाउने छैन।

६०. पार्टीको सबै तहमा गठन गर्ने भनिएका विभाग/समिति/विभिन्न निकायहरू महाधिवेशन सम्पन्न भएको छ महिनाभित्र गठन गरिसक्नु पर्नेछ।

६१. पार्टीका सबै तहमा मनोनित प्रतिनिधि तथा सदस्यलाई मनोनित गर्ने पदाधिकारीले आवश्यकता अनुसार हटाउन वा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

६२. नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको निरन्तरताको अवधि गणना गर्दा सम्बन्धित व्यक्तिले पार्टीको भ्रातृ संघ र शुभेच्छुक संस्थाको केन्द्रीय कार्यसमितिको पदाधिकारी वा सदस्यमा पाँच वर्ष वा सो भन्दा बढी अवधि काम गरेको रहेछ भने त्यसलाई बढीमा पाँच वर्ष मानी नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यताको अवधिमा थप गरी गणना गरिनेछ। तर, नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यता प्राप्त नगरिकन निजले नेपाली कांग्रेसको क्रियाशील सदस्यले पाउने कुनै पनि सुविधा र अधिकार प्राप्त गर्ने छैन।

६३. धारा १५ को उपधारा (१) को (क), (ख) र (ग) बमोजिमका महाधिवेशन प्रतिनिधिलाई महाधिवेशनबाट हुने निर्वाचनमा विधान बमोजिम केन्द्रीय पदाधिकारी एवं सदस्यको पदमा उम्मेदवार हुने तथा मतदान गर्ने अधिकार हुनेछ। तर धारा १५ को उपधारा (१) को (घ) र (ङ) बमोजिमका महाधिवेशन प्रतिनिधिलाई निर्वाचनमा मतदानको मात्र अधिकार हुनेछ।

६४. पार्टीका सबै तहका कार्यसमितिले यसै विधान बमोजिम गर्नु पर्ने कार्यको कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा एक तह माथिल्लो कार्यसमितिले नियमित अनुगमन र कार्यान्वयनका लागि

आवश्यक निर्देशन गर्नेछ ।

६५. पार्टीको सबै तहको कार्यसमितिको सभापति पदको निर्वाचनमा निर्वाचित सभापति पछि दोस्रो बढी मत प्राप्त गर्ने व्यक्ति सम्बन्धित कार्यसमितिको सदस्य हुनेछ ।

६६. यस विधानमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक पार्टीका सबै तह र निकायको कार्यसमितिको बैठकमा सम्बन्धित निकायको सहमति भएमा सहमतिबाट र सहमति नभएमा बहुमतका आधारमा निर्णय गरिनेछ ।

६७. टोल कार्यसमितिदेखि जिल्ला कार्यसमितिसम्मका स्थानीय तहका पार्टीका कार्यसमितिमा अठार देखि तीस बर्षसम्मको उमेर समूहका सदस्यको पन्ध्र प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुन नसकेको भए सम्बन्धित तहको सभापतिले यस विधान बमोजिम कार्यसमितिमा मनोनित गर्दा उक्त उमेर समूहको सदस्य संख्या कम्तिमा पन्ध्र प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुने गरी गर्नु पर्नेछ ।

६८. नेपाली कांग्रेसको कुनै पनि तहको कार्यसमिति वा निकायमा मनोनित गर्दा नेपाली कांग्रेसको पक्षमा क्रियाशील रही पार्टीको आदर्श, सिद्धान्त, नीति र अनुशासन अनुरूप कार्य गर्न प्रतिवद्ध भएको वुद्धिजीवी, किसान, श्रमिक, शहीद परिवारको सदस्य, द्वन्द्व पीडित, पेशागत व्यक्ति, व्यवसायी, तेस्रो लिङ्गी, पूर्व राष्ट्रसेवकलाई आवश्यता अनुसार मनोनयनबाट प्रतिनिधित्व गराइनेछ ।

६९. पार्टीका क्रियाशील सदस्य, विभिन्न तह र जिम्मेवारीमा रहेका पदाधिकारी र सदस्यहरूले तोकिए बमोजिमको सहयोग रकम (लेवी) तोकिए बमोजिमको पार्टी निकायमा अनिवार्य बुझाउनु पर्नेछ । यसरी प्राप्त हुने सहयोग रकम (लेवी) विभिन्न तहमा बाँडफाँडको व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

तोकिए बमोजिमको सहयोग रकम (लेवी) नबुझाउने व्यक्तिको क्रियाशील सदस्यता नवीकरण हुने छैन । साथै, स्थानीय तह, प्रदेश र संघीय संसदीय निर्वाचन र पार्टीको महाधिवेशन तथा महासमिति लगायत कुनै पनि तहको निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन पाउने छैनन् ।

७०. प्रदेश सभा क्षेत्रीय अधिवेशन र सो भन्दा माथिका अधिवेशनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रतिनिधित्व तोकिए बमोजिम गाउँ/नगरपालिका अधिवेशनबाट गरिनेछ ।

७१. <u>बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार :</u> यो विधान कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार केन्द्रीय कार्यसमितिलाई हुनेछ । तर त्यस्ता विषयमा केन्द्रीय कार्यसमितिले गरेको निर्णय पछि हुने महासमिति वा महाधिवेशनबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

७२. <u>संक्रमणकालीन व्यवस्था :</u>

(१) सदस्यता सम्बन्धमा :

(क) नेपाली कांग्रेसको हाल कायम रहेका नेपाली कांग्रेसका साधारण सदस्य र नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्य यथावत् कायम रहनेछन् ।

(ख) नेपाली कांग्रेसको सदस्यता र नेपाली कांग्रेसका क्रियाशील सदस्यता प्राप्तिका

लागि आवेदन फारम, नवीकरण फारम, सदस्यताको प्रमाण पत्र लगायतको नमुना तोकिए बमोजिम हुनेछ । यो संशोधित विधान अनुसारको नियमावली नबनेसम्म केन्द्रीय कार्यसमितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(२) पार्टीको निकाय सम्बन्धमा :

(क) पार्टीको केन्द्रीय कार्यसमिति, सिमाङ्कन हेरफेर नभएका जिल्ला कार्यसमिति र सिमाङ्कन परिवर्तन नभएका स्थानीय तहका कार्यसमितिहरू यथावत कायम र हने छन् ।

(३) सबै अधिवेशन, महाधिवेशन प्रतिनिधि र महासमिति सदस्य सम्बन्धमा :

यो विधान संशोधन पूर्व कायम रहेका पार्टीका गाउँपालिका/ नगरपालिका/ उपमहानगर पालिका/महानगरपालिकाका वडा अधिवेशन, गाउँपालिका अधिवेशन, नगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/ महानगरपालिका अधिवेशन, क्षेत्रीय अधिवेशन, जिल्ला अधिवेशन, महाधिवेशन प्रतिनिधि र महासमितिका सदस्य यस संशोधित विधानको प्रकृया बमोजिम आगामी महाधिवेशनका लागि नयाँ निर्वाचत नहुँदासम्म कायम रहनेछन् ।

(४) पार्टी संगठनको अन्तरिम व्यवस्था सम्बन्धमा :

(क) नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तह तथा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण भए पश्चात सिमांकन हेरफेर नभई यथावत् कायम रहेका गाउँपालिका/ नगर पालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिकाका र प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्रमा कायम रहेको कार्यसमिति यथावत् कायम रहनेछन् ।

(ख) नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तह तथा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण भए पश्चात सिमाङ्कन हेरफेर भई नयाँ कायम भएका गाउँपालिका/ नगर पालिका/उपमहानगरपालिका/महानगरपालिकाका र प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्रभित्रका यो विधान संशोधन पूर्व कायम रहेका प्रतिनिधिको अधिवेशनले यसै विधान बमोजिमको सम्बन्धित कार्यसमिति गठन गर्नेछ ।

(ग) नेपालको संविधान बमोजिम नयाँ निर्धारण भएका प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्रभित्रका यो विधान संशोधन पूर्व कायम रहेका क्षेत्रीय अधिवेशन प्रतिनिधि प्र देश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधि हुनेछन् । यसरी कायम हुन आएका प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय अधिवेशनले यो विधान बमोजिमको प्र देश सभा निर्वाचन क्षेत्रीय कार्यसमिति गठन गर्नेछ ।

(घ) प्रदेशभित्रका यो विधान संशोधन पूर्व कायम रहेका केन्द्रीय महाधिवेशन प्रतिनिधि प्रदेश अधिवेशन प्रतिनिधि हुनेछन् । यसरी कायम हुन आएको प्रदेश अधिवेशनले यो विधान बमोजिमको प्रदेश कार्यसमिति गठन गर्नेछ ।

(ङ) गाउँपालिका/नगरपालिका वडा कार्यसमिति गठन भएको बढीमा दुई महिनाभित्र वडा कार्यसमितिले मातहतका टोल कार्यसमिति गठन गर्नेछ ।

(५) यस सम्बन्धमा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

७३. <u>बचाउ :</u> (१) यो संशोधित विधान लागू भएपछि नेपाली कांग्रेसको विधान, २०१७ (२०५१, २०५४, २०५७, २०६२, २०६४, २०६६, २०६९ र २०७२ मा संशोधन र परिमार्जन गरी मिलाइएको रूपमा) बमोजिम भए गरेका सबै काम कारबाहीहरू यसै संशोधित विधान अन्तर्गत भए गरेको मानिनेछ ।

(२) नेपाली कांग्रेसको विधान २०१७ (२०५१, २०५४, २०५७, २०६२, २०६४, २०६६, २०६९ र २०७२ मा संशोधन र परिमार्जन गरी मिलाइएको रूपमा) बमोजिम परेका उजुरीहरू यसै स

ंशोधित विधान अनुरूप परेको मानी आवश्यक कारवाई र किनारा गरिनेछ।

चैत्र २०, २०७५